

De vinea spirituali. De perfectiore institutione novitiorum

<https://hdl.handle.net/1874/333950>

3
Incipit tractatulus de vinea spūali siue de pfectu religionis.

Pater karissime de petitiōnis vr̄e impunitate et instātia. si me nō aduerte tē sepe eadē pmoueri causa. et qz nō simpliciē q̄ritis et a me exigitis causas. s̄ notāter scribitis a a me vobis

scribi petitis que in videāt cause triū. videlicz vnde tāca habūdantia grāz a benedictōnū in p̄mordijs religionū fuit a causata sit. a vnde nūc n̄ris t̄pibus e cōtario tāca inopia a sterilitas esse possit. et tandē tertio que ad p̄fectū religionis v̄z a p̄mordiale efficiatius fructuosū ac salubriū pmouē possint. Idcirco ego nō p̄sumptōis temeritate. s̄ zelo motus scē discipulīne a singulari vr̄e deuict⁹ caritatis fauore. vr̄az adiutus deuotaz orōnū subsidijs. ad honorē sanctis sine trinitatis qz tria q̄ritis p̄ tria etiā in hac materia p̄cedēs faciā ip̄a beatissima trinitate auxiliāte qd̄ petitis. Et qz in vno mēbroz videlicz vltio satis etiā patē poterūt alioz duoz mēbroz cause. idcirco qz id etiā magis de intētiōne et deuotōe vr̄a vidēt. de hoc vltio quō videlicz vltio scā in pte n̄ modica plap̄sa destituta atqz defōrta itez cape possit p̄fectū et augmētū a ad aliquale saltē p̄mordiale statū pueniē possit p̄cedā ac itentōez cū stilo dirigā p̄cipalē. Que nulat̄ v̄uose a nō imerito zel⁹ vester cōmēdabilis a

deo gratus q̄ verificata sit atq; hodie verificari videtur
atur figura danielis scripta ac in statua nabuchodonosor
nator demonstrata. **F**ateor verū hoc fore heu a nimis
notoriū. **N**am religio sancta nō solū a capite aureo
successiue descendendo vsq; ad pedes fictiles infelici
ter atq; miserabiliter descēdit atq; defecit in nō ob
seruātib; : s; etiā quod valde gemendū atq; lacri
mandū est defecit atq; sine intermissione etiam defi
cit in obseruātib; et nup̄ reformatis : et hoc exce
patione et illusione dyabolica mediante deficientiū
negligentia atq; incuria maledcā ita q̄ nō solū ca
put adhuc aureum id est . initium splendiduz atq;
feruidum nō habere videatur . sed etiam neq; pectus
argenteum . p̄mo quod etiam miserabile ac lamenta
bile videtur q̄ etiam dietim atq; successiue descende
re videtur vsq; ad infimū . **I**ntelligēti scripturas scri
ptas cui in hoc satis est . **P**robari hoc p̄chdoloꝝ p̄t̄ i lo
cis nō paucis a minimis . i q̄bus cōtra icrauit ⁊ habū
dare experit̄ defectio ⁊ infirmitas : q̄ decedentibus ⁊
morientib; patrib; spūalib; capitib; videlicet in eadē
etiā de magna multitudine vix itez repiri possit ali
q̄s ad onus regim̄is idoneus . **U**nde sepe cōtingit in
nō nullis magnis cōgregationib; : p̄ elcōres nō inue
niētes p̄doneos i cōgregationib; p̄p̄ijs medicāt ⁊ me
dicare siue eligē ac postulaē necesse habeāt huiusmo
di ex domib; ⁊ cōuētib; alienis . **U**nde tamē accidit

nō nūq̄ q̄ cū sic ex hys quos meliores iudicatos ele-
gerint et assumpserint: nec tales tamen elcōres sua
culpa et ipseccōe causante aut electoz taliū ipseccōe
ne atq; pusillanimitate faciēte diuti⁹ retinere possunt
Unde nup̄ relatione didici veridica quosdā religio-
sos in reformatione nō mīma hac ex causa hodie qui
q̄ in carne viuentes habere p̄latos: ex quibus vn⁹
hodie. s̄ q̄ diu dñs nouit preesse cernitur. Nam cū
preter vnū omnes de alienis conuentibus meliores
iudicatos elegissent: nec vnū tamen preter presen-
tem sustinere et retinere potuerūt. Et hoc in nō par-
uū scandalū ordinis et domus sue. Defecit igitur et
deficit prohdolor religio sancta a capite aureo vs-
q; ad pedes fictiles: q̄ in tm̄ videtur differre religio
etiā reformatorum a primitiuis ordinū aureis homi-
nibus: quantū differt lutum ab auro et umbra a ve-
ritate. Et non immerito. Cum enim sm̄ p̄phetā ihe-
remiā deberent et possent religiosi pasca voluptuose
et nutiri in croceis: āplexantur potius stercora: hoc
est. cum deberent et optime possent in dño gaudere et
experi centuplū sibi reppromissum. spirituales vide-
licet delicias internas et diuinas: ipsi viceūsa hys
neglectis sicut ceteri seculares et carnales homines
delectantur externis carnalibus et vanis. Quae ē me-
rito p̄ eundem p̄p̄tā n̄ amare conquestū et deploratū
est q̄ aurum obscuratum est. mutatus color optim⁹.

et lapides sanctuarij dispersi sūt i capite omniū pla-
tearum. Est huiusmodi utiqz satis lamētabile a toto
ymbre lacrimarū cū ppha deplorandū. qz ista nobi-
lissima altissima a p̄ciosissima portio sancte matris ec-
clesie religio viz scā vita utiqz apostolica et ihesu-
cristi dignissima. ad tantam deuenit hodie deiectio-
nem depectionē et ignobilitatem. qz nec satis mira-
ri nec satis de fletu a p̄ijs hominibus possit. **R**ā licet
de benedictione et gratia dei singulari religio sancta
i certis locis heu paucis q̄uis nostris hys diebus in
tantum reformata sit qz virē a flozere in parte vide-
atur. ad fructuum tamen vbertatē vt olim. hoc est.
ad perfectos viros nondum p̄uenit. **S**atis aperte
et luculenter huiusmodi probat exemplum memora-
tum. **E**t ergo huius lamentabilis rei causam cum a-
me querit vestra deuotio saluis sanis semp sentien-
tibus que mihi videntur de hoc sentienda vobis ne-
gare et abscondere iniustū crudele et dampnosū ar-
bitror. **V**identur igitur mihi ad p̄fectum sancte reli-
gionis atqz huius plapse ac deformate vite altissimi
qz status refōrtionem reparationem et restitutionē
tria precipue necessaria atqz salubria. que sunt vi-
delicet malorum repulsio bonorum promotio et sic
promotorum conseruatio. hoc est. qz primo et ante
omnia mala et profectui religionis coneratia no-
cua atqz pestilentiosa prouide ac diligentissime

a religione amoueantur ac lōgius ppulsentur? dein
te vt bona pfectum religionis causantia atqz pmo
uenciam cū omni studio a diligētia parētur a admo
ueantur: et tandē 3° qz eadē bona pfectū religionis
causantia et pmouentia cū religione sic reformata
puiçdi cura et omni circūspēctione vt necessariū est
in esse cōseruētur. Si ista tria sic adhuc in religione
scā vt olim fierēt: cū certū sit manū dñi nec hoc qui
de tēpore ad dandā bñdictionē fore abbreviatā: ex
pērici cōtingēt adhuc nostris temporib⁹ reuerti a re
uenire tēpora aurea. Nam vtiqz aurei homines au
rea facerent tempora. Sed qz ista non sunt et non
adueniunt: facit et causat nostra dampnabilis ne
gligētia et incuria maledicta. causata vtiqz ex nrā
nimia ignauiā et cecitate magna et hoc illusionē et
inuidia dyabolica indefessa. Ad huius igitur rei at
qz cause tam dampnabilis atqz lamentabilis pue
nite noticiam cum me sepe mouisset a impulsisset pia
curi officas: inueni et didici ex pluribus plurimorū
scripturis antiquorum et moder norum diuersas hu
iusmodi deformationis ac predictę sterilicatis cau
sas: inter quas tamen vna que videtur et est causa
rum omnium causa et gemitrix pregnantissima:
mibi videtur hic manifestanda. videlicet vulpium
in vineas domini. hoc est. in religiones seu congre
gationes sanctas intromissio. sicut scribitur cantico

rum 2° in hec verba. **C**apite nobis vulpes paruulas
que demoliuntur vineas: nam vinea nostra floruit.
Veracissime enim vulpes sunt que vineas domini
sabaoth. id est. religionē sanctā demoliuntur: et ab
initio demolite sunt. Nam si sunt aut assignari alie
cause ac occasiones qualescūq; possunt: tamē ex vul
pibus huiusmodi causari omnes et singulas intelli
gentibus certuz est. **V**ideant ergo et paueant hic vi
neaz cultores atq; custodes vniuersi ne cum dolore
illud eque canticorum dicere necesse habeant: **V**ideli
cet **P**osuerunt me custodem in vineis. vineam meā
nō custodiui. **S**ciant tamē se etiam huiusmodi cus
todes ouiu xp̄i et nō vulpiū fore pastores; **E**t idcir
co de primo horū triū videlicet maloz a vinea domi
ni spirituali. id est. religionē sancta ppulsione videt̄
nunc tractandū et dicendū. **De primo principali**
Sentio et dico primo. qd si vinearū cultores nō
vulpiū sed ouiu xp̄i pastores caperent iuxta
iussionē et preceptū domini vulpes paruulas: tunc
non possent vtiq; demoliri vineas. **N**am quibuscūq;
ac quibuscūq; causis ac occasiomb⁹ cōtingit de moliri
atq; deuastari vineas: certū ē vulpib⁹ causantib⁹
deuastari eas. in tantū etiā qd nisi copiantur: velint
nolint boni et fideles pastores demoliuntur eas. **Q**ua
ppter hec tria sunt hic consequenter p ordinem sciē
da et cōsideranda: que sint videlicet spirituales vul

pes . que earum demolitio . et tandē que earūde cap-
tio . Ad primū dico q̄ sicut vulpes reales naturaliter
sunt animalia astuta sup̄ba et carnalia . sic pariformi-
ter spirituales nostre vulpes de quibus fit hic mē-
tio sunt homines superbi pp̄rie sapientes et magni
in oculis suis spiritu huius mundi habūdantes et
carnales . carnis curam in desiderio perficiētes . **H**y
tales hoies in quātū tales . nō sunt admittendi et in-
tremittēdi i vineas dñi spirituales ad ouium cristi
greges . id est . humilium et mansuetorum hominū
sanctas cōgregationes si presumūtur a timētur in cō-
uertibiles . Nam si admittūtur incipiunt dominari
a vulpinari . hoc est . vineas huiusmodi deuastaē . Et
ergo est hic consequēter sciendum ac diligenter con-
siderandum q̄ tales vulpes demoliantur spiritua-
les vineas tribus modis iuxta tria generalia natu-
ralia realibus vulpibus pp̄ria et innata . Habent ei
tria inter alia naturalia pp̄ria a natura . primo q̄ si
mulant se esse id quod nō sunt . hoc est . interdū mor-
tuas . 2° q̄ habitant in foueis sabterraneis . et ter-
tio q̄ habent in cōcessum non planum et rectum . s̄ cur-
uū a cōfusu iā ad dexterā a iā ad sinistra declinātes .
Sic pariformitē spūales vulpes nrē hēnt hec tria . q̄
b^o demolitūt vineas spūales . cōgregationes viz scās .
Pā cū sancti patres primitiui a primū religionū scā-
rū deuotissimi plantatores spiritualiū harū vineaz

fundatores vere mortui sibi et mundo fuerunt et ve-
re abnegati oues ac christi ihesu verissimi imitatores
humiles ac mansueti. isti vero vulpes spirituales
non oues e contrario non sunt veri sed ficti religio-
si: se simulant oues sed vere vulpes sub habitu re-
ligionis et ouinis pellibus se abscondentes: et id
quod non sunt mentientes. Et sicut isti sancti pri-
mi patres habitabant et ambulauerunt in luce ve-
ritatis et seruore eterne lumis: sic isti vulpes e con-
trario habitant in speluncis tenebrosis subterraneis et
frigidis semper cœci tenebrosi frigidi et terreni: sola
terrena sapientes et diligentes. Et sicut ijdem sanc-
ti patres icedebant recto tramite semper iuxta sanc-
tas regulas et ordinum institutiones et constitutio-
nes primarias non ab eis ad dexteram aut sinistra
declinantes: sic isti spirituales vulpes e contrario sem-
per naturam et consuetudinem incedendi habent ice-
sũ viz curuum confusum et reprehensibilem iam ad
dexteram et iam ad sinistram declinandi non viuen-
tes s̄m regulas sanctas et s̄m constitutiones sanc-
torum patrum a spiritu sancto inspiratas: sed aut
preter aut contra et non s̄m ambulantes et vt ve-
re oues xpi incedentes. Et hijs tribus vulpinis na-
turis et erroribus tota videtur fundari atq; causari
demolitio deuastatio atq; deformatio siue destructio
vinearum et obseruantia sancte religionis. Quo-

modo enim poterunt vinee sancte religiones videli-
cet in sua fundatione et institutione primaria per-
manere? cum sic volpes pro agnis admittuntur et
incorporantur? Et quomodo poterunt volpes se a-
liter in veritate quod volpes habere? Et quomodo pote-
runt non volpinari? Cum igitur certum sit quod sicut
ex membris corpus sic ex subditis fieri et constare
congregationem vineam videlicet spiritualemente? quo-
modo poterit tunc vinea cristi permanere et dici sic
ex volpibus et non agnis collecta. Quod autem dicitur.
Capite nobis volpes paruulas! satis clare intelligi
datur quod iuvenes et primo aduentantes capi debent
ad excludendum si inuenti fuerint volpes et inabi-
les. Et quod secundo additur. que demolunt vineas. sa-
tis patenter datur intelligi. quod etiam hodie nisi capian-
tur demoluntur vineas. Et quod tertio subinfertur non
vinea nostra floruit. clare innuitur status reforma-
tionis presentis et moderne. ac si dicere vellet. licet
vinea nostra viruit et floruit. tamen ad fructum ut oli non
dum puenit. Quod autem iste spiritualis volpes non solum fruc-
tus sed etiam simul flores et vitorem demoluntur sunt ac ince-
santer demoluntur. sic probari poterit et ostendi. Et primo
simulatione. fingunt et simulat se primo esse id quod
non sunt ut reales volpes. videlicet mortuos se esse. id
est. perfectos religiosos mortificatos et vere sibi et
omnibus mortuos. ut sic consequantur id quod forte

desiderant prelationē a hoc ex eo q̄ supbi et ambicio-
si sūt. Sed quot a quāta mala ex hoc vinee nostre
prouenerūt: desleri possunt. mirari nō possunt. Nam
dum supbus et ambiciosus proficiat a vulpis in regi-
mine p̄ custodia vinee ponitur: quid nisi tota demo-
litiō deuastatiō atq; destructiō eius causatur? Nam
cum naturaliter omne animal sibi simile diligit. quid
rogo vulpis magna aliud operabitur: nisi cōgregat
vulpes paruulas ad totius vinee fundamētalem et
totalem desolationē a destructiōē. Quādo igitur hu-
iusmodi homines spirituales vulpes in religionem
cōgregantur qui nō sunt in veritate qd ostendunt et
quod veritas et religio requirit: quid putatis tūc ex
vineā erit? Nonne religio ipsa vinea videlicet sanc-
ta tota demolit? Nonne tales hoies hodie possunt re-
periri prohodior nō pauci: qui sub pelle ouina tegūt
veras vulpes et corda vulpina? Nonne hodie pene i-
numerabiles religiosi cōtentari vident solo nomine
religionis habitū a tonsura? Nonne sub veste humi-
li et māfuetā i scola humilima xp̄i religione viz scā-
teggunt multi imortificatos homines capitosos ela-
tos et supbos? Nonne ipatientia rancore a murmure
inquietos? Nonne vel saltē aridos vanos et insipi-
dos? Nonne etiā sepe emulatione odio atq; inuidia
plenos? Nonne vel saltem vicijs et passiombus di-
uersis infectos irretitos et miseros? Quis ergo hic

nō clare et luculenter cernē et cognoscere p̄t demoliti-
onem fieri vinearū dñi. dñi modi huiusmodi volpini
hoies nō capiuntur et excludunt sed libere introit-
antur. Et hoc de silatiōe volpiū. Jam de secūda natu-
ra volpiū q̄ videlicet in foueis et sub terra habitāt
videndū quō etiā isto mō volpes demoliunt vineas
dñi. Et hic tria possunt notari videlicet q̄ in terra et
sub terra habitāt et habitare ac quiescere delectant.
Secūdo q̄ in frigore terre et in tenebris. Vide-
mus etiā hic de hīs tribus volpiū spūaliū naturis
et in eisdem demolitionē earū. Et primo sciamus
q̄ sicut volpes reales in terra et sub terra habitare
ac quiescere delectant. sic nr̄e spūales volpes eandē
naturā per oīa habentes etiā terrā inhabitāt. hoc est
terrena volūt terrena diligunt et interremis delec-
tantur ac quiescunt. De terrenis loqui ac tractare
dulce habent. de spūalibus vero ac diuinis nauseā
et tedium habere ip̄o facto ostendunt. Probantur
igitur non immerito hī religiosi volpes huiusmodi
qui quicquid carnalitatis est et ad cōmodum carnis
spectat sollicitius querūt ac parant. q̄ que ad ani-
me salutem p̄tinent ac p̄ficiant. Qui etiā animarū
cura et salute neglectis. temporalia auidius atq; di-
ligētius querunt atq; accumulāt q̄ spūalia. Qui
etiā neglectis atq; parui p̄s aiaz ornatibus p̄cio-
sitatib⁹ et pulchritudinib⁹ delectant magis p̄ciosis

ſumptuoſis atq; curioſis edificijs . pulchris picturis .
ornamētis varijs a p̄cioſis . Inueniūt t̄les hodie plu-
res viri religioſi eſtimati qui oī ſollicitudine anxietate
a labore replent horrea granaria torcularia et cel-
laria . vacua relinquētes ſua magna et ampla orato-
ria reſectoria a dormitoria . que aliquñ ouibus humili-
bus a xp̄i diſcipulis erāt plena . **S**ilia ſunt incefſan-
ter ſapientia et operatiōe vulpina in ornamētis qui-
busq; ad diuinū officiū ſpectātib⁹ ſub ſp̄e bona . ſed
tñ reuera opatiōe a ſapiētia vulpina . nō ſp̄ ſcō a ſa-
piētia diuina . **A**udiui ego i hoc quēdā p̄latū de non
mima reſormatione vane et vicioſe gloriātē ſe videri
licet diſpoſuiſſe fieri calicē vnū in valoze quingento-
rū florenoz de elemoſinis pauperū a indubie in dōp-
nū ipſoz . **N**onne melius et ſalubrius ymo dño deo
gratius et acceptius fuiſſet ſm ſapientia diuinam
huiusmodi tantos ſumptus conuertere in neceſſari-
os domus ſue fructus . vn̄ plures de hoc ſeculo neq;
et periculoſo atq; dampnabili ſtatu erepti in ſerui-
tio criſti et in ſancta conuerſatione facilius ſuſten-
tari a paſci p̄pter deū poſſent ? **N**onne eē melius a ſa-
lubrius caritatiq; fraterne fuiſſet vicinius . huius-
modi ſuperflua alijs pauperibus et valde indigentibus
monaſterijs et cōgregationibus cōicere aut ſal-
te cōcedē aut etiā pupillis viduis et orphanis ſatis
ſepe pauperibus et magnam penuriam et miſeriam

sepe habentibus pie et misericorditer propter deum primo
domino deo in ipsis ipomet test ante coicare. quod sic vulpi-
naria curiositate dampnabile ostendere. Cura progra-
dis est etiam huiusmodi spiritualibus vulpibus sic terram inhabi-
tantibus et colentibus sollicitate ornare etiam et ipsorum parie-
tes altaria quoque ac ymagines. et tamen inornatas atque
deformes decelinque alias plurimas primo etiam proprias
mirabiliter et incomparabiliter nobiles et preciosas eterni re-
gis ymagines nimis preciose creatas atque redemptas
Tamen habent religiosi tales sic vulpini pueriles at-
que aiales quantumcumque etiam alias boni et honesti videan-
tur: ne dum sic vestiuntur atque videntur talibus sic preciosis
nitidis et pulchris ornamentis. ipsi non eque aut ma-
gis ut dignum esset preciosi nitidi et pulchri coram domino iue-
niant ad iudicium huiusmodi ut induti aureis. ipsi lu-
rei. Quod si aurei homines ipsi essent hoc videretur ex gratia in na-
tura haberent quod aurum et ornamenta aurea cetera quoque
tanta preciosa et curiosa ut stercora arbitrarerentur et despi-
cerent. Nam aureos homines et religiosos aureos: videretur
auri et omnis preciositatis atque curiositatis contemptus et des-
pectus efficere phare solet. Heu quod hodie inveniunt etiam
religiosi licet ficti quod vulpini: quibus maior cura et solli-
citus est de imundis quibusque aialibus: quam de aialibus. Hoc
videtur ita ostendentes quod ad eorum custodiam conservatio-
nem et salutem magis et anxius inuigilant quam aialium precio-
sissimam Christi ihesu sanguine preciosissimo redemptam

Nōne hoc vulpinū ap̄tissime p̄mo verissime dyabolū
cū est? **N**ō sic p̄mi omnium religionū et religiosorum p̄mi
cipēs apl̄i et discipuli xp̄i. **N**on sic p̄s s̄a heremite.
Nō sic etiā p̄mi et p̄miciū ordinū fundatores! sed q̄
rebant aīas. aīas orna bāt. et ip̄az salute et ornatu
satiari non poterāt. et huiusmodi curiosa et preciosa
nō solū amore humilitatis paupertatis et simplicita-
tis despiciēbant. sed et abijciēbāt et in usu suo habe-
re nolebāt. **Q**uēadmodū exemplificare possum⁹ de p̄-
miciū ordinis aīsterciens̄ f̄ab⁹. q̄ exceptis calicib⁹
nihil aurei aut argentei in ecclesia admittebāt. et eē
p̄es lanea et linea in ornamētis admittere nihil acq̄-
euerāt. sed oīa curiosa et p̄ciosa abiecerunt. **C**ōmen-
dat in hoc etiā beatus iheronim⁹ quēdaz sc̄m ep̄m q̄
amore paupertatis corpus xp̄i portare solebat in vas-
culo vimineo. et sanguinē eius in vase vitreo. **A**ffu-
erūt reuera viri isti sanctissimi et prudentissimi viri
nurei sp̄ū sc̄o illuminati. nō vulpes sed agni sp̄iritu
alis pulchritudinis amatores et excelsa in veritate ex-
terminantes. **O**portet necesse ē errare ex hīs parte
vnā aut huiusmodi sc̄os patres oues xp̄i aut moder-
nos veras vulpes. sed errasse aut adhuc credere er-
rare tales sc̄os p̄es nephas est. **N**on reprehēdo ego
mūdiciam semp̄ amēdabile et moderatū ornatū. sed
cecitatem vulpiū qui nesciunt separare preciosū a vi-
li merito dampno et accuso. **E**t si cōmēdāda ē deuotio

quorū dā circa mīda ⁊ dēnata p̄fata? tū m̄cōparabi
liter p̄ferēda ⁊ extollēda ē scōz p̄fectio in cōtemptu
pueriliū taliū et in amore atqz ornatu innumerabi
liū aiarū preciosissimaz. Sicut etiā 2° vulpes terrā
inhabitare delectant̄ naturalit̄ frigidā: sic vulpes
nr̄e spūales etiā cōtente sūt frigoribz aliene penit^a
nr̄e calore caritatis dei p̄ximi. Et quia dilectionem dei
et p̄ximi in cordibz suis nō experiūt ⁊ sentiūt: idcir
co auidi⁹ ⁊ forci⁹ carnalia atqz carnis delectamēta re
quūt. Ex hoc sequit̄ etiā qz sicut vulpes magis galli
nas q̄ oua inuadē naturam habēt: sic nr̄e spūales
vulpes a calore caritatis frigide ⁊ aliene carnis ac
carnalibz delectariā satiari nō possūt. Et idcirco taliū
totū studiū ē ⁊ versat̄ cura circa carnalia corpalia at
qz corpis cōmoda ⁊ delectamēta. Et qz tales hoīes sic
tenebris ⁊ frigoribz assueti in tm̄ etiā excecati cōpro
bantur qz cū ut vere religiosi ⁊ spūales huiusmōi car
nalia ⁊ carnis delectamēta fugere ⁊ horvere deberēt:
ipsi vice v̄sa neglectis spūalibus delectationibus in
terris et diuinis creceis videlicet amplexantur ster
cora. Illi v̄tqz in hoc atqz excecati inuidia dyabo
lica mediāre sua incuria ⁊ negligentia maledcā. Na
tura igit̄ taliū spūaliū vulpiū ē tenebras inhabitare:
in tenebris ambulare. ⁊ in tenebris delectabilis q̄es
cere ⁊ pausare. Qd multiplicibz p̄bati poterit experi
mentis. Fuerūt exēpli gr̄a nō nulli sanctorū patruz

spūales ⁊ illuminati viri adeo clare vidētes q̄ quidā
eoz in ecclesijs ⁊ in p̄spectu ac p̄ntia dñi ihu in veno
rabili sacramēto cū multitudie angeloz legunt hoc
intuitu nūq̄ capita sua coopuisse: quidā nūq̄ se reclī
nasse ⁊ repodiasse: ⁊ etiā quidā nūq̄ ibidē sedisse sed
oēs tales mira ⁊ ineffabili iocūditate et suauitate sic
clare vidētes exultasse atq; oia que ex debito illic fa
cē debuerāt legēdo cantādo atq; psallēdo cū iubilo
ex cordis habūdantia ⁊ nō de cōsuetudine fecisse. Et
hui⁹ mōi vtiq; ideo qz in loco sup̄ terrā sc̄ssimo nobi
lissimo atq; iocūditissimo i cōspectu ac p̄sortio supama
bilissimo felicissimo atq; dulcissimo. Sed qd̄ in hys
nre vulpes in tenebris semp̄ latitātes ābulantes at
q; quiescentes? Nōne cecitate magna atq; mira eis
dñante. hys in temporibus ⁊ locis e cōtrario vt veri
ceci et excecati magis aggrauantur atq; atq;
moza cruciantur. de moza qz longa sepe causantur at
q; querulantur? Vtiq; ideo qz vulpes qz vere ceci et
excecati nullū lumē fidei ⁊ rationis in hui⁹ smodi ha
bentes: cū tamē veri amici xp̄i et oues pasce eius
tam amabili atq; delectabili p̄mo amabilissima sua
uissima atq; dulcissima satiari p̄ntia tali ac tanta nō
possint. Et tam inuiti et dolenter inde abcedere: sicut
vulpes hui⁹ smodi excecati remanere et mozam face
re cōprobantur. Quot ⁊ quāta ex hoc ⁊ ex cecitate
tali sp̄ ab initio puenēnt atq; hodie religioni vinee

videat nre pueniūt mala! Vtq; tot et tanta q; de
fieri possūt: numerari nō possunt. Tertia natura vul
piū ē nō planū et rectū sed curuū toruosiū atq; cōsu
sū habere incessū: iā ad dexterā a iā ad sinistrā decli
nādo. Sic pariformiter nre spūales vulpes naturā
habent nō agnizare: hoc est: recto et plano tramite
agnum dei s̄m vota labioꝝ suoꝝ ambulare: sed ma
gis vulpinare: hoc ē: ad dexteram ⁊ sinistrā recedere
et incedere. Pro quo sciendū q; nullus aliquādo reli
gioꝝꝝ votum fecit aut facere debuit preter aut con
tra regulā et s̄m ordinis constitutiones siue statuta
s̄ notant s̄m regulā ⁊ s̄m statuta siue constitutiones.
Ambulant igitur nō recte et plane vulpes spūales
qui cū p̄miserūt s̄m regulā et s̄m cōstitutiones obe
diētā: ambulāt vt vere vulpes nō s̄m: i. recte ⁊ plane
s̄ p̄ter: hoc ē: ad dexterā aut cōtra: hoc ē: ad sinistrā
in hoc manifeste se nō oues sed vulpes ostendentes.
Quod vtrūq; p̄hibitū est. Nō scribit Iosue sic. Estote
solliciti vt custodiatis cuncta que scripta sūt in volu
mine legis moyhi: et nō declinetis ab eis nec ad dex
terā nec ad sinistrā. Et dñs ad ip̄m Iosue. Confor
tare et esto robustus valde: vt custodias et facias
omnē legem quā p̄cepit tibi moyses seruus meus:
nec declines ad dexterā vel ad sinistrā. Et in laudem
Iosue regis scribitur. Ambulauit p̄ omnes vias da
uid p̄cis sui: nō declinavit ad dexterā vel ad sinistrā

Et sanctus Iacobus ap[osto]lus Si q[ui]s totā legē suauē
rit offenderit autē in vno factus est oim reus. Et id
circo s[an]c[t]us augustin[us] in regula sua dicit Ut ergo cū
ta fuerit Et itēz Donet d[omi]n[us] vt seruetis hec oia. Et
ce h[ab]mē hec ē via recta et regia d[omi]n[us]o semp gratissima
et acceptissima. diligētissime integerrime et inuola-
biliter semp obseruāda et ambulanda. Hanc v[er]ūq[ue]
semp ambulauerūt pure integre et inuolabiliter at-
q[ue] indeclinabiliter oēs oues xp̄i s[an]c[t]i p[re]s[by]teri primi et p[ri]m[iti]ui
religionū et ordinū fundatores. seruātes s[er]p
cūcta nec ad dextrā nec ad sinistrā declinātes. et ne-
q[ue] magnū neq[ue] etiā minū obmittētes p[er]tergredie-
tes aut negligētes. Hāc quiaq[ue] ab initio inuolabi-
liter obseruauerūt. s[er]p valde in religione p[ro]fecerūt
largiq[ue] benedictionē a d[omi]n[us]o s[er]p cōsecuti sūt. Nō sic in-
cedūt volpes spūales hui[us] tēporis religiosi multi etiā
obseruātes dicti et estimati q[ui] paruipendētes vota la-
bioz suoz. ac p[er]mittētes intermittētes ac derelin-
quētes plucima trāsgradientes negligētes atq[ue] p[ro]-
uaricātes iā parua iā magna. iam imutātes obfua-
da iam fingētes noua et singularia. et sic dietim neg-
lectis rectis et s[er]m[on]i vota declinant ad noua et extra-
nea. Et sic iam p[ro]ter et etiā nō nunq[ue] contra facien-
tes atq[ue] ambulantes contra p[ro]hibita et religionis
statuta. que sūt reuera plenarie deformationis ac deso-
lationis fundamētalis et originalis causa. Possent

huius rei causa et pueritatis ac vulpium talium epoz
 bitantium epēpla huius ep̄is q̄ in diuersis ordinibus
 ac monasterijs incessanter cōtingūt heu plurima in
 lucem p̄duci sc̄a: quibz clare et luculenter demonstra
 ri posset huius p̄ue puerse et reprehensibilis incessus
 vulpiū talium enormitas ac pueritas apta. quibz iā
 ad dextrā et iā ad sinistrā dimisso et intermisso recto
 tramite i deformationē p̄marie istitutionis incedūt.
 que tñ p̄pter reuerentiā ordinū et locoz qz heu alias
 satis manifesta et apta sunt p̄dere intermitto prudē
 tibus atqz clare videntibz vt ea videant atqz deplo
 rēt vt dignū ē derelinq̄ns. Hoc vnū dūtaxat quod
 heu satis cōe et cōtra regulas ac cōstitutiones scōz pa
 trū ac p̄fessiones et etiā honestatē religiōis ē exempli
 causa ponēs videlicz qz multi etiā ob̄suātes dicti so
 li ambulāt eq̄tāt ac reysant cōtra cōsc̄ia: qz contra
 regulas ac cōstitutiones et cōtra p̄fessiones in ordi
 nis p̄emptū et populi scādalu swadente et consulente
 hec sapiētia vulpina terrena aiālia dyabolica nō di
 uina: vt videlicet sic p̄cāt sūptibus nō aiabus. bur
 se et nō fame. Non possūt faciliē numerari oia et singu
 la noia mala et pestilentiosa: quibz iā etiā in locis
 reformatis demolitur dñi vinea religio videlicet sc̄a
 et hoc malicia et astucia vulpina: illusionē et callidi
 tate dyabolica. Quia igitur karissime vulpes tales
 non possunt agnizare sed vulpinari: idcirco quando

b 3

incipiūt religionem scām et congregationes deu-
tas intrare: incipiūt vulpinari et leges dare q̄re ca-
piēde sūt. Demoliunt igit̄ primo a ante oia tria p̄ci-
palia religionū scārum fundamēta in q̄bus s̄m
beatū bernhardū ois religio a religiois obſuātia cō-
sistit q̄ sunt regula cōstitutiones et vsus. Que ego
arbitror et noio vinearū vitorez flores et fructus.
Quia sicut regula cuiuslibet ordinis est vita et vi-
ditas eius: et cōstitutiones sunt flores: sic vsus siue
consuetudines laudabiles et humilia queqz ac deu-
ta exercitia ex cordis humilitate p̄dūtia sūt merito
eius fructus. Aggrediunt igitur p̄rio et principali-
ter fruct⁹ tales ad demoliendū et deuostādū eos la-
gredientes a redarguentes in hunc modū. Quid vobis
cū hys nouitatibus ac nouis v̄s adinuētioni⁹ la-
boribus videlicet duris ac grossis p̄mo interdū rus-
ticanis alijsqz q̄ pluribus fantasijs genuflexionibz
p̄strationibus et similibus multis? Quare nō suffi-
ciunt vobis regula a statuta approbata? Quibus ne-
sic vineā dñi ledant respondendū videtur: q̄ hec nō
sūt vt ip̄si loquūt̄ noua et aliena sed antiq̄ et or-
dinis primaria a primitiuis ordinū diligentius ac p̄-
fectius q̄ hodie etiam s̄m ipsa statuta obſuata a ob-
ſuanda. Et licet ad tēpus p̄ iaciā vulpina nō diui-
na sapiētia causante it̄missa a neglecta mō tū sapia
vina itez a nouo merito reassūpta: tāq̄ ord̄inis vere

fundamentalia religionē ornantia et in esse confer
uantia p̄mo fructus ordinis et vere religionis meri
to dicta. Et sunt utiqz illa nūc in veritate a veris fi
lijs israhel religionis obseruāda: q̄ olim in abhoīna
tionib⁹ egiptioꝝ fuerāt designata. Nam sicut viridi
tas et flores paz p̄sūt sine fructu. sic regula et cōsti
tuciones pariformiter modice estimationis sūt et a
sās patrib⁹ reputantur sine talibus fructib⁹ et re
ligionis fundamētalib⁹. Operatur em̄ hec deuota et
humilia exercitia a sās p̄ab⁹ semp deuotissime ob
uata plura bona multū salubria et ad salutē necessa
ria ip̄is nota. Etia oñdūt verā hūilitatē: sicut exem
placē possum⁹ i dño ihu vere hūilitatis et māfuetudi
nis mḡto ei⁹ i die palmarū fco atqz totū vite ei⁹ cur
riculo. Et ec̄ i veris ei⁹ imitatorib⁹ sās p̄ab⁹ q̄ omēs
q̄ corde amabant et erāt: ope etiā oīno nō ostēdē nō
ualebāt. S; nō sūt vulpes tales talis fructus demoli
endo p̄tā: qui ec̄ 2º aggrediāt ad moliedū flores. i.
p̄stituciones. Quāt igitur itez et arguūt i hūc modū.
Quid vob̄ cū mltis v̄is statutis p̄stitutiōib⁹ et diffini
tōib⁹? Quae n̄ sufficiāt vob̄ r̄gula? Quib⁹ itez ne p̄
ualeāt tali astutia r̄dēdū ē: q̄ huiusmōi p̄stitutiōes
et statuta sē et dicūt etiā declaratiōes atqz diffinitōes
ex eo q̄ declarāt et diffiniūt regulā. Nā q̄c̄q̄ regula
i se p̄tinet v̄ualit̄ ne hoc ab vno sic et ab alio alit̄ itel
ligēdū estimet: et hº i disādiū discordiā v̄tat: diffi

nitōes a declaratōes tales q̄ nihil aliū explicite q̄ re
glā iplicite ⁊ vualit̄ sūt: nōtaie n̄ tā p̄ bñ olētes floēs
existūt. **Nō** sūt aut̄ adhuc vulpes huiusmodi hys de
molitiombz cōtēti quietiā finalit̄ insidiē vironi ⁊ vi
te vīnee scē: vt eādē plene aridā ac mortuā faciāt: ar
gumētates atqz dicētes in hūc modū. **Quid** necesse ē
frequēter legi regulā quā tamē exteriū scitis? **Nō**
habetis alia ad legendū: **Non** cōsideratis vs p̄ hu
iusmodi pdē tēp⁹ a mltā alia bona legēda negligēt?
Quid etiā p̄dest ⁊ necessaria ē vobis regula? **Non** ne
sāssimā ⁊ p̄fectissimā apli nec n̄ etiā innūabiles sūt ab
initio dño valde sine huiusmōi regulis placuerunt?
Nōne sūt p̄res i hēmo sāssimā ⁊ p̄fectissimā extiterūt
an̄ hāz regulaz modernaz descriptionē? **Nō**ne sicut
isti oēs dño i veritate placuerūt: sic ⁊ vos similit̄ eisdē
sūt illis placē possētis? **Ecce** sic karissime hys sic vul
pinis argumētatiō⁹ ac venenatis atqz pestilenciosis
p̄stiferisqz p̄suasiōibz in tm̄ dñi vīneā vulpes hu
iusmodi demoliti sūt. **Et** etiā multi religiosi ignorāt re
glās suas ⁊ nūq̄ eas vidēt aut legēt. **Quā** ego q̄dā
tēp̄e cū a duob⁹ religiosis viris p̄latis et p̄tib⁹ vni⁹oz
dñis q̄suissē sub q̄ regula militarēt: hoc r̄si acce
pi se ignorāē neqz ēgulas suas adhuc vidisse: taceo
legisse itellexisse atqz suasse. **Est** alia via reā ⁊ ēgia
i dñi vīneā q̄ cōto tramite sp̄ ābulauerēt ⁊ ābulāt ve
ri religioſi oues sūt: n̄ ab ea declinātes ad dextrā atqz

omi

fuisse videlicet via tñ substantialiū a quorū pu-
ritate et rectitudine nō solū declinant vulpes: sed et a
lios declinatē psuadēt v̄bis et exēplis. et hoc i hūc mo-
dum. Nam cū religiosi spūaliter viuere a spū carnis
facta mortificare atq; carnis curaz in desiderijs non
agere. ipsamq; carnē cū vicijs et cōcupiscentijs mor-
tificare tenēt. et ad hoc vocati sūt. ipsi tales vulpes
p̄uis sepi⁹ meli⁹ et lauti⁹ pascant frequēt q̄ nobiles
et diuites i sc̄lo. et vtiq; meli⁹ et delicati⁹ q̄ aliqñ pas-
ti sunt ipsi aut adhuc pasci possent in sc̄lo: tñ ad huc
delicatiōra affectant et querūt in monasterio: in tñ
q̄ sine querelis et murmuratiōib⁹ non nulli satiari et
cōtentari vix possūt. Alios etiā suis venenatis ac p̄s-
iferis argumētatib⁹ ad huiusmōi idurē naturā ha-
bētes ita dicēdo. Serui dei tñ pasci debēt qz digni
sūt. Quib⁹ ita carnalit̄ v̄uētib⁹ et loq̄ntib⁹ respōdē
dū ē qz hec vox et huiusmōi carnis delectatio nō a spū
sc̄o s̄ a maligno ē: et lōge a vera eligiōe: qz lōge val-
de sp̄ ab oīm elcōz et veroz eligiosoz vita et cōuersa-
tione. p̄mo etiā longe a salute: sicut ex hjs ap̄sto-
li verbis clare cōuici p̄t. Quibus sic dicit. Qui sp̄iri-
tū xp̄i nō habet hic nō est eius. Et ut aperire possit
et notificare ipse q̄ sunt xp̄i ait. Qui vero sunt xp̄i
carnē suam crucifixerūt. cū vicijs et cōcupiscentijs.
Ecce quid clarius et lucidius? Pensent huiusmōdi
vulpes et vulpini homines etiā vitā et abstinentiā

oim electoz a maximoꝝ sanctoz **I**nspiciāt iohannē
baptistā sanctissimū a vtiq; dignissimū: qualis eius
dē fuit vict⁹ a etiā vestitus. et innumerabiles alios.
Secundo ꝑ paupertatē scdm substantiale iste vulpes
ambulare naturā habent. et suo exēplo alios in illū
errorē iducē: sic paupes eē volentes: vt tamē nullā
inopiam nullā penuriam a nullū defectū habeāt. alle
gantes a hoc pse a alijs i errorē qđ scriptū ē qđ **N**ul
lus egens erat inter discipulos. nō aduertentes qđ
etiam verissime de iphs scriptū est: qđ seruibant dño
in fame et siti. frigore et nuditate. **D**icūt in suū talē
errorē cōfirmandū qđ paupes spū esse possūt habi
tis diuitijs et habūdantes vt abraham dauid a alijs
ples. **Q**uib⁹ vtiq; respōdendū videt qđ ipi nō sūt ta
les aut talē causam retinēdi diuitias habentes: aut
etiam talē pfectionē habentes: h sūt a eē debēt pau
ptatis pfflores. et paupertatē i effectu a veritate hēs
et huare amātes a oñdētes. **E**t idcirco si vere paupe
res spū a veri amatoēs paupertatis eēnt: nō possēt eā
dē i ope a veritate hā oñdē. **T**ertio cōtra vniū obediē
tie sm qđ oues xpī a oēs vi religiofi pmpūissime pfer
tissime atq; itegerime semp ambulauerūt: iste vul
pes arguētes semp declinant. **N**ec hoc ꝑctā in se qui
etiā alios secū sua pestifera atq; venenata p suasioe
declinare moliant: raro aut nūq; ad verā a pfectā at
q; caritatis obediētiā pueniētes. aliosq; pueniē finē

tes adducunt ut vere vulpes in confortatione sunt
et totis plurima scripturarum testimonia et sanctorum dicta quibus
abus abutuntur quatenus hijs mediocritatibus non solum ipsi a perfecta
obediencia ad dextram et sinistram declinantes inculpabiles
reputentur. sed et sic alijs secum sua inductione curantibus
ipsi minus culpabiles et degeneres reputentur ac iudicentur.
Arguunt enim quidam tales sic. Est obediencia sufficiens
et hec sufficit ad salutem. Arguunt etiam sic Promissio
obedienciam secundum regulam. et ergo non obligor ad aliam
nec prelati meus preter me actus est aut cogere ad aliam aut
plura extra et supra illa. Arguunt augustinienses sic.
et sub regula eius militantes. sed errant isti tales
vulpes non ambulantes secundum ipsam regulam sed declinantes
ab ea. et non attendentes quod ipsa regula eos ascendit
ad perfectionem. etiam absque dubio obediencie. Cum enim
dicit. non sicut filii sub lege sed sicut liberi. id est filii sub gratia
constituti. quis tam cecus esse potest. qui non hic videat et intel-
ligat ipsam regulam suos professores hijs verbis ascendit
ad ipsam perfectionem. et non ad imperfectionem. et imperfectam
obedienciam. sed ad ipsam caritatis filialem atque perfectam
obedienciam. Non erit igitur necesse prelatum illius regule
temporaliter ad perfectionem et perfectam obedienciam ascendit. suos
habet hortari debet. sed sufficit unicuique professo quod ipsa
regula et professio secundum eam. primo ipsa conscientia atque a-
mor nec non timor dei ad perfectam obedienciam que caritatis
est inducat et impellat. **Admittant** et vulpes tales secundum illam

regulam ad differentiam aliarum se pmittere regula-
rum. Et si hinc regulam sancti augustini curat necesse est hinc
eam se extendere ad ipsam personam quam exigit ipsa regu-
la ipsa primo etiam conscientia. Est adhuc alia sanctissima
via utique domino et omnibus sanctis eius semper accep-
tissima auro splendido et colore optimo ab ipso domi-
no per iheronimum prophetam merito comparata. quam plano
et recto incessu semper incedere veri religiosi et omnes christi
ordinum primitivi et fundatores valde amabant. Et hec
est via trium specialiter virtutum magnarum et miranda-
rum in quibus sancti patres tamquam luminaria magna toto
mundo et precipue religionis omnibus post futuris miran-
dum atque pulcherrimum dederunt et dereliquerunt exemplum.
quod videlicet ipsi vere paupertatis humilitatis et sim-
plicitatis tanti amatores extiterunt. quod non poterant
has virtutes in veritate in operibus omnibusque actio-
nibus suis non exercere et ostendere. In rebus in edificiis in u-
tensilibus et in omnibus generaliter in quibus fieri potuit. Hanc
viam omni laude dignissimam vineam domini sanctam religionem
super omnia semper et mirabiliter ornantem atque toto mundo
mirandam atque venerabilem facientem. iste vulpes non
approbant et ambulant. sed reprobant atque decli-
nant. si tamen quod heu rara atque pene nulla inveniri possunt
vera et vere paupertatis humilitatis et simplicitatis sig-
na atque vestigia. Nam habitant hodie pauperes christi
in preciosissimis et curiosis monasteriis. de quibus non

lapis de pariete. s; innumerabiles de parietib; clamaẽ
lapides possint: quoz monasterioz interdũ vnũ cõti
net decẽ aut duodecẽ frẽs dũtaxat: cũ tamẽ s; quãti
tate suã sufficiens esset p; mille. **Ecce cõtra simplicita
tẽ.** Et habet interdũ vnũ tale tot redditus a puen
tus atq; bona tot a cãta vnde in seculo se nutrire pos
sent mille: que cõsumunt a cõsumere vident; interdũ
viginti. **Ecce cõtra paupertatẽ.** Et equitat; qdã cũ eqs
et equitib; plurib; etiã secularit; a curiose ornatis.
**Ecce cõtra humilitatẽ a cõtra exemplũ in mõte xpo i
die palmar; nobis demonstratũ.** Nõ sic sc̃i prẽs vere
oues xpi a imitatores eius. nõ sic s; veri paupertatis
amatores ex habũdantia cordis ostẽdebant paupta
tẽ humilitatẽ a simplicitatẽ in edificijs vtensib; a
in oib; alijs qbus vti necesse habebant: a p mag
nis tomis a diuitijs q nõ amabãt aias lucrari dño cu
rabãt a gaudebãt. **Et p p̃ciosis a pulchris edificijs
p̃ciosas a pulchras op̃teq; ornatas aias dño facere
sũme curabant:** atq; humilitatẽ quã in cordibus ha
lebãt: in oib; exercere et ostẽdere gaudebant. Non
possunt vere oues a imitatores xpi aias sc̃is a eoz
ornatu satiari: sic ecõtra nõ possunt volpes carnali
tatibus vanitatibus curiositatib; diuitijs a oib;
exterioribus delectamẽtis eque satiari. **Ecce quãtum
declinauerũt et declinant semper volpes a via vera
xpi ihu et scõz eius.** **Ecce quot et quãtos fecerunt**

secū ab initio a via recta a regia declinare. **E**cce quā
tū demoliti sūt a incessant demolitūtur nisi eis resista
tur a capiant vineas dñi. **E**t hoc iā p̄ incessū nō rec
tū a planū: sed curuū a confusū. **V**idete etiā potestis
mecū satis luculenter ex hijs p̄dictis omnibus salte
i p̄te noiatis malis a vulpib⁹ venētibus tria p̄cipue
magna euemisse mala a euemire adhuc sine cessatiōe
nisi eis resista. **P**rimo q̄ videlicet religio sancta in
maria p̄te p̄mo pene tota defōrta destituta ac demoli
ta ē: ita q̄ inter pene innumera monasteia pauca val
de refōrta noscūtur. **S**ecdo q̄ illa vulpina a carnali
sapiētia causante eade admodum valde pauca refōr
mata i tm̄ defōrmata vident: q̄ necessariū videt q̄ eti
dā itez fieri refōrmationē. **E**t tertio q̄ nō solū mag
na a solēpnia monasteria aliq̄ veris religiosi a de
uotis plena i tm̄ euacuauit: q̄ i cōparatiōe tot et tā
toz aliq̄ ihabitātū pene nulli hodie ihabitare vide
ant: a iteo solēpnia oratoria refectoria ac dormitoria
q̄si vacua cernūt p̄tra id qd̄ scriptū ē **C**rescite a mul
tiplicami. **E**t illd̄ **N**olite pauci eē nūo. **V**nde vulpi
na sapientia mlū religiofi hoc tpe moti a p̄suasi dicit
sic. **S**ufficiētes sum⁹ plurib⁹ p̄sonis nō idigem⁹. **O**
si tales dā religiofi s̄ vulpini nō idigēt plurib⁹: tū
dñs ih̄sus q̄ eos tā p̄ciose redemit hijs op⁹ hz. **A**dmit
tūt eē qdā taliū religiofoz p̄ hm̄oi fūb⁹ laicis de seflo
neq̄ et dampnabili statu redimendis nō solū suos

et mercenarios: h et p hys mulieres in oya et mimi
teria sua vulpina et dyabolica sapientia inducti ac p
suasi dicentes: qd min⁹ sumptuosu sit huiusmodi hre i
ministerio qd viros. **O** vulpinu dyabolicu pestife-
ru scandalosu atqz pestilentiosu. Non vident hij q
vere ad saluadu aias vt semp a te oia fecerut sa pa-
tres: sed magis augere terrenas et perituras substā-
tias. Cernē potestis meū ex oibz nisi fallor iā tactis
quātum vinea dñi religio videlicet sancta a vulpibz
et vulpimis operibus atqz naturis demolita deuasta-
ta atqz dissipata peneqz periclitata sit et i nihilū re-
ducta. **Qd** iheremias ppha pmo dñs per iheremā a-
mare deflet ita dicens. **Quo** absarratū est aurū hoc
est. quo feruor et splendor vere atqz pfecte religionis
totus perijt atqz euauit. **Et** color optim⁹ mutatus
est. forma videlicet et vita dñi nā ihu xpi et discipu-
lorū suorū. omnūqz vere religioso et religionū funda-
torū. vere videlicet paupertatis humilitatis et simplici-
tatis atqz innocentie forma. **Et** dispersi sunt lapi-
des sanctuarij in capite omnū platearū. hoc est. viri
pfecti in diuina cōtemplatione iugiter suspensi. fac-
ti sunt externi ceci et vani atqz a deo elogati: qualia
deploranda sunt magis cum ppha qd dicenda atqz
scribenda. **Cum** ita vt scripsi et longe amplius qd scō-
pi aut etiam scribere vel dicere potui vinea domini re-
ligio sancta sit demolita deuastata atqz annihilata:

incessanterq; et indefinenter dissipatur deuastatur
et demolitur nisi hijs malis omnibus succurratur id
circo iam ulterius necessariū a valde salubre videtur
tractare et ponderare de tertio videlicet earūde; vul
piū que reuera causa sūt omniū malorū captiōe. Et
ideo sciendū est q; tripliciter id ē. tribus modis a te
poribus capi debent ne talia vt pferūt dampna et
mala tam grandia et multiplicia inferant. Sunt ei
vulpes. id ē. vulpini homines capiendi in eorū ac
cessu. in ingressu. a in progressu. In accessu ad exclu
dendū. in ingressu ad imutandū. et in progressu ad
resistēdū. Primo videlicet q; capiant in accessu. vt
repellantur et nō intromittantur. Nam si vulpes i
ntromittantur. velint nolint etiā boni pastores et vi
neaz custodes ipsas demolūt. Secdo q; capiant
in ingressu vt imutent. vt videlicet de vulpib; si fie
ri potest oues fiat. Nam si intromittunt a vulpes per
mittūt. nō min⁹ vineas demolūt. Et 3° q; capiant
in progressu. vt videlicet si vulpes incommutabiles p
manēt eis oīno a oīmode r̄sistat a nullaten⁹ eis r̄sen
tendo vinea demoliat. Si ita custodes et culto
res vinearum in hac tripli captiōe facerēt. nul
lū dāpnū aut demolitionē vineaz sustinerēt. Quia
igitur vulpes sūt aīalia se longe aliudq; in veritate
sunt simulantia. necesse erit sūmo studio conamine

antur nō aspiciunt aut aspicere atq; cognoscere pos-
sunt aut vt cognoscere possint laborāt. Possent vti
q; et deberent ex fructibus huiusmodi cognoscere se
metipsoꝝ si oculos aperirēt. Quapropter tu frat̄ ka-
rissime intende tibi et diligentissime cōsidera et pensa-
quo spū agitaris. Adūte diligēt̄ p̄mo diligētissime
et subtilissime si qua adūitate p̄umelia iniuria aut
alia quālibet cōfusione et v̄ra pulsatus et tactus fu-
eris: vtz pacatus eq̄nim⁹ et immobilis imutabilisq; p̄-
seueras: vel etiā qđ min⁹ est si vel iuste accusatus cor-
reptus atq; correct⁹ fueris sic eq̄nim⁹ p̄maneris an-
i passiones imortificatus p̄suetas corruas. Cōsidera
vtz ira indignatione pusillanimitate deiectione p̄mo-
tione displicentia auersione tristitia merore vel sal-
tem accidia alia v̄ q̄licūq; ai passiōe et grauitate tri-
bulationeq; p̄pter hec iā dicta et similia q̄libet affice-
ris et deieceris et sic sine omni dissimulatione et palpatione
te metip̄m ex v̄is hys fructib; vere te ad huc imor-
tificatū et inabnegatū cognosce: et te nōdū bene et p̄-
fecte incepisse in veritate cognosce et intellige teq; ad
huc longe a vero atq; p̄fco fundamēto scē religionis
distare intellige et p̄pende: et ob hoc te adhuc ad pro-
fectū vere religionis et ad id qđ intēdis te melius at-
q; p̄fectius extēde cognoscas necesse habere: aut qđ
ab sic sic miser et miserabilis p̄manēs nō solū laborēs
tuos p̄dere: s; et cū hys ip̄is irā dei et miserā p̄sentē et

eternā qđ ab hie p mercede recipere. **H**eu quāta ē mi-
seria dementia atqz cecitas in huiusmodi religiosoz
innumerabiliū hui⁹ miserrimā a periculo hie tēporis a
quāta illusio atqz deceptio demonū sic hoiem p suā i-
curiā a negligentia fieri seruū passionū a vicioz. a
nō solū in futurū appetū? sed etiā in p̄senti fieri lu-
dibriū et derisionē demonū atqz p optimo saluberrī-
mo a nobilissimo statu p̄mo quietissimo deuotissimo
et iocūdissimo oim hoim incurrere ac acquirere mi-
serimū infelicissimū et amarissimū oim. a p iugi io-
cunditate et delectamēto felicissimā a saluberrimā sta-
tus iuge sustinere a pati passionū et vicioz tormentū
et cū tormento passionū et vicioz ire iuste ad tor-
mentum et supplicium sempiternum. **Q**ueris foras-
sis hie sic inquiring. de innocentia et mortificatio-
ne nullam mihi restare excusationē cōspicio. sed de
interna conuersatione a imāhione cum sub ptāte me
sentio cōstitutū et ad nutū superioris mei egredi et
exire necesse habeo. q̄modo tūc intēnus pmanere a p
seuerare valeo. **A**d qđ ego. **I**ste memorate v̄tutes i-
nocētia intēmitas a abnegatio sic se mutuo cōplectūt.
q̄ vna alteri nō obuiat s; magis vnaqueqz alterā p
fiat et exornat. **E**t idcirco te ad imperiū a nutū dñi
p abnegationē in deo et v̄tiose exire nō est externū
esse sed internū: innocētiāqz et abnegationē veri-
us perficere et ornare. **N**am in hoc dauid sanctus

50

comendatus est: quo dicitur. Quis sicut dauid fidelis
egrediens et regrediens ad ipeium dñi. Sic fuerunt
oēs apli et amici xpi sicut et prememoratus pater
bernardus vere internus. quous in uoluntate et p ho-
nore dei foris sepius nō solū solliciti s; etiā sollicitis-
simi fuerūt. Secus ē de hijs quos ego externos in-
dico qui proprio motu sine uolūate dei et suoz uici-
tior licet corpore in claustris sunt. tamē mēte et affec-
tione forenses et uagi: similes in hoc alijs seculari-
b⁹ et extrinis uanis et uacuis hoib⁹ vagantes mēte
et desiderio p multa uana et uaria negligentes p hu-
iusmodi cōtemplari diuinā et etiā intima sua. Obuia-
bis mihi iterū forsitan ita dicens. Cur tāta scribēs
comendas has dūcat tā excellenter dñtes et non
etiā alia sacre scripture et religionis nō minima. sed
pāpua et saluberrima? Nonne etiā dñs ihs in scola
sua religione uidelicet sancta: discere a se docuit hu-
militatem et mītatē cordis? Nonne etiā de dilectio-
ne fraterna multa suis discipulis mirabili et amira-
bili affectione et sollicitudine inculcauit? Nōne de oc-
to bñditudinib⁹ et inūis alijs bonis ac uirtutib⁹ etiā reli-
giosis quibuscūq; pāpua et sūme necessarijs atq; sa-
lubrib⁹ scribendū et mihi insinuādū esset? Ad quod
ego. Frat karissime hec oia a te iam allegata et apo-
stolica ego breuitatis causa sub hijs tribus uolo esse in-
tellecta et comprehēsa: sicut reuera sub innocentia

puerfatione interna atq; abnegatione vera siue ob-
diencia simplici et pfecta ista iam a te enūata et om-
nia alia etiā religiofissima et salute rima certiffime
plemiffime atq; pfectiffime sunt cōprehensa. Et qz ip-
se dñs ihesus paruulū suū discipulis ad imitandū
pponēs nihil amplius q̄ qd̄ audisti adiecit. ⁊ bñs
petrus eundem paruulū describens et exponēs nihil
amplius q̄ ut p̄fertur addidit. ego de eodem paru-
lo tibi ad imitandū satis arbitror insinuatū p ea que
scribo sciens ⁊ aduertens p certo tibi satisfieri de om-
nib⁹ hys iam a te memoratis ⁊ alijs quibuscūq; ne-
cessarijs et salubribus in scripturis sacris in lectioni-
bus ac studijs cottidianis et indefessis. Sed ista q̄
ego tibi ad instantiam tuā inculcare curavi ideo feci
et facio: ut tibi breue ⁊ efficac fundamētū ponā sup
quo edificare feliciter ⁊ fructuose possis. sine quo ut
p̄fertur sic posito magis sup arenā edificare vide-
beris: q̄ sup xpm firmam petram. Respondebis mi-
hi forsitan iterū sic dicēdo. Cū ergo dūcatur hec crīa
in tantū extollere preferre ⁊ cōmendare mihi felicit
et salubriter ⁊ hoc satis seriose videtis: rogo qui sic
das p̄siliū feras etiā auxiliū. Quid em̄ p̄derit hec ip-
sa tanto peccare extollere p̄dicare et cōmendare nisi etiā
vias ⁊ modos dederis ⁊ ostenderis quib⁹ mediantib⁹
assequi possim qd̄ sic p̄suades et ego apprehendere et
assequi feliciter exopto. Ad quod ego. Audi in hoc

pheta sic intonante **L**euauit oculos meos in montes
unde ueniet auxilium in **A**uxilium meum a domino qui fecit
celum et terram. **M**itto igitur ego te etiam ad istos paucos
saltem commemoratos montes: quorum si vitam et conuersationem
non legeris aut audieris non erit tibi sine auxilio et
consilio. **Q**uale tamen a domino mediatis deuotis et incessis
precibus tibi dari et uenire experieris. **S**ed tu forsitan
sic inquis. **Q**uid tamen tibi uideatur? **A**d quod
ego. **G**ratias hec est et perfecta non multum hoc tempore
tibi a me proposita uia et reuera paruulo tibi atque
recedi indubie difficilis propter superius memora-
ta obstacula. **S**ed quod non simpliciter a me queris que
sunt sed que michi uideantur ad huiusmodi ducentia
ac promouentia idcirco que ego in huiusmodi sentio tibi
non indicare rapinam arbitramur non abnuo. **A**udi igitur
Sancti isti commemorati pres quos tibi occasione et
exempli gratia proposui. quorum unus in innocentia. alius
in conuersatione interna. et tertius in simplici obedientia
ac abnegatione uera prefulgere uidentur incepisse pro-
bant bene et perfecte quod feruent et strenue. **Q**uia nisi sic
feruentur incepissent nec sic ut probatur feruentur summa-
re potuissent. **A**d quod tu forsitan inquis. **F**ateor te uerz
sentire et dicere quod sine feruore feruentes esse non poterant
hinc ergo michi dicas et ostendas unde hinc ipsum feruorem ipsi
et alij omnes sancti sic feruentes habuerunt. **A**d quod ego.
Utiq; ab igne. **Q**uia nisi ab igne calidi et feruentes

fieri nō poterant. Quia ergo ip̄i igni se applicauerūt
et aptauerūt aut ip̄m ignē sibi applicauerunt. utiq̄
ab ip̄o calefacti ignei siue igniti facti sunt. Et q̄
ignis inter alias tres p̄cipuas naturas habet vide-
licet purificandi eleuādi ⁊ transformādi. idcirco fer-
uor ignis hec tria faciliter in te si fuerit operari pote-
rit. videlicet purificare ad dictam innocētiam. eleua-
re ad eterna ⁊ interna. ⁊ transformare tuam volūta-
tem in diuinā. ⁊ sic te vere innocētem internū ⁊ abne-
gatū efficere. Inquis ergo forsitan. Et quō igneus
siue feruid⁹ efficiar? Ad qd̄ ego. Utiq̄ ex p̄sentia et
v̄tute ignis. Cū igitur caritas dei ignis est iste v̄tute
sancti dei oēs calefacti ⁊ feruentes effecti sunt. crestat
tibi scire quō ad illū ignē accedere ⁊ ab eodē feruēs
fieri possis. Ad hunc ergo ignē te accedere est ip̄am
caritatē dei erga te et tibi exhibitā clare intelligere.
integerrime cūmāre et viscerose ponderare. p̄mmo
āmīrari ⁊ sic amīrādo atq̄ stupēdo a te alienari. ⁊ i
id qd̄ amas felicissime transformari. Pro huiusmodi
igit̄ dei circa te caritate tibi cōtemplāda ut tibi ig-
nē aliqualem cōponam carbonēs quosdam viuos ex
innumera multitudine in vnum colligā. ex quoz cō-
templatiōe ⁊ sancta amīratione pie credo si corde ac-
cesseris ⁊ id duce gratia dei quod poteris feceris eris
indubie ab ip̄o ip̄e feruidus et igneus. Contem-
plateeris igitur et meditareeris nō lippeis sed claris

obtusibus non dimidio. sed pleno corde aliqua hic in-
fusa breuiter tibi collecta. et simpliciter posita ex innumera
multitudine aliqua beneficia et caritatis in se ac infi-
nite certissima signa ac argumenta. que si ut sancti ser-
uentissimi patres sane intellexeris. et viscerose pondera-
ueris. causabunt etiam in te sicut in ipsis conceptum de-
uotionis et diuini amoris ignem. **I**lluminabis igitur ut
sic mente integra et sincera. sincere atque catholice.
quod nullis tuis precedentibus meritis sed sola mera
ac libera voluntate et bonitate. nec non ineffabili in-
mensa atque innumera caritate abissali et eterna ipse te
summa maiestas et eterna caritas hominem fieri volu-
it. non lapidem aut lignum non bufonem aut serpentem aut
aliquam aliam de innumera multitudine animalium et creatura-
rum creaturam sed hominem. **Q**uod te hominem ad ymaginem et similitudinem
suam creauit. quod plusquam mille milibus
alijs creaturis non sicut tibi concessit. **Q**uod tam mirabiliter
pulchram et speciosam creaturam te fecit quod mirum esset si
te ut in veritate es conspiceres aut conspicere posses quod
aliquid amplius preter te excepto creatore tuo et eius
sanctissima matrem videre posses. **Q**uod utique vere tante pul-
chritudinis secundum animam te fecit quod de hac beatus Augustinus
mirando dicit. **O** anima spiritus habens Deum animam pulchritudine si
non dubitares scire posses quod tam pulcher tam formosus tam
mirabilis si filius tuo aspectum captus non fuisset. si eum singularis
deorum tuorum et ultra ceteros ammirandum non traxisset. **Q**uod non solum

dedit tibi ad decorē tuū sic ad ymaginē et similitudi-
nē suam scām esse: s; dedit tibi etiā cum tāli esse ppe
tuū esse. Nam sic utiq; esse nō poteras: nisi ppetua es-
ses. **Q** dedit tibi viuere sentire et discernē: sensibus
te decorauit sapiētia illustrauit. **Q** te fecit templū et
habitaculū sanctissime trinitatis: et q; ipa sanctissi-
mā trinitas plus desiderat tuū hospitium: q; celeste pa-
latium. **Q** tāte capacitatis te fecit q; licet ois creatura
cor tuū afficere possit tamē pter ipm satiare et quietare
re nō possit: sic ait beatus anselmus Omnis creatura
que deus meus nō est: in iopia est. **Q** sic p m aiām in-
figitur es dei ymagie: decoratus similitudie: parti-
ceps rationis. aīe virib; te ditauit et nobilitauit: ut
ipius summe et infinite amabilis. semper memor
semper gauderes: ipm cōtemplando et cognoscendo
amplius gauderes. et eundem toto corde affectando
et amando ineffabiliter felix et beatus esses. **Q** lite-
ra mera et gratuita gratia. ymmo nimia inest ima-
bili atq; immensa caritate nullis tuis precedētibus
meritis hec omnia tibi hilarissime atq; desiderantissi-
me prestauit. **Q** etiam nunq; ad momentum tui ob-
liuisci sic motus et affectus circa te abissali et immē-
sa caritate potuit aut poterit. q; illa gratuita et ppe-
tua caritate qua prior dilexit et diligit te incōpara-
biliter amplius circa te est et fuit semper affectus
solicitus et inflāmatu; q; vnq; aliqua mater fuit

aut esse poterit circa unicum et karissimum vteri sui
filium: aut sponsus erga karissimam sibi sponsam.
q̄ etiam angelis suis mandavit de te ut custodiāt
te in omnibus vijs tuis: ne vnq̄ offendas ad lapi-
dem pedem tuum. q̄ etiam dedit tibi vnum pp̄rium
angelum in custodem quē vult maiorē amorē zelum
et sollicitudinē habere potuit aliq̄ mater erga karissi-
mū filium suum. q̄ etiam te sic munito atqz custo-
dito adhuc nō est contentus nimia dilectione mo-
tus q̄ et ip̄emet dominus maiestatis tibi sit iugiter
psentissimus ⁊ per semetip̄m custos tuus. q̄ etiam
oia creauit p̄pter te amorē mirabili ad tuū solatium
et ip̄ius amorē in te maiorē iugit̄ incēdendum ⁊ puo-
candū: vt ⁊ tu cum p̄pheta iocunde ip̄i dicere possis.
Delectasti me domine in factura tua. **Q** omnia sub-
iecit sub pedibus tuis vt omnibus dñareris: et ti-
bi subiecta essent ad singularē tuam gloriā. q̄ tenus
tu sibi soli subiectus sis. **Q** oia tibi vult venire in
bonū. salutem ⁊ p̄speritatē iocunditatē exultationē
atqz dulcedinē: que sic creauit mirabili zelo et amo-
re p̄pter te. **Q** tā libere arbitrij et potestatis fecit te:
q̄ nō possit ⁊ velit te a se separari ⁊ dāpnari sine te.
Q etiā nō solū dedit tibi p̄tatem saluari te et nō pos-
se dāpnari sine te: sed etiā ita seip̄m tibi cōtulit vt
qdāmodo a te violenciā libent̄ iocūde ⁊ dulcē susti-
nē velit s̄m illud. regnū celoz v̄im pati ⁊ c̄. **Q** etiā

Am te h̄c
p̄ vnq̄

fit nulla creatura p̄mo nec omnis possit te sine tua volun-
tate sepeare ab ip̄o. **Q** nō solū dedit tibi talem a-
tantā p̄tatem. sed etiā te posse fieri filiū eius. videli-
cet adoptiuū sicut scriptū ē. Dedit eis p̄tatem filios
dei fieri hijs qui credunt in noīe eius. **Q** nisi velis
et eū voluntarie repellas a te: nō possit se elongare a
te et derelinquē te. **Q** etiā semp̄ et ubiq; ad nutū tu-
um poteris eundē habere vacante tibi: et in omnibz
orationibz tuis a votis liberrime audietem te. **Q** sic
semp̄ eo frui potes tam libere vacante tibi: ac si celi
et terre atq; omnium que in eis sunt oblitus sit et tibi
solū vacare velit: et solū sit sollicitus p̄ te et p̄pter te
q̄ sic oīa fecit a facit p̄pter te: ac si solus esses a solus
diligeret te. **Q** participem vult te esse a fecit te oīm
bonoz a timentū eū si ipse volueris. q̄ nihil dulci-
us atq; iocūdius habet de te: q̄ iugiter epula-
ri a iocūdari tecū in te sicut scriptum est. Delicie mee
sunt esse cum filijs hominū. **Q** a catholicis a fideli-
bus voluit generari a descendere te: a nō ab incredu-
lis paganis iudeis et hereticis et alijs dāpnatis. **Q**
ab innum̄is malis periculis et peccatis in quibz mul-
tos meliores te dereliquit: te singulariter a gratiose
preservauit a custodiuit. **Q** ob hoc occasiones in-
meras ne in ista mala peccata a mortes a iēa corporis
iadēs misericordie abstulit a te. q̄ grā singulari ut hē
mala oīa a singula vidēs ac cognosceres ad vitā dū

singulariter illuminauit te. Et q̄ hec mala sic cogi-
ta ⁊ queq; alia salutē tue cōtraria uicere posses sin-
gulari grā cōfortauit te. ⁊ etiam te peccātē nō stā-
pauit ⁊ dāpnauit ut innumeros alios. sed te pie ⁊
misericordiē expectauit ⁊ ad penitētiā reuocauit
et reduxit: ⁊ sic te plōgātē iniquitatē. ipse plōnga-
uit miām ⁊ pietatē suā. ⁊ cor tuū a malis immuta-
uit ac illuminauit ⁊ in errorib⁹ ac cecitatib⁹ ut inu-
merabiles alios nō te deliquit. ⁊ te penitētē ac ad
se reuertētē nō respexit: sed benigne ac misericordiē
respexit ⁊ cepit ⁊ excepit. ⁊ resistēdi pccātis ⁊ tēptatio-
nib⁹ carnis mūdi ac humani generis inimico utratē
tibi pstitit. ⁊ ppositū bonū emēdandi te ⁊ fuiendi
sibi: tibi misericordiē dedit. ⁊ sic tibi uere penitētē: cō-
trito atq; p̄fesso largitus ē indulgētiā. ⁊ sic satissā-
ciētē et cōuerso tibi sic indulxit ⁊ indulget: q̄ nūq; ali-
quā ab eo ~~peru~~ audire habeas aut timere. ⁊ inimi-
cū tuū ne te raperet ac p̄deret terruit et te ab infini-
tis ⁊ nimis subtilib⁹ laqis ne tibi illuderet ⁊ te deci-
peret: mirabili ⁊ singulari grā custodiuit ac p̄serua-
uit. ⁊ etiā si obstātib⁹ auis demeritis ⁊ pccātis. ad dig-
nissimū excellētissimū et nobilissimū p̄mo etiā tuissi-
mū felicissimū atq; saluberrimū statū p̄ innumerabilib⁹
alijs te p̄legit uocauit ⁊ adduxit i piculoso statu in
h⁹ seculo neq; ip̄is delictis. ⁊ innumera alia bona hic n̄
exp̄ssa ⁊ enumerata singularit̄ ⁊ singulari grā tibi cō-

tulit q̄ nūq̄ meruisti. p̄ q̄b̄ nūq̄ vt dignū ē ḡais tā
benignissimo largitori extitisti. **S**z qz tān̄ a tā om̄i
rabilē amatorē tuū tātoz a inuābiliū alioz b̄nficio
rū largissimū a benignissimū largitorē i sua diuinita
te vidē a cognoscē n̄ potas. ecce idē nimio a ineffabili a
moē p̄ te a p̄t te hō fact⁹ ē. vt p̄ hoīem ip̄m cognoscē
posses quod i diuinitate nō poteras. **E**t quātum te i
hoc super omnes creaturas angelos a archangelos
cherubyn a seraphyn exaltauit honorauit a mag
nificauit. quis poterit enarrare? **Q**ualem caritatē t̄i
bi in hoc ostendit saltē stupendo a supra modum am
mirando indefinenter contempleris. **Q** uidelicet
vngentū filium suum ad quē magis icarnatō spec
tabat incarnati a hominem p̄pter te fieri voluit. **Q**
etiam per t̄lēm vngentum suum ip̄e pater tibi oīa
iā enumerata a alia innum̄a dona a beneficia qz eorū
dem operationes indiuisē sūt. cōtulit a cōcessit. **Q** t̄i
bi in hoc nimā a inestimabilem atqz immēsam cari
tatem benignitatē atqz dulcedinē. qm̄ ad te sup̄ oēs
alias creaturas habet luculentē a aptissime ostendit.
Q tibi eūdem nō solū p̄ te a p̄pter te hoīem fieri sine
te vt adā a euā voluit. s; de te. hoc est. de genere tuo
de carne tua et ossib⁹ tuis. vt tibi sic magis a verius
iūctus a vicinus esset a verus frater tuus sic scriptum
est. **N**ō angelos sed semen abrahe apprehendit. **Q** t̄i
bi eundem vngentum filium suū tibi cōsubstancia

lem a coeternū p̄p̄riū et plenū fructū et vsum tuū de-
dit sicut scriptum ē. **P**ro nobis omnibus dedit illum
Quod tibi eundem non ut magnū terribilem ac formi-
dabilem dedit. sed puerū paruulū tenellū multūz dul-
cem et amabilem sicut scriptum est. **P**uer natus est
nobis. **Q**uod ipsum talem tibi etiā ī filiū dedit. sicut ad-
iunctū ē. **E**t filius datus ē nobis. **Q**uod eundem tibi eti-
am in paracitū. hoc est. in p̄solatorē dedit sicut dicit
Et aliu paracitū dabit vobis pater spiritū sanctūz.
notans q̄ ipsum tibi nō solum redemptorē sed et to-
tam redemptionē misit. sicut scriptū ē. **R**edemptionē
misit dñs populo suo. **Q**uod eundē tibi nō solū pacificā
tem. sed et ipsam v̄tā ac totā pacem misit ac dedit
sicut scriptū ē. **I**pse est pax nostra. qui fecit v̄traq̄
v̄nū. **Q**uod etiā eundē non solū miseratorem tibi de-
dit sed et totā miām sicut sc̄ptū ē. **D**e^o me^o mia mea.
Quod tibi pater eū dē aduocatū mediatorē intercessorē
et interpellatorē ap̄d se p̄ te dedit sic d̄scriptū ē. **A**d-
uocatū habem⁹ ap̄d patrē ih̄m xp̄m iustū. **Q**uod etiā te
nō solū redimē ab et̄na dāpnatōe veneāt s̄ et̄ t̄t̄itūē
et afferre tibi et̄rnā gl̄am quā amiseras sicut dicit
Ego dispono vob̄. sicut disposuit in pat̄ r̄gnū. **Q**uod te
nō solū participē fecit huiusmōi regni et̄rn̄. s̄ et̄ cohē-
rē sibi et̄ heredē v̄niūsoz. sicut scriptū ē. **H**eredes q̄dē v̄i-
coheredes autē xp̄i. **Q**uod ipsum eundē nō solū dedit ti-
bi te dē te redimere regnum tibi restituere et cohē-

redem suum te fieri: sed pro te intercedere orare flere
etiam iniuriari pati temptari cōtempnari occidi mori
omnia iuxta veritatē euangelij et scripturā sacrā cru
delissima amarissima et indignissima pati. **Q** etiaꝫ ip
se idē vniigenitus dei patris eadē abissalia et imēsa carita
tate qua etern⁹ pater eūdē pro te in talem mortē et tra
lia patiēda dedit ipse p̄ oīa et simillima pietate et ca
ritate p̄ te nō vtiq; coactus sed nimia et imensa cari
tate et pietate clementia et benignitate misericordia
et dulcedine motus sustinuit. **Q** etiā ipse tantū dolo
rem tam imensū et ineffabilem pro te subiit pati voluit
et passus est. q̄ talis eius dolor superat oēs dolores:
sicut ip̄e p̄ p̄pham testatur ita dicēs. **O** vos omnes q̄
transitis p̄ viam attendite et videte: si est dolor simi
lis sicut dolor meus. **Q** iste dolor eius sic volūtarius
tantus fuit: q̄ celū et terra sibi p̄pati nō immerito vi
deban̄t. **N**am sol obscuratus ē terra tremuit. et petre
fisse sunt. **Q** etiā hec sic pati voluit et tam ammira
bili ac imēsa caritate pati sponte elegit: q̄ hoc mira
culosū fuit. **N**am nisi voluisset pati et mori nō potuis
set. **N**am q̄uis in homine pati et mori voluit tamē tā
ta felicitate hūanitas sua in unōe dicatis sublimata
et bñficata fuit: q̄ nec pati nec mori n̄ caritate ei⁹ co
gēte et oīpotētia sua opante potuit sic ip̄e testa ē dicēs.
Patēte hēo p̄nēdi aīaꝫ meā: et p̄tāte hēo itēꝫ sumēdi
eā. **N**ā ut sic in assumpta hūanitate p̄ te pati poss; singla

miraculo beatitudinis habundantia qua superior in eo
rationis portio se beata fuit suspēdit ne in partes inferio
res flueret ac redūdaēt ipsasq; impassibiles redderet q̄
scdm ē nimia sua caritate q̄ ut te hm oēs partes aīe
a corporis beatificaret portionē aīe sue inferiorē ac cor
pus innocētissimū beatitudie p toto tempe sue dispē
sationis a vie p̄uaret. **Q**u in illa passiōe sua etiā max
ima a extrema p te ita singularitē pass⁹ ē tui memor
fuit ac si solus tūc fuisses : et solus sic redimi ab eter
nis cruciatibus necesse habuisses : ita q̄ etiā tu cū be
ato paulo dicere posses . **Q**ui dilexit me a tradidit se
metipsū p me : intellige in mortē . **E**t cū beato Augus
tino . **D**ilexisti me plus q̄ te : q̄ mori voluisti pro me .
Qu etiā incōparabiliter magis desiderauit sic mori et
inestimabilem dolorem sustinere pro te : q̄ vnq̄ cer
uus aliquis valde sitiēs desiderauit ad fontes aqua
rū . **R**am hm iohannē crisostomū sic passus ē pro te
in morte : ut paratus esset penā morte incōparabiliter
grauiorē mille milies si opus fuisset sustinere . **O** ines
timabilis dilectio caritatis ut seruū redimēt filiū
talē tradidit pat̄ . **U**t suū ipiū a iniquū filiū talē edi
mēt : se ipm in mortē tradidit . et mortē talē . **C**ōsidera
a p̄sa etiā hic diligētē q̄ ip̄s nō solū talē crudēssi
mā idignissimā a amarissimā mortē p te subire volu
it ut tu in eternū viuēs : h̄ a pro te resurgere volu
it ut tu in ipso et cū ipso resurgeres . **Q**u et sic pro te

ascendit vt tibi in sup̄is mansionibus locuz prepa-
raret: ⁊ te desideria qz tua post se traheret ac prouo-
caret. **Q** etiā sic ad patrem suū p te iugit̄ intercessu-
rus ascendit vt nihilomin⁹ totus i venerabili sacra-
mento vt fide mereri posses ad ostendendam tibi suā
ineffabilem et mirā dilectionem hic tecū remansit:
sicut p̄m̄ hic sic dicēs. **E**cce ego vobiscū sū omnibus
diebz: vsqz ad cōsumationē seculi. **Q** etiā iugit̄ te
expectās in eccl̄a sic se tibi p̄sentē exhibit: vt iugit̄
eūdē ad volūtātē tuā visitando ipse tibi sic sit inesti-
mabilis gaudij et exultationis deuotionisqz et amo-
ris copiosissima causa. **Q** etiā pro maiore ⁊ ampliore
atqz semp recentiore deuotione ⁊ amore in te accen-
denda tibi toties de celo ad te descēdē desiderantissi-
me dignatur: quotiens coram te missa celebraēt. **Q**
etiā nō solū sic ad te et ad tuā p̄ntiā venire dignat̄.
sed etiā quod longe gl̄o sius mirabilius dulcius t̄o
tūdius ē venire in te ⁊ aiām tuā suā desiderantissimā
habitationē et hoc sic in venerabili sacramento: ita
qz qui ē panis angeloz etiā tibi ⁊ panis aię tue sit.
Q etiā in huiusmodi totiens tibi ad cōplacendū pa-
tus ē: quoties volueris ip̄e ⁊ tibi sic eūdē suscipe licet
Q etiā icōparabiliter maiore caritate ac desiderio sic
ad te venire et in te desiderat habitā: qz vnq̄ aliqua
mater ad suū karissimū filiū. **V**n̄ scriptū ē **A**peri mi-
hi soroz mea. **Q** etiā tecū i optimo nobilissimo ⁊ dul-

tiſſimo iocundiſſimoq; ⁊ amoroſiſſimo modo ⁊ ſtatu
teū eſſe et habitare deſiderat ſicut poſſibile eſt: vñ
ſcriptū eſt. Delicie mee ſunt. eē cū filijs hoim. Q; eti
am nūq; in eternū te derelictur⁹ abcedere ⁊ a te rece
dere vult aut a te expelli poterit: niſi qđ abſit tua p
pria volūate ⁊ peccatis mortalibus a te ipſo expul
ſus ⁊ excluſus fuerit. q; etiā tibi talem ac tantā po
teſtate tribuit q; qualē te preparaueſis ei: q; talis
ipſe apparere neceſſe habeat tibi ſibi ſicut Auguſti
nus dicit. Qualē te pparaueris deo: talis neceſſe ē vt
appareat tibi deus. q; etiā nō ſolū ſic in euū teū ma
nere ⁊ iocūdari deſiderat: ſed et frequentius licet ad
huc pñs eēntē p recentioze tua deuotione et iocūdi
tate amoreq; exaitando ⁊ puocando in te venire fre
quentius ad te gaudet. q; etiā ſic vſq; ad cōſumatio
nem peregrinationis ⁊ exilij tui teū manere deſide
rat: q; nec ad momētū n̄ volente et cogēte te ipſū a te
ēcedere atq; abcedere q̄at. q; etiā ſic pſeuerant atq;
indolubilitē teū manere deſiderat. q; te ſecū ipſe
met ad patriā et patrem ſuū celeſtē ducat: ⁊ te eidē
tanq; cariſſimā ſponſam pſentet et offerat. q; etiā
tūc ſecū ibi i eternū ſine velamine i clariffima viſio
ne ⁊ fruitione gaudebis ⁊ ſup oēs angelos ⁊ angelo
rū choros ſicut i tuo veriſſimo fratre familiariffime
ineffabilis exultab: qđ nulli alij creature ſicut tibi ⁊
tibi ſimilib⁹ ꝓceſſū ē. aut cōcedē in eternū. Et q; ipē
h 1

tibi tūc ⁊ deinceps in eternum in sua gloria ita dul-
cis ita familiaris ita benignus ita amabilis ⁊ ita per
omnia gratiosus et cordialis erit: q̄ nulla mēs hu-
mana hoc capere aut p̄prehendere poterit in eternū.
O frater karissime quō hec ⁊ similia mēte tractans
et sane atq; viscerose ruminans poteris te abscon-
dere a calore caritatis eius: Cernere potes hic a per-
tissimam illusionem dyabolicā eiusq; execrationem
quā exercet in pios hoīes. q̄ cum vna ad gratiaz
actionem numerataz bene ponderata et ruminata
sufficere possit et deleat ⁊ ad amoris ignē in te excitā-
dum: nec tamē tanta multitudo id operari p̄cholo-
p̄batur. Que tamē ut cernere potes per me tibi in vni-
breuit̄ ex innumeris alijs beneficijs collā s̄a p̄es ⁊
prudētissimi atq; illuminatissimi viri idē finēter ⁊ cor-
dialit̄ ruminātes seipos hys tāq; viuis ⁊ desolato-
rijs carbombus incessant̄ calefecerūt. ip̄a ut dignū
p̄mo dulcissimū ⁊ iocūditissimū est bene ⁊ viscerose ru-
minātes quā ex hys calidi calefacti atq; ignei sine
ignitā ⁊ multū feruētes. p̄mo fortissimi ī dño hoc ca-
lore caritatis effecti bñ ⁊ p̄fctē feruēteroz inceperūt:
q̄re ⁊ cōsequēt nō defecerūt s̄ magis p̄fecerūt atq;
ad p̄fctōnē ⁊ felicē p̄seueratiā ī dño puenērūt. Quos
⁊ tu s̄c̄ vigilātissime et diligētissime obp̄uās imitari
nullaten⁹ negligas. Nā hec ē scōz p̄cipua ⁊ salubri-
ma ad p̄ficiēdū via: hec ip̄oz sūma sapiētia ⁊ philo-

sophia. Hoc ip̄oz sublimius studiū. hoc ip̄oz optimū
a maximū exercitiū. hoc ip̄oz iugea felicissimū p̄mer
ciū. hoc ip̄oz sūmū ingeniū. quo meruerūt optinē sū
mū bonū. hoc videlicet vnum bonū quod ab eis nō
auserēt. sed ip̄is manebit in eternū. Quo si q̄s se p̄
uā patiēt. nescio quō obtinebit id bonū a p̄ueiet ad
eternū regnū. Quare id intelligēs oīm bonoz nimis i
uidus inimic⁹ dyabolus. hoc totis misib⁹ a conatib⁹
oib⁹ vijs a occasionibus oib⁹ in hidsijs a subtilitatī
bus agit et elabrat vt hanc dulcissimā fructosissi
mā atq; saluterrimā viā ab oculis religiosoz a p̄fi
cere volentiū abscondat. ne forte ip̄i vt presati a exp̄
pli causa positi sibiq; similes feruentes et deuoti be
ne a p̄fecte incipiant atq; p̄fecti fiant. **T**erminus a v
tiq; hoc vtz licet mirabile atq; miserabile. et ergo
hoc vtiq; ip̄ius inimici oīs boni a illusionis ip̄ius ap
tissimū a certissimū argumētū. q̄ cū p̄ certo nō possit
reperiri dulcior a iocūdior suauior a amabilior fruc
tuosior a fecūdior in dño via. q̄ tñ eādē tā pauci p̄m
mo paucissimi ābulāt. q̄ vtiq; ex fructib⁹ apte cog
noscī poterit. **N**ā si eā cognoscerēt a talē agnoscerēt.
vtiq; ābulārēt. **S**z q̄ n̄ cognoscūt. a talē eē nō cog
noscūt atq; exp̄tā n̄ sūt. vtiq; apte a maifeste excecā
tio a illusio dyabolica facit. **Q**uapropt̄ h̄m̄e ne a tu
sile sic excecā⁹ a illus⁹ ab inimicis miserabil⁹ a iudus
frigid⁹ atq; corde mortu⁹ maneat a hanc viam dulcis

simā iocūdiſſimā et ſaluterrimā ignorās nō habeas
vñ bñ a pfecte vt pferē incipias. neq; vñ i ea apli
picias vel ſaltē firmē pmaneas a n̄ ūcedas aut
etiā n̄ vt plurimi diei magis deſicē q̄ pſicē i felicē
cōproletis rogo oculos cordis tui diligētiffime aperi
as et viā hāc tibi i hys ſpiritualib⁹ cartomb⁹ ppoſi
tā a oſtēſā deuotiſſime a auidiffime vt ſā dei icellantē
ambules et ita cordialit atq; feruentē te in ea exerce
as q̄ id quod ſcribo a ſancti p̄s expti ſunt et experi
untur. feliciter a dulcē in dño experi valeas. Cer
tiſſime ſciens hanc feliciffimā optimā a ſaluterrimā
ad pſciendū viā in tantū amplius diligentius atq;
ſtudioſius p inimicos ab oculis religioſoz a pſicere
volentū abſcondi a auferri: in quātū in dño felicior
nobilior et ſalubrior pbatur. Et q̄ hoc religioſos
latet ex eoz operatione a illuſione fore certiffim⁹ h̄s.

¶ De ſecundo principali huius libri.

Am de ſecundo de malis videlicet et cōtrarijs ſiue ob
ſtaclis in via hac in qua ambulare proponis amo
uendis tibi eſt diligenter et notanter ſciendum. q̄
omnis boni a humani generis inimicus in tantū ma
iores a ſubtiliores tibi a pedibz tuis ſine ceſſatiōe po
nit a ſternit laq̄os: q̄nto te p̄noſcit ſub p̄tētiōe ala
rū dei poſtū. a de h⁹ ſc̄lo nequā ſibi ereptū. Et idcir
co licet innumerabiles et iexplicabiles tales etiā ſup
ingemū tuū tibi ponat laq̄os quibz te in ſcā et beata

via qua ambulare et dño seruire et militare pponis
tamē ego breuitatis cā ex hys oib⁹ saltē aliq̄s mani
festare et ostendere intendo magis vt mihi vident̄ ti-
bi ad sciendū et cauendū necessarias : q̄ magis cōtra
memoratā dño gratā et pfectā inceptiōē innocētēz
videlicet internā et vere abnegatā vitā. Et idcirco sci-
re debes q̄ inuidissim⁹ omniū vere religiosoz inimi-
cus nihil a deo laborare et p̄ficē conat̄ in te et tibi simi-
libz q̄ p̄morante oia te excecāre. et hoc ideo vt cec⁹
foueas ac laqueos suos videre nō valens ad nutuz
suū semp capiaris et cadas nullā aliā sciens atqz ex-
ptā habens ad decipiēdū ad dampnificādūz atqz ad
dampnādū te faciliōrē et p̄gruētiōrē viā q̄ istā cecita-
tē siue excecationē spūalē. Qua in re et illusione iei-
pic in radice et origine i inceptōē videlicet tua ita te
excecāre nitēs atqz oculos tuos tibi claudē curās. q̄
ten⁹ om̄ino ignoēs et penit⁹ n̄ videas atqz cognoscas
hanc beatissimā viā tibi supra demonstratā. Et vt
te cū me sentire cōprobes : pensa diligenter meū v-
tū inter centū religiosos saltē vnus inueniat hanc
beām viā bone et p̄fecte p̄gnosces : et etiā sic i ea abu-
lās. Et hoc vtiqz apte dyabolici cernitur et dyaboli-
ca illusione et excecatione practicum. in eo et p̄ eo
q̄ cū dñs ita apte et terribiliter dicit Nisi conuersi
fueritis et efficiamini sicut paruulus iste. nō intrabi-
tis in regnū celoz. Et etiam beatus petrus addac

ut sup̄ exp̄ssum et declaratū ē. Et tñ hec talia a tãct
tantoz v̄ba tanq̄ vere magna tonitrua nō videant̄
mouē saltē religiosoz corda. **Qua** pp̄ karissime ro-
go si saluari vis a p̄ficē in via hac qua cepisti. inue-
niriq; i veritate qd̄ oportet. hic euigila a diligētissime
atq; sollicitissime vigila ut nō itres cū multis alijs i
hac valde piculosa a dāpnabile tēptationē videlicet
sp̄uale cecitate a excecationē. **Et** deuotissime sp̄ oza-
ris. **Hoc** ē et tãgit̄ siue notat̄ in p̄memōtis atq; allega-
tis v̄b̄ sapiētis. ita dicētis a p̄sulētis. **Prepara** aiaz
tuaz ad tēptationē. **Laborat** igit̄ hic diligētissime et
istatissime oīs lomi crudelissim⁹ inimicus ⁊ si cessans
aut cessare valens a tēptatione a nocendi studio.
Et idcirco si te aduertit et cōsiderat nō latere hanc
p̄memorata l̄vata viā a ea que memorata sūt. tunc
tñ adhuc oēs vias modos a occasiones subtilitates.
q; a insidias atq; mille nocēdi artes ille mille artifices
inquit q̄b⁹ te tñ ipe diat ut saltē agnitā viam neg-
ligēs a parvipendēs nō p̄ eaz abules a in veritate eā
exēq̄tis. **Hoc** ita fieri p̄ba ē a expiri potēs ipe i rari-
tate siue paucitate in ea ābulantiū a multitudie ab
ea declinantiū. **Nā** nō possunt numerari a satis deseri
religiosi in hac tēptatione miserabilis a dāpnabilis
decepti a subplācati. **Qua** ē s̄ karissime rogo hic dili-
gētissime vigiles a ozes ne a tu i eandē itres cū tãta
multitudie tēptationē. **Nō** ei cessat inimicus crudelis

et nimis sollicitus et puigil indefessusq; ad nocendū
 s; adhuc ista sua execratione et illusione etiam sicut et
 inūos alios supplantauit et supplantat. te quoq; sup
 plantate festinat. Nam tibi oculos claudere mūt ne
 videas et cognoscas vere religionis v̄tutē et veritatē!
 diligentissime et studio sissime psuadens sufficere tibi
 exteriora supficialia ac figuratiua eligionis. cappa
 et corona ieiunij et vigilijs cāticis et lectionibus ce
 terisq; alijs obseruantijs atq; ceremonialibz te debē
 cōtentari: nō saltē pmittens te scire et cognoscere re
 ligionis tue veritatē et v̄tutē cui⁹ hec exteriora poti⁹
 umbra et figura siue signa sunt q̄ veritas. Ad quod
 tu forte inquis cū pylato. Quid ē veritas? aut q̄ ē ve
 ritas religionis? Ad qd̄ ego. Veritas religionis est
 hec ipsa via quā tibi demonstraui occasione verborz
 dñi et apli sup allegatoz. Et si clarius et aptius scire
 desideras audi. veritas religionis cui⁹ silit est vera
 cordis humilitas et mititas: pprij sensus et volūtatē
 spoliatio et nuditas: cōscientie in obsuantia integri
 tas et puritas. v̄tutū delectatio et amicitas. dei et pp
 imi vera et pfcā caritas. dñe atq; fratne caritatis
 dulcedo et suauitas: infneq; pacis iugis tñquillitas
 et iocūditas: diuinaz et infnaz cōsolationū frequēs
 satietas. Ad q̄ et filia v̄e religiois atq; eu angelice p
 fciōis v̄e et pfcā atq; ppria. heu paucissimi n̄is hys
 teris aridis mortuis et malignis tēpibus se religio

si vere extendunt. contenti ut p̄missi miseris figura
umbra. et hoc indubie illusionē et excecationē dy-
abolica. quā cecitate et illusionē et tu iterū diligentissi-
me vigilans et aptis mentis oculis clarissime vidēs.
deuitare sumope nō negligas. Quod si ē qd̄ a n̄is h̄is
temporib⁹ periculosis reperitur. quōuis pauci qui hec
vidētes nō ignorāt. agūt tñ hoc magna adhuc iterū
calliditate et illusionē dyabolica q̄ tales ut p̄ferēt nō
expiāt veritatē quā vidēdo agnoscūt. In q̄ te n̄io ma-
nē et p̄putati rogo sume caueas. h̄ vere et p̄fecte id qd̄
nomen hitus religio et ipsi⁹ veritas postulāt te veritatē
eē et i veritate expiā studeas. Agūt hoc eadē calliditate
et fallacia excecāt oēqz dyabolica. q̄ licet hec enūata
iā et hec q̄ iā ifero nōbilia dulcissima et iocūdiffima
frequēt⁹ i aurib⁹ r̄sonāt religiosoz viz cētuplū ve-
ris religiosi a d̄no p̄missū. māna absconditū ab ip̄o
victorib⁹ dandū. intra nos regnū celoꝝ. cena mag-
na inuitatoꝝ. ceteraqz plura in hūc modū. q̄ tñ hec
eadē nō saltē a n̄is modernis religiosis ut necesse est
valde salubre esset itelligunt neqz curāt. taceo expe-
riūt. h̄ t̄m̄ fabule surda aurea et mortuo corde audiūt.
Ad qd̄ tu forsitan inq̄s. Quid sunt aut significāt hec
rogo in indica et in inuia. At ego. Hec sūt q̄ in parte
exp̄ssi veritas religiois. Que tñ hic ego tibi in iudicia
licet et occasionalit̄ p̄pono. ut tibi ostendā et manifestē
qd̄ in te et in alijs h̄is temporis religiosis opatur nisi dili-

Bestissime vigilet et repugnet dyabolica temptatio et illu-
sio mediante tua incuria et negligētia maledicta. O
quot et quāti religiosi reperiunt quā in tantū demētāt expe-
cāt et dyabolica illuſiōe decipiūt: quod raro ā nūq̄ ad fe-
licissima et suauissima v̄e religiois admittuntur: p̄tēti
negligētū vicia et cōſatōe inſipida et arida. cōſuetu-
dinaria q̄ opatione ab hys v̄e mortua et aliena. Qui
crucē siue v̄nctiōe portāt p̄ ih̄m. socij passionū et nō
p̄solationū: miserabiliores in hoc hōibz oibz. v̄trobi
q̄ miseri et delctationibz p̄uati sp̄ualibus videlicet et
carnalibz: cū videlicz diue p̄solatōis et inēne dulcedi-
nis et suauitatis manēt inanes et vacui atq; mūdiālis
et carnalis delctatiōis nichilomin⁹ alieni: cū videlicz
ad sp̄ualē p̄p̄e demerita iuste nō admittūt. et a carna-
libz p̄p̄e p̄fessionē et p̄sciētā excludūt: miseri et mise-
rabiles v̄trobiz: q̄ hic miserā et t̄bulatiōē sine ces-
satōe patiūt et sentiūt: et futuras miseras ob suā in-
curiā et negligētā nō euadūt. Qui q̄ viuūt opant et
patiūt in p̄senti p̄dūt. et qd̄ p̄ hys q̄tē nō solū i futuro
nō iueniūt: s̄ etiā cū hys mal et tormēto p̄tē ad tor-
mētū eternū p̄gūt. Et h̄o v̄tiq; merito. Quia cū iuxta
p̄p̄az ih̄em̄iā v̄bent et possēt pasci voluptuose et i ero-
tēis: hys neglectis āplexant stercorea. Hoc ē. cū hic i
p̄nti possēt hys mēoātis it̄mis atq; dimis iocūda et feui-
lomis et cū hys mēri in etnū i iſimū maiora et sup̄ mo-
dū iocūdiora et dulciora bona p̄dūt illuſiōe dyabolica

et sua iocundia hec presentia et felicia bona et delectamenta
et cum hoc non solum non perveniunt post hanc vitam ad eterna
bona sed merentur eterna et infinita supplicia et mala. **Qua**
re tu frater carissime in istis incessanter et studiosissime
vigila et ora ne et tu sis cum huiusmodi permanens in hac
miseria: et intres cum eis de in eadem temptatione et medita
ta mala. Est adhuc et alia temptatio et illusio dyabolica
et non minus tibi formidanda: quam ipse deceptor et suppet
tator: decipere et suppetare consuevit innumerales re
ligiosos negligentes et incurios: quod videlicet eorum cor
da ita mortificare et scuto suo maligno munice con
suevit quod verba divina vere iuxta apostolum gladius accipi
tes et tele acute ipsorum talium talia corda sic munice fer
rea siue adamantina non possunt iterare aut penetrare ut
eis sapiant: et dicere possint cum propheta. **I**gnitum eloquium tuum
domine: et super tuum dilexit illud. **E**t illud. **Q**uia dulcia sunt
tibi meis eloquia tua super mel osi meo. **Q**ui etiam longe
in hoc sunt a beato augustino et eius affectu erga ista de quo
vere scribit quod gestabat verba domini in visceribus suis quasi
sagittas acutas. **Q**ua illusione etiam fit quod hec **Q**uam
morata verba domini et apostoli petri licet vere acuta beneficiaque
etiam domini super secundum ordinem recitata non valeant intrare
multorum religiosorum idurata et sic munice corda ad illu
minandum et compungendum ea. **N**am si intrarent: vitioque
fructum afferret et faceret. **O** quia et quanta frequenter leguntur
et proponuntur religiosis divina eloquia etiam velut toni-

trua gēdia que tñ a dō in auribus corporis ⁊ cordis
experiant inualida atz inefficacia: tāq̄ oīno nō lec
ta ā p̄posita. Et hoc utiqz operatōe dyabolica. Que
si sic legēnt ⁊ manifestarēt innumerabilib⁹ maxis
et publicis p̄cōzib⁹. hūtrionib⁹ ⁊ meretricib⁹ puto
inefficacia nō manerēt: s; fructū cognitionis cōpūc.
tionis ⁊ emēdatiōe vite in multis afferret. Nō autē
hec talia intrāt aut mouēt corda nō nulloz religio.
soz sic dyabolico scuto vt p̄fertur munita vt fructū
hui⁹ modi faciāt qz ⁊ si quoz dā mouēt intellectū. nō
autē eq̄ affctm vt ea pducāt ad effctm. Quib⁹ meli⁹
forte foret viā veritatis nō cognoscē: q̄ post agnitōe
retrosū abire. Nā p̄u⁹ sciēs volūtate dñi ⁊ nō facies
plagis vapulabit mlis. hec tñ nō scribo tāq̄ noxiū
sic audiē volūtate dñi i scripturis sacris qd̄ p̄ cō salu
terrimū ē: s; p̄ eo vt tibi clari⁹ ostēdā i h⁹ mōi illusho
nē ⁊ fallaciā dyabolicā. Est adhuc ⁊ alia nō parui p̄
tēda tēptatio ⁊ illusho dyabolica q̄ tēptant ⁊ vincūt
indefinēter innumerabiles religio si nescij. qz negligē
tes ⁊ iuriij. videlicet qz nō vidēt cognoscūt atz scrutāt
vt dignū et salutare esset vias suas. ignorātes in
quo stent statu. an p̄fecerūt aut defecerūt: aut adhuc
in eo in quo iceperūt bono sint an nō p̄sumētes tēpus
suū i q̄dam rotunditate ⁊ cecitate. Que videlicet rotū
ditas iuria atz cecitas idubie ē ab ip̄o exccatore ⁊
illushore sathana: q̄ res i tātū demētat ⁊ exccat qz nō

solum oculos suos nō aperiant et se emendent? hē
am quod periculosus est se cecos et emendatione in
digere ignorant. Quare tene et verissime a dño dic
tū est q̄ filij huius seculi prudētiores sunt filijs lu
cis. Nam reuera maior videtur prudentia sagacitas
puidētia atq; vigilantia diligentia qz seculariū a h
mūdi tenebrosi hoim circa temporalia peritura a sepi
us noxia: q̄ religiosorum innumerabilium lucis
filioz. quibus lux indefinenter et copiose lucet cir
ca spiritualia diuina a eterna. Est illa infirmitas
incuria et cecitas heu nimis hominum huius tem
poris cōis a generalis: ita q̄ valde raro inueniri po
test quis hoc tēpre in hoc bñ videns a prudēs: q̄ sal
tē seculares quos in diligentia a cura pcedere lōge de
beret sequi et imitari videat. Nam studiū ē pugil
oim huius mūdi negociatoz singulis dieb⁹ cōputat
suū lucz vel dampnū: sicut iohannes abbas mōtis
synai dicit. Perfect⁹ trapizeta penitus vesperis sin
gulis diei dampnū vel lucz cōputat. Non em̄ potest
ista prudenter cognoscere: nisi in omnib⁹ horis in ra
tionis septura notent. Et em̄ qd̄ q̄tidianū ē declarat
et demōstrat i singulis horis ponē rationē. Et cū ita
sit rarus pchdolor iueniri potest inf̄ religiosos q̄ sal
tē eq̄ cū huiusmōi i huiusmōi currē videat: q̄s tñ mel
to magis decerz maiori studio et freq̄ntiori alacritate
currē vias dñi ad salutē q̄ illi ad pditiōez. Quare

etiā h̄ oculos rōnis a p̄sideratōis ap̄ia vīde ne a tu cū
m̄ltitudie cōp̄ seducāis a i tēptationē talem iduca
ris. **E**st adhuc alia n̄ min⁹ formidāda tēptatio a illu
sio dyabolica q̄ agit q̄ id qd̄ cū magna cordis alacri
tate et deuotiōe dulcedieqz atqz iocūditate spiritali
fieri salubrit̄ debēt. d̄m⁹ vīz culc⁹. fit ipsa illushōe et
excecatiōe huiusmōi n̄ solū p̄suetudinaria ob p̄uantia
h̄ heu cōit̄ vice ūsa cū torpore tedio atqz accidia morti
fera. **O**perate h̄ ipsa dyabolica excecatiōe q̄ claudit
n̄ nulloz taliū religiosoz oculos ne videāt i q̄z p̄spec
tura p̄sentia: cui a cū q̄b⁹ hec faciūt. **S**i ei ap̄tis fidei
ocul⁹ cernerēt se hec ipsa corā d̄no suo et angeloz a
hoim. a ec̄ m̄ltitudie exercit⁹ angeloz id facē a ec̄ ip̄i
d̄no soli cū ip̄is āgel̄ sic sc̄ptū ē: p̄uenēt p̄cipēs quū
cti psallētibz. pauldubio tāta hilaritate a iocūditate i
h̄is ēplei detēret a possent q̄ essai n̄ possēt. **S**z qz vt
experimur miseri cōtrariū agit. cū ē q̄ h̄ ab ip̄o oim
bonoz īmīco tali illushōe a excecatiōe causat̄ mediā
te nr̄a p̄pria iacua. **E**t ē hoc vtiqz valde lam̄tabile a
meito gemēdū a deflēdū q̄ hij q̄ ad hūc nobilissimū
alāssimū a diḡssimū p̄mo ec̄ dulcissimū iocūdissimū
atqz felicissimū statū vocati s̄t. i h̄ ip̄o sic dulcissimo
a amabilissimo ope a ex̄catō q̄ i celo a i tra n̄ meli⁹ fe
lic⁹ suau⁹ atqz dulci⁹ eē potēt n̄ solū n̄ dulcedis a
sp̄ūal̄ sap̄is a iocūditatis s̄tēti a exp̄iri p̄bāt: h̄ ec̄ eē
t̄tio tedii nausēa a horrore. **Q**ū h̄ sic decipiūt. **A** q̄ ē

frater karissime diligentissime caue vigilans a oīs
ne intres etiā et tu in illā talem tēptationē. **E**st ad
huc alia nō parvipendēda tēptatio a illusio isti tēp-
tatoris a illusoris qua fit qd id ad qd principali⁹ sin-
gulari sorte a electioe dei sūt vocati aut ignorātes nō
adūant aut sciētes ifelicit a miserabilē negligūt.
hoc est. qd cū fursū i celestibz iugit cor hēre a ibi delec-
tari deberēt et possent iuxta id qd scriptū ē **R**ē cōū-
satio in celis ē. ipsi tanq̄ ceca et surdi p̄mo corde mor-
tui ad diuina eloq̄a et hortamēta ad huiusmodi ex-
hortantia atqz indefinēter sufficient puocātia. ma-
nēt mēte a desiderio sicut alij seculares a carnales ho-
mines in terra a terrenis effusi modicā aut nullam
singulare delectationē in huiusmodi sup̄nis haben-
tes. atqz etiā raro aut nūq̄ fursū anhelantes. sur-
sumqz corda ad celestia vbi solum vera sunt gaudia
habentes. sed manent hic mente et desiderio cum mi-
seris alijs hominibus i miserijs vbi nihil vere pacis
taceo dulcedinis atqz iocunditatis reperiri a experiri
possūt cum tñ nō solū sancti dei sed a pagani hoc cor-
dialit̄ suaserēt vt ibi habeam⁹ corda nrā vbi vera sūt
gaudia. **Q**uēadmodū seneca ait. **A**d illa mittamus
aīm q̄ eterna sūt. **A**d eterna igit̄ a gaudia eterna mittēd⁹
aīm⁹. **N**ā nō min⁹ illa gaudia sūt ineffabilia q̄ eterna
a h̄ h̄ sūt a est māt gaudia h̄ nō sūt vera. qz sūt testi-
alia carnalia a abhōiabilia. q̄ pot⁹ dicenda sūt pena

latoꝝ ⁊ dolor q̄ gaudia. q̄ corpalia ⁊ n̄ sp̄ualia. Q̄ si
eēne sp̄ualia ⁊ vera n̄ tñ eēnt pura h̄ s̄ p̄mixta. Q̄ si
eēnt ip̄mixta ⁊ pura. tñ n̄ esset p̄tinua sic̄ celestia. Q̄
si esset p̄tinua. n̄ tñ eēne māsura ⁊ etna. Q̄ si ip̄a eēnt
māsura ⁊ etna tñ eēnt sic̄ i p̄p̄tōe ad celestia mīma ⁊
pene nulla. Q̄ si eēnt maria tñ n̄ eēnt sic̄ etna ⁊ ce
lestia siue dīna ineffabilia. Cū igit̄ hec v̄e ita s̄c̄ ⁊ nos
exhortamur vt q̄ sursum sūt q̄ram⁹ ⁊ sapiam⁹ n̄ q̄ sup
terā. ⁊ nos q̄ eligiōsi sp̄ealiter ad hec hō vōti sum⁹ vt
sp̄ sursum corda habētes q̄ sursum ⁊ n̄ q̄ sup terrā sūt q̄
ram⁹ ⁊ sapiam⁹. ⁊ etiā nichil felici⁹ meli⁹ ⁊ salubri⁹
sic̄. p̄mo nichil iocūdius dulcius atq̄ suauis sup terrā
satis clare ⁊ luculente apparz hāc cecitate ⁊ abusione
fore a dyabolo ⁊ illusione suā. O quot ⁊ quāti tñ reli
giōsi hac illusione ⁊ fallacia decepti sūt ⁊ accipiūt q̄
etiā pene tota vita sua parz ā nichil aliq̄ deuotiois
dulcedinis ⁊ iocūditatis ex hac sursum ⁊ celesti cōiūsa
tione atq̄ habitatione vt p̄ferē accipiūt ⁊ expti sūt
Vex ei ē q̄ si aptis fidei ⁊ ratiois oculis hec in quātū
possibile eis ē aspicerēt mixz esset q̄ aliq̄d āplius de
cetero intueri i terra possent. p̄mo quō aliq̄d āplius h̄
tenebrofi ⁊ maligni mūdi. p̄mo imūdi mūdi cogitare
possēt. Idcirco karissime ne ⁊ tibi cū hys mltis illusio ⁊
exceccatio talis dominet ⁊ miser vtrobiz sis. rogo
apias oculos ⁊ vigiles. orefq̄ ne itres i hāc piculosa
ifelicē tēptationē. Adhuc ⁊ alia cecitas ⁊ ignorātia

Et

que prouenit et causatur ex magna inuidia illuſio
neq; dyabolica videlicet q̄ non habetur et cognos-
citur vera interna pax et tranquillitas: animiq; ve-
ra in deo libertas. Ad quā licet omnis religioſus ob-
tinendam laborare et conare teneat: tñ illa illuſione
et excecatione dyabolica dñante heu rarus inuenit̄
qui ſic in dño liber ſit. Quia q̄uis veriffime ſcriptur
ſit. ſi in via dei ambulaffes habitaffes utiq; in pace
ſup terrā. et multi p̄mo pene inuābiles aliud vide-
licet cōtrariū in ſe ſentiūt et experiūtur: mirū ē quō
nō ex animo et añ oia hanc viā dei et vere pacis p̄cto-
ris videlicet inquirūt et cōſequūtur. Sed a hoc āpli⁹
et clari⁹ hanc dictā illuſionē et cecitatē approbat q̄ hī
tales nec ſuā talem miſerabilem turbationē et impa-
cationē ſiue impatiētā vidēt aut et cognofcūt. et vti
de ſibi paſſiones omnes et ſingule radicatus oriūtur
nō ad ſūtunt aut qd̄ maioris dementie et cecitatis ē nō
inveſtigant ac inquirūt: p̄mo qd̄ maius et mirabilis
inſanie eſt nec ſe tales miſeros atq; miſerabiles im-
pacatos q; atq; immortificatos ſentiunt. et eſſe cog-
noſcūt: dicētes pax pax et non eſt pax et eſſe ſub ſen-
tibus delicias eſtimāt. Reuera em̄ inuābiles hodie
inuenūtur qui cū nichil vere pacis et animi libertatis
ſed potius ſepe paſſionū et tribulationū tumultum in
ſe experiūtur tamē id vel non vidēt et cognofcūt aut
ſi in ſe talia vere cognofcūt tamen p̄ incuriā et negli-

gētā suā tales pmanētes : raro aut nunq̄ ad verā
pacem ⁊ totalem mortificationē pueniūt. Cū igitur
nichil optabilius pace sit sup terrā ⁊ quis hic nō cla
re videat hāc dementiā ⁊ illusionē fore dyabolicā; A
quo ne ⁊ tu illud aris diligētissime vigilare ⁊ curare
studeto nūq̄ cessans in hoc a p̄ficiendi studio: donec
te ve p̄fertur vtz i via dei sis ⁊ obules an nō veraci
ter cognoscas. Est adhuc alia n̄ minima s; ⁊ mirabi
lis illusio demonū ⁊ execratio q̄ hoc fit q̄ nō nulli li
cet pauca cognoscētes suā t̄lez imortificationē ex fruc
tibus sicut scriptū est. Ex fructib⁹ eoz cognoscetis
eos: hoc est. q̄ ex varijs passiombus vtiq; ex imor
tificationē radicaliter ortis se cognoscūt adhuc ipaca
tos ⁊ imortificatos: sicq; adhuc non ambulare vere
in via dei. de qua dñs dicit. Discite a me q̄ mitis sū
⁊ humilis corde: et inuenietis requiē aiab⁹ v̄s. Ipi
tamē t̄lez i cātum execātur ⁊ illudūtur q̄ sic manē
tes miseri ⁊ miserabiles ⁊ n̄ aliqñ iuestigāt ⁊ discūt
unde ⁊ per quā viā aut p̄ quas vias studia q̄lia atq;
exercitia ad verā pacē ⁊ t̄quillitatē que i via dei ē
⁊ in vera mortificationē puenire in dño possint: agēte
hoc vtiq; inuidia magna ⁊ illushōe dyabolica vt sic
miseri ⁊ miserabiles tāq̄ frenetici ⁊ insensati ebrij
q; pmaneāt vsq; i finē: nūq̄ ad verā ⁊ internam pa
cem spūs q; libertatē pueniētes. Ad qd tu forsitā nō
insensate respōdebis m̄. Qui igit̄ das consiliū feras

auxiliū. Et dicito quō ad verā et internam cordis pā
tē verāq; atq; oimodam in dño puenire valeā mor
tificationez; et spūs libertatē. Ad qd̄ ego. Audisti in
hoc dñm et magistrū xpm̄ ihm̄ in scola sua sic vt dic
tū ē : clare et lucide intonantē. Discite a me qz mitis
sū et hūilis corde. et inuemetis requiē a iabus vris. tāq;
requiē et pacē memoratā querētib⁹ et viam qua repi
ri possit sponderet. Si qritis et discē volis requiem
a iabus vris tūc discite a me nō ab hōibus nō ab an
gelis nō a libris : qz ego sū mitis et hūilis corde. Tan
q; dicēt. Nisi a me didiceritis : nō inuemetis. Et hoc
reuera sic necesse ē. Nā nisi ab ipō et tu ipē didiceris
nūq; discēs et inuemes. Et nisi eam ab ipō didiceris
et eā assecutus fueris : requiē aie tue verā et stabile
in ipō fundatā et pmanētē nūq; alias cōsequeris.
Nam nō nisi in vera cordis mititate et hūilitate pac
et trāquillitas. vera mortificatio atq; libertas spūs
inueniri poterit teste veritate et veritatis mgrō. Pro
cuius clariorē intelligētia scire debes s̄m bernhardū
duplicē fore hūilitatē et mititatē : cognitiois videlicet
et affectiois. hoc ē. cordis. Quaz primā discē poteris
et debes a teipō : hoc ē. ex tuis defectib⁹ infirmitatib⁹
atq; peccatis : que est i cognitione et ex cognitiōe ea
rūdē. Beātā vero discē debes ex ipō dño q̄ ē cordis
hoc ē affectiois. id est. volūtatis. Que videlicet cor
dis humilitas est affectata et amata tuipius de

spectio a vilicitas. Quia i re clare agnoscere a maifeste
pbae poteris i cognitionis humilitate. hoc e. in tuoz
defectuū a pctōz cognitione et ex ea hūilitate tua n̄ ha
bē posse pacē que nec placēt nec placē debent. s̄ tācū
mō in cordis. hoc e. i volūtatē hūilitate. qua sine tu
is culpis ad solā cōplacētiā sine solū p̄placendū sibi
optet contēpmi despici vilis qz atqz ignominiosus re
putari. Attendēs hoc ipm tibi a pp̄ te fecisse. qui cū i
forma dei ess; fact⁹ e p te obprobriū hoīm a abiectio
plebis. At tu forte queris a dicitis. Audio dñm dicētē
discite. s̄ quō discā ab ip̄o nō audio. Restat igit̄ vt
tu si qd eius munē de hoc sentis. in nō celes. Ad qd
ego Si h° ex aīo sentis a desideras audeo dicē p̄tra
p̄dictam illusionē et cecitatē oclōs cordis tuū p̄ius
munere aperis. Audi igitur nō minus eius munere
quod suggero. Due sūt abyssus in quibus aīte humili
tate disci poterunt. cognitionis videlicet et cordis.
Abissus videlicet tu ip̄e. et abyssus ip̄e domin⁹. Tu
es vere abyssus miserie. ip̄e vero abyssus glorie. Et
ergo cum dicitur. abyssus abyssum inuocat. tācum est
dicere. homo deum inuocat. In tua igitur abisso. hoc
est. in imscrutabili p̄funditate tue miserie et mali
tie disces vere cognitionis humilitate. hoc est. humi
litate quā ex infirmitatibus defectibus et pctis ma
lisqz omnibus inuābilib⁹ tuis pp̄rijs q̄ plene et ex
integro nunq̄ cognoscere poteris. disces et tibi ip̄si

ex hoc in oculis tuis vilis eris i veritateq; tibi displicebis. **Q**uaut sic et in hys malis abissus sis audi pphetam ita dicente. **P**rauu est cor hois et inscrutabile et quis cognosceret illud? **Q**uasi diceret. nullus. **Q**uia reuera tante in hys pfunditatis et inscrutabilis pgnitionis e homo q; merito abissus est. et hoc e seip; et sua corruptoe sine gra dei. **I**n abisso vero alia videlicet in xp; ihu discas sicut ip; exhortat humilitate cordis. hoc est. in immesa infinita inscrutabili pfunditate ois nobilitatis bonitatis dignitatis et pfectionis. **N**am tante et immese pfunditatis est in oibus bonis et pfectionib; q; nuq; in eternu ab aliq; creatura poterit plene cognosci. **N**am sicut cu pre est immese maiestatis sic et immese sapietie et bonitatis benignitatis clementie dulcedinis et pietatis et sic de innumeris alijs. ita q; nec vna harum oim a te aut etia ab oi creatura plene possit et pfecte cognosci et comprehendi. **N**am etiam qlibet har; innumerabiliu est tante immesitatis et pfunditatis. q; vere excedit non solum oim hoim et angelorum intellectum atq; ingenu; sed etiam oim hoz desiderium. **Q**uare si tibi pfecte mori in tuo inordinato priuato et pprio amore vis. et vere ad humilitatem primam videlicet cognitionis peruenire. aperi oculos considerationis atq; cognitionis tue. et contemplate pfunditatem siue abissum tuam talem in qua sola tibi p

vileſcē a mozi i amore tuo et vè humilis cognitōe fie
ri poteris. Quo facto ſi vere i xpō viuere a in eo reui
uiſcere a in eius amore vis humilis corde. hoc eſt. vo
lūtate et amore humilis fieri! tūc aperi oculos cōſide
ratiōis a cognitōis tue. et cōtēplare abiffum ſecūdā
xp̄m iſm talem imēſe et infinite amabilitatis vt ſic
p vnā plene a pſcē tibi mortaris. a p aliā plene a p
fecte in xpō reuiuifcas. **H**ec eſt vè via totius bñdic
tionis et ſalutis: qua nulla ad pſectū et ſalutē ſubli
tior et cōpendioſior ſicut ait iohannes abbas mon
tis ſynai. **N**on laborabis fili mi multis ānis inueniē
m te btām requiē. ſi vtiq; tradideris te in principijs
ex tota anima ignominijs. **S**emetipſū autē tradē
ignominijs et ſibi ipſi plene mozi atq; xpō iheſu per
fecte viuere diſcere nō poteris pſectius et plenius q̄
a criſto iheſu et in eius tali abiffio ſicut dicit diſcite a
me. **O** quot ſūt qui hanc talem btām viā ignorant;
Et quot ſūt q̄ licz cognoſcūt. tamē nō ambulāt; **E**ſt
hoc vtiq; multum mirabile a miſerabile. q̄ cū dñs
et magiſter xp̄us iheſus veritas ipſa dicit. diſcite. et
nō addit quō ſed tm a quo. a cū ex ipſis ſuis verbis
certiſſime cōuici poterit aliter nō poſſe inueniri requi
em n̄ i mīitate a hūilitate cordis a q̄ tūc nō magis i
ueſtigat viā a forma diſcēdi. vt ſic id qd̄ deſiderat a
ſūme neceſſariū a ſalubre ē i veritate iueniat. **P**atet
igitur et maſteſtatur hic clare illuſio et excecatio

illusoris atq; exceditoris sathane. **O** quot & quanti
hac illusione demerant & decipiunt q̄ cū multis am̄s
in religione sancta fuerūt adhuc tñ sine vera pace
et requie aīarum suarū plurib⁹ passionibus in desi-
nēter quassati & afflicti cruciant̄! nec tamē vnde hāc
passionez & miseriam habent cognoscūt. aut quō ab
hīs malis liberari possint inquirūt & laborant. ut sal-
tē aliquā licet sero ad requiem veniant optatā atq;
bcām. Tu igitur frat karissime q̄ iuxta vba p̄mis-
sa dñi et mgr̄i tui i scola sua alias ipsaz desideratā re-
quiem aīe tue iuvenire nō potes sūmo pere & sūmo stu-
dio ad hoc incessanter atq; instanter oī conatu et ni-
sulo labora te in hīs duabus abissis demergēdo & p-
fundando. donec quod queris feliciter iuuenias atq;
possideas. Restat nūc etiā tibi sciē quō immissor ma-
lorū nō solū p̄ cecitate & absconsione bonoz et salu-
brū ut iam dictū ē! sed etiā p̄ immissionē maloz et
ibi insidiatur. ut te in prefata saluberrima institutio-
ne et inceptione corrupat ledat atq; impediat. Qua
propter sciendū et notandū tibi est. q̄ tibi immittit
ut negligentū atq; deficientū aut saltē nō pficien-
tū via q̄ heu cōior & generalior pbatur incedas & ā-
bules iuriaq; & negligētia tibi dñante parua & mo-
dica vel etiā minima paruipeas vilipendas & sper-
nas. ut sic paulatim defluens in maiora corruas. et
sic ab innocētia p̄fata deficias & peceas. **I**mmittit q;

tibi q̄ tu etiā cū hui⁹ modi negligētibus ⁊ deficienti
b⁹ dicas. **L**euia sūt ista et parui p̄deris. **S**icut di
xit beatus bernhardus cōtra t̄les sic inq̄ens. **N**emo
fr̄es dicat i corde suo. leuia s̄ ista. nō curō ea corrigē
nō est magnū si in hys moroz vniuersalib⁹ minimis q̄
p̄ctis. **H**ec ē fr̄es ipemētia. hec blasphemia i reuēns
sibilis. blasphemia i sp̄m sc̄m. **O** karissime hac im
missiōe maligni maliq̄ tot ⁊ tāti a salute ⁊ p̄fectu ⁊
ab inceptiōe felicissima sup̄ dicta corruerūt ipediti ⁊
retardati. q̄ satis desleri nō potest. **U**bi te ne similiē
tibi ifeliā cōtingat sūme et diligētissime caue. sciēs
verissime sc̄p̄ tū q̄ si quis totā legē suauēit offendat
autē i vno. factus ē oim reus. **E**st alia cōis inter im
missiōes malas ipius maligni immissio maliq̄ qua te
dāpnificare ⁊ periclitare nitit̄ in via hac qua ābula
re p̄posuisti. videlicet q̄ vt tibi tuū ordinē ⁊ statū nō
placē in dño s̄ displicē faciat. vt exinde ipi dño lar
gitori tuo ingratus p̄ eo sis. ⁊ sic eū nō solū offēdas
tali ingratitudie. sed ⁊ ip̄a causante nō solū nō am
plius ab ip̄o accipias. s̄ ⁊ id qd̄ accepisti p̄das. tūc
imitit̄ tibi cogitationes de reprobādo imicio ⁊ p̄posi
to tuo s̄uadēs tibi dolose et maliciose maiora et per
ficioza etiam in tuo tali inchoato nōdū p̄fectō vt dū
sic de alio maiore re p̄bato tuo frequentē cogitas nō
solum ingratus p̄ accepto fias. sed vel saltem etiam
si nūq̄ alium ordinē cōsecutus fueris. nunq̄ hilari

ter salubriter et digne cum gratiarū actione in illo
quo forte perseveras proficias. Sed contra cum te-
dio et nausea miseriaque plurima magis ad iudicium
quā ad gratiam permanens. Et ut te ipse in hoc facilius
subplantet atque decipiat. immittit tibi huiusmodi
cogitationes. **O** quid fecisti religionē ingredi volēs?
Quare nō melius et sanius te deliterasti? Quare nō
artiozem atque perfectiorem ordinem intrasti? Forte dif-
fidens de dei grā hoc fecisti. aut carnis tue comodum
et lasciviam in hoc quesuisti. Ecce quale fundamē-
tum posuisti. **O** quā multos strictiores et sanctiores et
que perfectiores ordines dimisisti. et hunc talem lapidē
et remissū inconsulte et imprudenter introisti. In quo
etiam ut carnis et experitis. adhuc parum aut nihil pro-
fecisti. sed et amplius defecisti. **O** si ad illum vel ad
illū ordinem transisses. diu perfectus factus fuisses.
O quā et quot perfecti in isto et isto ordine sunt. et que
ex illo ordine canonisati sunt. Ecce karissime hic te
adversus inimicū et inmissorē malorū etiā sub spē bona
valde cautū fore atque vigilare et orare necesse habes
ut nō seducaris a tali inimico tibi hec suggerenti. si-
cut et in hac temptatiōe multi hac inmissiōe et illusione
seducti atque periclitati sūt. Et idcirco oportet te cum
sancto iob sentiri et dicere sic. **D**ixit dñō placuit ita
factum est. sic nomen domini benedictum. Et hoc ex
corde a dicere et dicere. Non sum dignus adhuc in il-

lo in quò a domino misericorditer et gratiose ultra
merita mea cōstitutus sum cōsistere! aut ipsi pro hu
iusmodi mirabili gratia et dignatione sufficientes a
gere grās. **N**ec etiā in illo adhuc et eius obseruan
tia p̄fectus sum. **A**cquiescā ergo necesse ē p̄ filio ap̄s
toli manendo in vocatione qua vocatus sum! ordine
videlicet meo in quo utiq; domino ita gratus et di
lectus perfectusq; fieri possum! sicut in quocunq; a
lio quantumcūq; perfecto stricto et arto. **N**on adhuc
cessare potest inimicus et inmissor malorum siue eti
am te hic subplanta uerit et deceperit siue non! p̄m
mo non mulam curabit si te hic nō iustauerit et vi
cerit. dummodo saltem te ad m. s. in sequēti falle
re et decipere poterit. **E**t idcirco periculosiore et damp
nabiliore te aggreditur temptatione et illusionē le
dere et impedire te intendens et laborans in frater
na dilectione. **E**t huiusmodi in tantum maiore stu
dio et conatu perficere et adimplere laborat omni
bus v̄ijs studijs et occasiōibus etiam sub bono co
loze scriptura etiam sancta et exemplis mediant
ibus quibus vnq̄ potest in quantum certius habet
nec prophetiam nec fidem etiam si montes transse
rat nec elemosinarum largitionem neq; etiam mar
tirium. et si igne ardeat! nec etiam quelibet alia quā
libet bona opera virtutesq; maximas tibi ad sa
lutem sine fraterna caritate ad salutem sufficere.

Et idcirco hoc ad minus i te operari nitit̄. vt si non
possit in te per fr̄es tuos ex itare odiū. q̄ tñ ad mi
nus ledat aut iminuat in te fraternā caritatē. vt vi
delicet in te interimat vel saltē iminuat erga fr̄es tu
os fraterne caritatis dulcē ⁊ amabilem affcōnē: et
p̄ tñ dulci ⁊ iocūda affcōe generet tibi erga eos sic
frequēter facē cōsueuerat ad minus aliq̄lem ⁊ si nō
oimodā et totalem displicentiā. Ob qđ hoc sic p̄ficiē
dū aperit tibi oculos tuos erga eoz infirmitates i
p̄fectōes negligētias ⁊ defectus: ⁊ claudit tibi oculos
erga eorū dē bona opa oia et singula atq; virtutes.
Et etiā erga ea mirāda bona ⁊ bñficia oia et singu
la ab oipotēte ⁊ misericordissimo dño inuābilia ⁊ mi
nis p̄ciosa ⁊ stupēda in creatione ac redēptione eis
collata: q̄tenus illis bonis nō vīs ⁊ cognicōis effectū
sue malicie p̄ficiat: ita tibi maliciose ⁊ dolose immit
tendo. Vides ne frater q̄ infirmi fragiles et culpa
biles defectuosi viciōsi atq; rephensibiles sunt om
nes et singuli fr̄es tui: Quō ergo erit possibile te cū
talibus ⁊ inter tales posse aliq̄ p̄ficere et p̄fectū
fieri. Nonne scriptū est. laui inter innocētes manus
meas. Rōne etiam sic. Cū scō sanct⁹ eris cū innocēte
innocēs: et cum electo elect⁹ eris et cū p̄ūso p̄ūteris
Potes igitur hic ap̄tissime ex fructibus cognoscere
cum quibus et qualibus habitas et cōuersaris. Nā
si cū bonis sanctis et electis esses talis vtiq; merito

et ipse ex ipsis factus fuisses. **O**mn̄ sancti innocen-
 tes virtuosi atq; perfecti deuoti dulces et amabi-
 les sunt in illo et in illo loco: si tu cum illis vsq;
 ad presens iunctus ⁊ conuersatus fuisses. vtiq; si
 milis eis dudum factus fuisses. **H**ec et multa alia
 familia frater karissime inimicus et inmissor omni
 um malorum tibi inmittere et propinare non ces-
 sat vt te pariter sicut innumeros alios religiosos
 decipit decipiat: et tibi saltem ad minus quandam
 displicentiam et auersionem contra eos in corde tuo
 efficiat: et sic caritatem fraternam et dulcedinem
 ipsi⁹ i corde tuo ad oēs ⁊ ad singulos inuariat: teq; sic
 p̄ hanc illusionem miserum et in felicem efficiat: dū
 te isto modo presenti felicitate pariter et future cru-
 deliter priuat. **C**ontra quam tam dampnosam et pe-
 riculosam temptationem et inmissionem eius pos-
 simam te oportet valde vigilare et orare: ne forte in-
 tres in eam. **N**am tot ⁊ tanti tibi longo perfectiores
 et illuminati hic decepti et periclitati videntur atq;
 ab ipso callidissimo inimico sic subplantati sunt: q̄
 ipse plene confidit firmiter presumit te eius talis-
 modi laqueos euadere non posse. **H**ic igitur tibi to-
 tis visibus laborandum et conandum est: vt eidem
 hosti tibi sic inmittenti non credas aut succumbas
Et idcirco obijce ei audacter ⁊ confidenter veritatem

dicendo q̄ mendax est: et pater eius. Et q̄ ipse mi-
nime nouit ut dignū est sensū dñi aut p̄siliarius ei⁹
fuit: qui vtiq; solus dñs nouit qui sunt eius ⁊ quos
ipse elegit ab initio. Et idcirco nō credas huiusmōi
immissionib⁹ suis aliq̄ modo. Req; etiā tu sic p̄m facie
h̄ p̄m iustū iudiciū iudices: hoc ē p̄m dei iudiciū. iudi-
ca: p̄m sp̄m sc̄m ⁊ n̄ hois aut demōnis sic immittētis
iudica: p̄m innocētā ⁊ cordis mūdiciā q̄ a sp̄u sc̄o ē in
h̄ys firmē iudica: tuosq; fr̄es ad quos diuina boni-
tate ⁊ clementia adductus et eis alligatus es. sancti-
ores ⁊ p̄fectiores sibiq; sp̄ cariores ex totis visceri-
bus p̄ om̄ibus alijs indubitanē semp esse existima.
Et nō solū hoc sp̄ firmē sentias ⁊ teneas: sed ⁊ tam
sublimē et glōse sancteq; de ip̄is teneas q̄ nō satis
mirari possis q̄ ip̄e dñs misericordissim⁹ tibi tātam
grām cōtulit q̄ te tā sc̄is ⁊ tā dignis tā p̄fās atq; si-
bi tā dilās te indignū adunare ⁊ p̄sociare dignatus
ē. Et ideo i tātū eos dē viscerose diligē atq; venerari
studeto: q̄ nulloy hoim ac r̄ligiosoy sup terrā p̄ntia
maius tibi pariat et generet gaudiū q̄ ip̄oy tuoy
talū p̄prioꝝ. Et certissim⁹ esto hui⁹ mōi sc̄m ⁊ inno-
cēs sentire de mūdo ⁊ innocēte corde a sp̄u sc̄o fore vē-
sp̄ū veritatis ⁊ infallibili. O tu frat̄ multū felix ⁊ tea-
tūbus tuis p̄p̄iys cōtra astutias atq; fallacias sa-
thane: qui vtiq; nichil aliud querit q̄ te nūc ⁊ i eor̄

num sic infelicem et miserum esse sicque false atque ma-
lignè de tuis proprijs sentiendo nunquam in pace esse neque
vniquam vere et fraternè dilectionis dulcedinè experiri.
Quare sumopere et ante omnia diligentissime vigila et
deuotissime atque instantissime ora. ne intres talem pe-
riculosam et perniciosam temptationem. Non poterit ad-
huc cessare crudelis et venenosus oim malorum suggestor
et inmissor. sed adhuc priore et periculosiore tenta-
tione te aggreditur obedientiam et reuerentiam amo-
reque filialem erga patrem tuum spiritualem in te oc-
cidere et interimè temptans. paruipectens omnia pre-
dicta mala tibi ut profertur inmissa. dummodo dicitur ac
hic decipiat te et interimat. Nam in tantum hic seriosius
et studiosius intentiusque laborat quod pene de alijs
predictis temptationibus et illusionibus parum cu-
rare videtur. Dicit enim mortuum necesse fore mem-
brum quolibet corporis. si separatum fuerit a capite
et quod ipsum a spiritu regente et vegetante totum corpus
et membra singula viuificari regi atque vegetari omnino
est impossibile. Et idcirco sagacissime subtilissime ac-
que callidissime exquirat et excogitat omnes vias
occasiones et temptationes quas potest. ut te mem-
brum spirituale a capite tuo filiali amore et affecti-
one separet et interimat. ac te sic in parte mortuum et
abortiuum membrum infelicem atque miserimum faci-
at. et te sic sibi consentiendo post in eternum perdat.

Inimicitie igitur tibi sic arguēdo. **O** frater qđ tibi p̄ce-
rit qđ in tā bono et sancto es ordine a statu a cum tā
bonis a etiā sc̄ibus cum nō habeas caput bonū su-
periorē videlicet eā p̄dōnū? Ecce vides q̄lis est in-
firmus et fragilis defectuosus a imperfectus mirabi-
lis et capitosus irrōnabilis et indiscret⁹. negligēs a
inarius. Et quō poteris sub illo tali capite vnq̄ p̄-
ficere et p̄fectus felixq; fieri. Enumeratq; inimicus
in hūc modum oīa mala que excogitare poterit: ape-
rites tibi oculos ad huiusmodi vidēda et suspiāda
que etiā nō sūt. et p̄mitus tibi claudēs huiusmodi o-
culos ad bona eius et ea que in veritate sūt. vt te co-
tum inficiat sic et sp̄ualiter iterficiat. hoc est. amorē
filialem erga eum in te interficiat. ita qđ sic nulla ad
salutē tibi relinquat̄ spes aut sanitas salusq; op̄lius
vlla. Additq; sic inquit. Et quō etiā posses inuenire
peiorē? Et vt intētam suū plenius a p̄fectius sic i te
optineat a perficiat. addit ita dolose a maliciose in-
quit. **O** qđ multi a p̄ne innumerabiles reperit̄ sc̄a
p̄res p̄lati i diuisis locis. tā deuoti a illuminati. discreti
atq; p̄fici. dulces a benigni. ratiōbiles atq; amabiles
dño deo multū dilc̄i. qui tā felicit̄ a sc̄e tā salubter et
efficacit̄. tā v̄tuose a fructuose suis p̄sunt atq; exem-
plo et doctrina multum in dño p̄sunt. Qui etiā sic tā
sc̄os atq; p̄fectos suos subditos sibi cōmissos faciūt
cum tu vice versa vt cernis a tali tuo misero misere-

rabiliter negligens deficiat et miser ac miserabilis
efficiatur. Et addit. **O**mnipotens et sanctus pater est in
illo aut in illo loco. Sub quo si tu usque ad patris steteris
sees: eius exemplo doctrina sollicitudineque et instan-
tia dudum sanctus atque perfectus factus fuisses. **O** quid fiet
de te et quomodo unquam sub tali saluari poteris. **E**cce karis-
sime hic tibi contra inimicum tuum hic tibi insidiantem sum-
me laborandum vigilandum et prospiciendum est orandumque
sine intermissione: ne hic intres in talem tam pericu-
losam et dampnabilem temptationem. **E**t in tantum am-
plius in quantum cognoscere potes ipsum hic pene innume-
rabilibus etiam tibi prudentioribus et magis illumi-
natis maiora dampna intulisse. quos istis modis et
vijs siue potius inuijs tam subtiliter sub talibus colo-
ribus penitus prostravit atque decepit ita quod per dolor-
pauci reperiuntur: qui hic non perituntur et decipiuntur.
Vide igitur mecum et considera quomodo hec omnia iam ab ip-
so enuntata et proposita et similia aperte et clare sunt atque mi-
litant contra ipsam supra memoratam innocentiam quam
in te ante omnia interimere et perdere sollicitus et sum-
me querit: sciens quod ipsa sic in te extincta et perdita
modica deus nulla relinquit et salua. **O** igitur te huius domino erigere
et vigilare contra hec omnia et singula huius filia secundum doctrinam
et preceptum domini et apostoli sui per prememorata. ut vis sis et te-
tere exhibeas quasi modo genitum infantem: et illud facias
erga tuum spiritualem patrem ex gratia et cum gratia

spūs sci: qđ tuo carnali pū aut mē aliqñ infans ex-
hibuisti a natura. Ita qđ hoc firmissime et indissolu-
biliter credas teneas et sentias qđ nō sit melior non
sanctior nō p̄ficiōr nō nobilior non dignior nō v̄tio-
sior atq; dño deo carior et sic per oīa sup̄ terram qđ
tuus p̄t̄ p̄rius. Et hec oīa ita i veritate tenēs a sen-
tiēs in cōmū veneris a diligas eū amplius a cordia-
lius qđ in nulla creatura alia p̄mo etiā oībus tātam
gaudeas. et tñ gaudiū atq; tātā cōplacentiā habe-
as a sentias: q̄ntum in ip̄o et eius p̄sentia. Et qđ ob
hoc etiā nullum aliū illi tibi in hīs aliquo mō p̄ferri
et p̄poni patienter patiaris q̄ntumcūq; etiā alias
sci a p̄ferendi essent. Ita qđ licet aliquis sibi in huius
modi merito p̄ferendus esset. qđ hoc oīno nō sentias
aut aliq̄ mō credas more laudabili et naturali pue-
roz: qui hoc ip̄m naturaliter erga parētes suos faci-
unt: p̄mo aliter facē nō possunt. Et huiusmodi te fa-
cere et p̄ficere oportet in spū scō. rectus et motus spū
eodē cuius v̄tute id ita perficē potes sic: sicut infantes
possunt moti a natura. Et ideo oportet te hic cōtra sen-
sum et rationē cum bonis filiis noe videlicet sem et
iaphet nō solum nō vidēre et etiā palliare. hoc est.
excusare verenda p̄ris tui spūalis: sed et retrorsum
cum eis cōtra cursū nature ad eū incidē: hoc est. es-
que alias certa et vera sunt videlicet alios plures
sanctiores et meliores eo inueniri: hoc tamē oīno sic

nō credere et sentire modo infantū qui erga suos geni-
tores naturalit̄ hoc faciūt: ymo aliter facē nō possūt.
Et qđ amplius et cōmēdabilius glosiusq; ē: alia ali-
os de suis sic sentire patient ferre nō possūt. ymo qđ
multū glosum et laude dignissimū est: se tota v̄tute
in quātum in eis est p̄ eis et gloria eorum opponūt
magnaq; et mira sic p̄ eis pati parati sūt. **O** frat̄ ka-
rissime hic ante omnia diligentissime sollicitus esto
et vigila: nā hec ē salutis p̄sentis et futuē certissima et
securissima via. qđ hic tibi si sic bonus fili⁹ et legitim⁹
inuentus fueris multiplicabit̄ te benedictio singularis
glosa et copiosa: sicut scriptū est. **H**onora p̄m tuuz
ut sup̄ueniat tibi benedictio ad dño. vbi nō dicitur ve-
niat tibi benedictio: s; addit̄ notatur sup̄. **Q**uia reue-
ra qui suos p̄es et maxime sp̄uales honorant dili-
gūt et in reuerētia ut dignū est habent: singulari bñ
dictōe a dño remunerāt etiā in p̄nti. **S**icut e regioe
faciētes nō nūq; singulari maledictōe cernūt puniri
etiā in p̄nti. **Q**uō beatus qui hac grā duplici est dona-
tus: ut hic et i eternū sic sit felix et beat⁹. **N**ā sic filiū
sp̄ualem suū sp̄ualem p̄m diligē atq; venerari cer-
nī cōstat esse signū eterne felicitatis et beatitudinis.
iuxta id qđ scriptū est Recti diligunt te. **A**c si pastor
pastoz et sp̄ualiu patz eosdē cōsolari volens p̄pter
illegitimos filios dicat. **E**t si quosdam odientes et
emulos sustines tanq; ad sinistra partem locādos:

sed tamen magnanimus esto quia tamen recti et electi
ad depraui locandi diligunt te. Quapropter hic sume
vigilare et orare ne cesses: donec hanc gratiam contra
dyabolicam illusionem in te in veritate experias et
sentias. Non adhuc cessare potest nocendi artifex et om-
nium malorum auctor ac indefessus pessimorum inductor. Et
iam iterum ultimo et finaliter crudelissima et periculo-
sissima et pessima malignissima et periculosissima te
temptatione aggreditur. affectus videlicet suae dilec-
tionis erga deum deum tuum in te vel corumpendo vel impe-
diendo vel saltem imminuendo et debilitando. aut cer-
te amplius operari in te conatur quod periculosius pe-
ius et crudelius est: displicentiam tibi in ipso faciendo. In-
stat hic instantissime mille artifex omnibus modis studiis
et exercitiis subtilitatibus et fallacijs omni in se et conatu
extremae sume quantum potest et possibile sibi est: ut hoc saltem
finaliter te decipiat deludat et fallat ut intentum suum
in hoc obtineat. Et cum vere ita sit tamen quod paucissimi
licet id in se experiri intelligunt ad adiutum: satis mirabile
atque lamentabile dimiserunt. quod videlicet ipsi a calore carnis
christi frigidi et ad ipsum deum suum sume et in se amabilem
nulla cordiali affectione videtur moti et inclinati. Que res
nephanda et execranda quod omnium malorum et eterne infelicitatis
et damnationis videtur originalis et fundamentalis causa atque
omnium aliarum causarum malorum causa causalissima et principalissima ob
quod quod hoc non dormit inimicus callidissimus et iudicissimus et quod

hic nequaquam dormire a lasciuire conuenit. sed valde vigilare a instantissime orare ne incres in illa pessima
periculosissima et summe dampnabile temptatione. Pro
cuius mali remedio et clariozi cognitione scire debet.
quod cum scriptum sit **P**auca vidimus operum eius. sic etiam
animam sentire et dicere possumus. paucas cognouimus
in comparatione innumerabilium eius perfectiones a digni-
tates. Et tamen quod de innumera multitudine paucas
scimus. illas tamen omnes a singulas ita immensas abissa-
les atque inestimabiles mirasque atque etiam mirum cui-
uslibet hominis animam accendere atque in mirabile affectum
atque amorem incendere et inflammas valentes. ita quod
etiam vna sola ex omnibus illis a deo miris abissalis imen-
sa atque infinita est. a miris atque ineffabiliter cor hominis
mouere potens quod merito hominem totum extra se rapere
si defectus in homine non esset posset. et totum inebriare
alienare a extaticum facere. Et cum hoc certissime ita est.
apte a luculentissime apparet a cognosci potest id dyabo-
lica illusionem a fallacia deceptionemque aptissima fieri a
causati. quod nec omnibus hijs simul cor hominis ita excec-
ti atque insensati siue ut verius fatear mortificati siue
mortui vel saltem modice mouet aut moueri potest. Nam
valde mirum a utique dyabolicum videtur. quod cum ipse dominus cer-
tissime sit non solum cum patre immense maiestatis. sed etiam imen-
se bonitatis benignitatis dulcedinis a pietatis clemen-
tie a suauitatis misericordie atque caritatis inestimabilisque ac-

mirne amabilitatis . et sic de alijs oib⁹ . q^o tñ hec oia
adhuc paz à nil mouet molliè p^ougè atz iflāma è cor
da nrā vidēt Et reuera h^o iō qz n̄ carnea s; lapidea . n̄
vīua s; mortua . n̄ vidētia s; ceca et excecata cōprobāt
Qual vtiq; iduratio excecatio et mortificatio cordū
a spū maligno et n̄ a bono eē dinoscat cū nec ista pau
ca ex inuisiā enūata cū alijs sup̄ caritatis et benignita
tis aptissimis et cūssimis plib⁹ bñficijs et caritatis i
dicijs . corda nrā n̄ itrat à penetrāt . scādūt à emolli
ūt mouēt aut cōpūgūt . que tñ maxioz peccatoz atz
peccatriciū corda ad penitentiā et puerionē mouē pol
sent . sed immota et imobilia insensibilia et mortua .
ceca et surda . dura atq; indurata . arida et insipida . i
felicia et misera manēt . **Non** possum ego satis amira
ri huiusmōi mei et m̄ filiū cecitate tā mgnā aptā et tā
dāpnabile astutia et illusiōe tali dyabolica scām . et
nrā apta iactia et negligētia admissā . **Rec** eē h^o ma
lo inimic⁹ p^oet⁹ ē ledē et dāpnificā ē hoiez vt abscondat
ab ocul⁹ ei⁹ ut dcm̄ ē tot et tāta iestibilia bō . s; eē qd
crudeli⁹ et pei⁹ ē p^oitā ē miāt hoiez p^o tā iestibilib⁹ tem
gnitatis bonitatis et amabilitatis vt pferēt dñm suū
creatorē rēptorē et amatorē sic sūmū **Et** h^o sollicitissi
me et dolo fissie eē n̄ nūq; p scripturas qb; i h^o abutit .
inmitūt q^o ē n̄ nūq; sic et i hūc modū . vult te decipia et il
ludi ds cū ē c^o aut deceptōēs sbālistios et eē iudissios
iuisibiles inimicos viz crudelissios oiz demōes q^o ē illu

dāt a te decipiāt. eternaliter qz dāpnent. **Quib⁹** tu re
spondē debes qz ipse sūme a infinite bon⁹ a benignus
qui vē describit et est laudabilis nimis hoc nō sic ti
bi fecit vt ipse iūctus tibi opponit a ad te decipi dēū
tibi pporit. s; tibi fecit ad maximū bonū a meritū. et
ad eternū pmiū pmerendū. q̄tenus tale certamē ha
bens a eisdem cū dei grā a adiutorio resistēs magnā
p̄mo iestimabilem a eternam glām obtineas. **Ad** qd
p̄ficiendū dedit tibi talē p̄tatem qz nisi vespugari et
vinci ab eis nō possis. **Dedit** tibi etiam cū hoc oīa ad
victoriam a salutē necessaria videlicet grām internā
scripture sacre lumē. angelicā custodiā scōz coionē
et adiutoriū. p̄mo sūp̄i⁹ adiutoriū a sup̄hec a alia
multa etiam vincendi atqz triūphādi v̄tute. **Immit**
te tibi etiāz nō nūq̄ sic **Ecce** p̄hēra qz vtiqz vult te
decipi a periclitari. **Cum** em̄ p̄cepit tibi vt ipm sūme
diligas a cōtēpleris creauit tib icreaturas multas a
varias vt te nō solū a sua cōtemplatōe auertāt. sed
et affectū atqz amorē tuum ab ip̄o alienēt a ad se il
liciāt et trahant. **Quib⁹** etiā itēz respōdebis. qz hec
tibi nō ad malū s; ad maius bonū et maiorem grām.
maiorēqz caritatē eius in te incēdendam a firmandā
renouād amqz frequēt⁹ tibi fecit. vt a tu dicē possis
iō cūcē cū p̄pheta. **Delcāsti** me dñe i factura tua. **Et**
nō tibi ob̄stint. s; mirabilē et multū p̄fuerad p̄fctm
amoris. vt videlicet frequēt⁹ te ad amorē matēt ac

qz inflāmet. **I**mmittit ē et forte p displicētia ipi⁹ in te
formāda qz n̄ digt te cōficari de salute tua. **A**ponēs
ē i h^o hec sc̄pta. **N**escit hō utz amore an odio dign⁹
sit. **A**d qd tu rādeb⁹ qz ipē vult valde diligi a te. **N**ā
hoc utiqz p̄cepit ē. **E**t si ipz diligis qd vāqz potes ei⁹
grā qz ipossibile ē n̄ p̄cepit. tūc vāqz te satis cōficat
cū d̄t. **E**go diligētes me diligo. **D**ic̄ eē ap̄ls ait. **I**pē
spūs sc̄is testimoniū reddit spūi n̄ro qz filij dei sum⁹.
Qz si filij vāqz a dilecti. **I**mmittit etiā forte tibi qz iō
mādata sua mandavit tibi custodire nimis. vt nō
ea sic adimplere valēs cām hēat p̄tra te. **A**d qd respō
debis eidē qz nō mandavit aut p̄cepit tibi ipossibilia
et v̄tutē tuā excedentia q̄ sint cōtra te. sed quecūqz p̄
cepit tibi fecit semp in maximū bonū a felicitatē tuā
Immittit tibi etiā ipossibilitatē p̄ficiēdi ea ad que te
ueris. vt sic scrupulositate te nō solū vexet. sed et
pusillanimē et deiectū a desperatū te faciat. iabileqz
ad oīa bona. a min⁹ ḡtū atqz ecōtra dispositū ad inu
mera mala. **A**d qd respōdeb⁹ qz oīa adimplē potes i eo
q̄ iō sc̄is ē ē a dō p̄re p te sapia iusticia sc̄ificatio et
r̄dēptio. vt q̄cqd ē deē i te. tu hēas totū i ipō capite tu
o. **E**t eē p̄cipē te fecit oīz timētū eū corpis viz sui c⁹
te mēbz ipē fecit. **I**n q̄ iples qd ē i te deest. **I**mmittit
eē finalit tibi mltā scripta p̄tra te i desperatōez a dif
ficiētā te inducē m̄tes et laborās tāqz necē hēas d̄ap
nai a n̄ possis saluari abutēs sc̄pturis certis fallaciē ē

inſidiās. Cū tu a ſcriptis tibi atq; inſiſſionib⁹ hui⁹
mōi q̄licūq; obiectis a inſiſſis obuiabis a reſpōde-
bis certiffima a veriffima ſcripta: videlicz q; ipſe dñs
nemine vult perire. ſic etiā dicit. Nolo mortē pecca-
toris: ſ; vt magis cōuertat̄ a viuat. Et iterū. Nō eſt
voluntatis mee mors ipſj. Et iterū. Qui vult omnes
hoies ſaluos fieri: a ad agnitionem ſui venire. Et q;
vtiq; tāte libtatis a poteſtatis te fecit. vt ſic nō vult
ſaluari te ſine te: ſic nec vult dāpnari te ſine te. Qui
etiā ptātē dedit eis qui credūt in noīe eius: filios
dei fieri. Sicut aptiffime teſtat̄ ewāgelīſta iohānes
Ecce kariffime i hys expiti potes quō inimicus huma-
ni generis p̄ iſta iam enumerata mala licz pauca in-
numera alia nichil aliud in te opari int̄t: niſi vt te
dolose a fraudulente malicioſe et nequie ſic in p̄mis-
tuis parētibus didicit a interī ſp̄ innumerabilibus cō-
ſueuit. te q; ſimilit̄ ſupplātare a fallē directe cōtra
memorata innocētiam cōtra internam cōuerſationē
et dēlectationem: et cōtra ai in xp̄o veram libertatem
Et huiusmōi pficiēdo claudit oculos cordis tui ne vi-
deas a cognoſcas ſalutaria: vel imittendo tibi vt ex-
poſitū eſt noxia a ſaluti cōtraria: vt in iſtis paucis ti-
bi p̄poſitis a expoſitis capere potes. Que tamē pau-
ca ex innumeris alijs malis hic in vnū breuie cōgre-
gati que in videntur tibi ſcīre magis neceſſaria atq;
ſalubria: p̄cipue tibi vitāda cauenda a formidanda

k 8

in via videlicet hac qua ambulare cepisti. Sunt ei
multa alia ymo innumerabilia mala temptaciones atq;
vicia. passionesq; et exorbitaciones atq; deformatio
nū genera. que ipse inimicus a maloz oim immissoz. et
zizamoz seminatore seminare solet in agro dñico re
ligione videlicet scā. a cuiuslibet religiosi corde mi
nus custodito a min⁹ puido. q̄ hic a me tibi n̄ sūt sc̄p̄
ta. p̄ eos q; eadē licet nō oīa notabilia tñ satis elegā
ter et luculenter descripta atq; declarata sūt per ih̄g
nē deuotūq; atq; p̄cipue religionis virū sacre theo
logie doctorē iacobū carthusiē in libro suo quē oīu
lum cōsiderationis religiosoz intitulari maluit. Que
religionis a religiosoz p̄cipua mala ymo pessima vt
ibidem patent inimici semina si scire volueris legere i
eodē libro ad emēdationē poteris. que h̄ causā bre
uitatis sunt obmissa.

Hequitur de tertio principali libri huius.
Nunc de tertio videndum. Habita igitur infor
matione de bona et perfecta inceptione in reli
gione et de diligenti a malis et temptacionibus au
satione vere religioni et perfecte inceptōni atq; insti
tutioni contrarijs. Nunc de tertio videlicet perseue
rantia eiusdem religionis et sic p̄fecte inceptōnis est
salubriter ac feliciter videndū. iuxta auctoritatem p̄
allegatā videlicet. Ita in timore. Est igitur hic tibi
valde necessarius et salubris timor iste et sollicitudo.

ut videlicet id quod feliciter incepisti nulla cellis dimittas
tas amittas et perdas. sed in eo quod bene et perfecte cum
gratia dei incepisti melius atque perfectius ut dignum
et iustum est consumes. Quod tamen heu paucissi-
morum esse videtur. ut in bene inchoatis amplius pro-
ficiant. Nam licet illusionem et excecationem dyaboli-
ca pauci experiuntur qui in bonis primis ac prima-
ria institutione bona et perfecta permanant et immo-
biliter perseverant. tamen heu heu paucissimi hoc
periculoso tempore inueniri poterunt qui in bene incho-
atis amplius proficiant. Quapropter quia hoc totis
visibus et conatibus omnibus subtilitatibus et temp-
tationibus laborat et querit inimicus. ut nec in bo-
nis et bene inchoatis perseveres taceo amplius profi-
cias. idcirco est tibi hic super omnia diligentissime omni
conatu et sollicitudine. omni diligentia et industria
vigilandum et prospiciendum ut hic non decipiaris et defi-
cias. sed omni visu et conamine. omni diligentia et
sollicitudine. omni studio et sagacitate omni vigilatia et ala-
critate omnibus vijs et modis studijs et occasiōibus quibus un-
quam fieri potest et laborandum et conandum est ut nunquam ab istis bo-
nis et virtutibus initiatis ad momentum declines sed inviola-
biliter atque integritate perseveres primo amplius quantum fieri potest et
possibile est. cum dei adiutorio in ipsis proficias et ad perfectionem
pervenias. Hactenus igitur cum geritur huiusmodi adiutorio quod tam pauci

religiosi in huiusmodi euadunt inimicorum laqueos et mis-
dias: quod non potest sufficiens ammirari et desleri. Nam sciens
inimicus quod nemo coronabit nisi qui legitime certauerit
et quod qui perseuerauit usque in finem: hic solus saluus
erit: idcirco extremam et ultimam diligentiam suam facere
consuevit. ut male et negligent termines: non multum
curas de quibusque etiam optima et perfectissima tua incep-
tione. dummodo saltem finem tuum violare et corrumpere possit. **O**
quot et quot multum etiam in principio seruantes et spiritu
les internos et innocentes resignatos atque deuotos in di-
uina atque diuinorum contemplatione suspensos per immisiones
et illusiones ut profertur paulatim et diebus decepit et deie-
cit inimicus. et ab istis internis spiritualibus et optimis
abstraxit abduxit et impediuit incautos negligent-
es et curiosos puocando videlicet et alliciendo foras
ad diuersa et per diuersa alia studia occupationes et
deuia. interne conuersationi atque deuotioni vere contra-
ria: unum videlicet per opera diuisa manualia alium per
subtilitates et singularia ingenia. alium per notitiam
herbarum et diuersa medicinalia. Alium per alchimiam
et similia ludibria: alium per iura et deuotioni non
conuenientia studia. alium per subtiles questiones et
theologie sublimia: et sic per diuersa alia vere reli-
gioni et interne conuersationi nec non vere deuotioni
contraria. Per que multum subtiliter callide et frau-
dulenter eos abduxit et a vera infantili summe orata

in innocentia et conuersatione sc̄a et interna. abstrahēdo
et abducendo eos sic ab vno solo necessario et sumo
bono omnium dño turbās eos p̄ multa forinseca et ex
terna. ut sic foris egressi corūpan̄t cū dyna. et sic
raro aut nūq̄ pueniāt aut puenire possint ad religi
onis primo quesitā et p̄cipalit̄ optatā et intēta p̄ s̄oz
De ergo tibi karissime nō similiter cōtingat ut nes
ci⁹ et sic deceptus cū eis curras et corruas illa q̄aris et
deficias similis q̄ illis sic illulis et deceptis dyabolica
dementia fias. quedā tibi h̄ ammicula et auxilia que
in videntur specialiter et efficaciter contra hec mala
salutaria et salubria. pandē curato. **Nullū** igitur me
lius et salubrius cōsiliū et auxiliū ego inuenio q̄ q̄
in omni casu et i oī enētū atq̄ in cūctis exercitijs q̄
cūq̄ loco quocūq̄ tēpore deū sp̄ p̄ oculis tuis habeas
ip̄m sc̄z cogitādo et sentiēdo tibi p̄sentē. et te et omnia
tua clarissime vidētē. **Te** ergo sic sp̄ vidētē. semper
videre debes. **Quōd** valde necessariū est et vtilissimū.
fructuosissimū atq̄ saluberrimū exercitiū ad p̄ficien
dum ad mala declinanda et ad bona faciēda. etiam
si nullum aliud exercitiū haberes. **Nam** si filius
es aut sponsa. quid iocundius et dulcius q̄ videre
te semper in facie ac presentia patris et sponsi con
uersari. **Si** vero malefactor et peruerse voluntatis
quod absit es. quid magis te terret et retrahit q̄ vi
dere te in facie iudicis sic iugiter presentis. **Mag-**

na em hm augustinu indicta est nobis necessitas p
bitatis: qui cuncta agimus in oculis cuncta cernētis.
Quid em magis sollicitū magis qz reddit pauidū at
qz circūspectū: q̄ videre se stare corā iudice senten-
tia vibrante? **Q**uis tā temerarius eē poterit aut des-
peratus vt coram se punituro iudice furet aut aliud
puniendū a morte plectendū facere p̄sumat. **M**agis
tibi presens deus est q̄ tu tibi et q̄ lux ip̄a a aer quē
r̄spiras: s̄n quo subsistere nō vales. **Q**uicqd̄ igitur e
facis loqueris aut meditaris: oculos eius effugē nō
potes. **A**ic em ip̄e. **D**iscooperuisti verecūdia tua in
oculis meis. **N**ō es reueritus faciē meā. **M**ix ē quo
modo hec cogitās a p̄pendens tā ip̄ius a desperatus
quis eē potest: vt aliqd̄ turpe vel iniquū facere p̄su-
mat. **H**oc sanct⁹ anthom⁹ quēdam se emē dare vo-
lentē docuit dicēs **Q**uocūqz vadis deū sp̄ p̄ oculis ha-
beas: si p̄ficere disideras. **H**oc se p̄pha dauid fecisse
ostēdit dicēs in psalmo. **P**rouidebam dñm in cōspec-
tu meo semp. **S**i hec iugit̄ facis vt fidelis seruus et
prudens: sp̄ gaudens a securus eris. **S**i aut̄ bonus
filius: multū amplius gaudebis. **S**i vero vt sp̄osa:
supra modū gaudia epulatiōe iubiloz magno re-
pleberis. **N**ō utiqz sciēter admittes aliquo mō illi-
cia a sibi cōtraia: s̄ magis eū magna auditate opate-
ris sibi valde placita. **N**ō aut̄ tibi sufficit cogitare a
sciē t̄ dñm vt p̄ferē iugit̄ vbiqz p̄ntē: s̄ necē t̄ at qz

valde salubre atq; fructuosū erit eūde scire a cogitāe
ē sic pntē tāq; ē soli existēti a ē sic vacāte atq; te a tua
exterioria a interiora pmo ec̄ itima tua cōsiderāte a vi
dēte. ac si celi a tēre a oīm q̄ i eis sunt oblitus sit. a ē so
li vacāte a te p̄siderāte velit. sicut ait sc̄us Augustin⁹
ad ipsū sic iq̄es. **D**ic dñe gress⁹ meos sc̄tas qz meas
cōsideras. a die noctuq; sup̄ custodiā meā vigilas!
oēs semitas meas diligēt notās speculator p̄petu⁹!
veluti si tot⁹ creature tue celi a terre oblitus tm̄ me
cōsideres a nil sit ē cure de alijs. **E**t paulo post. **S**ic er
go ego super custodiam meam stabo sicuti si omniuz
oblitus sis a mihi soli intēdere velis. **E**t cogites eun
de soē sic tūera ē iustissimū iudicē a remuneratoriē.
redditorēq; vnicuiq; qd̄ iustum est. nā sc̄ptū ē. **I**us
t⁹ dñs a iusticias dilexit qui rēdet vnicuiq; p̄m opa
sua. **C**ogitab̄ ec̄ ip̄m ut sic nec minimū p̄terire a di
mittē multū a irremuneratū. s; vnicuiq; reddē p̄m
opa sua. p̄ bonis p̄mia. a p̄ mal' supplicia. **E**t ut istā
ter optie te habas sic corā eo ē p̄ntē. dicas ad temec
ip̄m cū beato iohāne evāgelista. **O** fr̄ iā nouissima
hora ē. **S**ic sentiēs a firmis credēs n̄ solū p̄sentē diē
tuā fore extremā a vltimam toti⁹ vite tue. s; a p̄ntē ē
horā soē extremā ac nouissimā. iāq; te emigratur⁹ de
corpore a p̄ntandū te tali ē p̄nti iudici. **S**i fr̄ karissime
sic sp̄ feceris a sic sp̄ sup̄ custodia tua tāq; i istati mori
tur⁹ a rationē redditur⁹ tali iudici p̄nti sollicit⁹ ste

teris: non solum nō negligens ⁊ a bene inceptis de-
ficiēs. s; ⁊ semp̄ pficiēs: ⁊ que valde sibi placita sūt
diligētissime ⁊ p̄mptissime facies. **O** que et quanta
bona operantur hec sic aptis oculis considerata: et a
quot ⁊ quātis malis custodiūt ⁊ p̄seruant. **E**t cū hec
vere ita sunt: valde mirū p̄mo mirō modo gemendū
atq; deplangendū est. q̄ ipsa sic certissima ⁊ verissi-
ma tot ⁊ tātos i tātū latēt. cuius hec cor penetrare ⁊
mouere videantur. **E**t hoc vtiq; patet ex fructib; si-
cut scriptū ē. **E**t fructibus eoz p̄gnosceis eos. **S**ic
huiusmodi vtiq; certissime ⁊ aptissime operatōne at-
q; illusione dyabolica. q̄ cū innumerabiles. si oculos
cōsiderationis sue aperire ⁊ statū suū videre vluerēt
inueniūt se i veritate magis defecisse ⁊ p̄maria insti-
tutiōe scā ⁊ v̄tutibus p̄mis. **E**t cū se in veritate sic tā-
les inuenerūt q̄ tū adhuc huius maledicte et damp-
nabilis rei causam aut causas nō iquirūt. ⁊ quō pos-
sunt ab hoc malo resurgē ⁊ se reformare nō curāt: ⁊
hāc tā scām ⁊ fructuosam viā iā exp̄ssam nec ābulāt
neq; etiā qd̄ maioris demētie ⁊ illusiōis est nō cogno-
scūt. **H**inc qua tū iocūdiſſima nobilissima ⁊ dulcis-
sima. p̄mo etiā securissima liberrima atq; saluberrima
viā aliquē manē i ipis talib; imitijs bonis ⁊ sanctis
taceo pficē posse pene incredibile vidēt. **T**u igit̄ hāc
saluberrimā atq; fructuosissimā viā nō solū ignora-
re s; et in veritate ābulare totis misib; atq; p̄cordijs

studet. **D**ia qz q̄ huic vie cōtraria et obuiātia vidēt p̄
 memoratis qz sup̄ inocētie itermitaia vere abnegatōi
 tāq̄ venena mortifera pestilentiosa qz atz dyabolica
 machinamēta sumope fugez lōgi^a te t̄pelle. **N**ihil
 v̄no aliq̄n talū admittēs sciēt qd̄ hec fa iminuē le
 dē et ifirmaē valeat. **S**icut erat illa q̄ ad p̄uatōez et
 augmētū p̄fēm̄qz hoz̄ desuāt studiosissime ad mouē
 et exercere curato. **S**ciens p̄ certo qz nisi sic feceris
 nec amplius in hys tene et optime inceptis p̄ficē ne
 qz in illis sic felicit̄ inceptis qd̄ ab sit p̄manē in finez
 desideratū in dño poteris. **A**d qz tū p̄fēm̄ ampliorē
 vel saltem cōseruationē felicē etiā tibi necesse ē nō so
 lum cotidiana et frequēs. **S**ed etiā cōtinua et indefi
 nēs iugis qz cōsideratio vite et status tui qualitas.
 vt scire possis semp̄ quid tibi ad p̄fectū desit vel assie
 hoz̄ que aliquādo felicit̄ habuisti p̄moz̄ bonoz̄ que
 noiātim exp̄mere et specificare longū esset. **Q**ue etiā
 ob hoc qz magis et meli⁹ tibi nota sūt cōsiderationi et
 cōscientie tue relinq̄. **S**cire etiā certissime te conue
 nit ex ignorantia et incuria horum tibi et vniūqz
 prouenire infelicitatem et status atqz vite t̄ner̄ per
 fēc̄ diminutionē. **S**ic ait seneca. hoc nos pessimos
 facit. qz nōo vitā suā cōspicit. **U**bi n̄ ait malos a pe
 iores s̄ pessimos. qz reuera tāta ē ifirmitas huma
 na et pronitas ad malum ab adolescentia sua. et e
 tiam tanta impotuitas impetuosa qz atqz cona

tus inimicorum iuhibiliū ad suadendū siue inducendū
ad firmitates impetōes atq; defectus. tāta q; ipō
in huiusmodi sedulitas instantia atq; vigilantia. q;
mirabile videt aliquē nō solum in bonis posse p̄fice
re. sed et in bono diutius p̄seuerare. Unde etiam fit
q; nō pauci non solum de bonis magis ad mala aut
etiā magna mala. sed etiam paulatim et dietim nisi
valde diligentes vigilantes atq; cauti fuerint ad
maxima mala et pessima peruentiant. Quare merito
de hoc fatetur et cōqueritur beatus augustinus de re-
ligiosis suis tamen adhuc aureis t̄pibus. peiores
se nō vidisse q; deficientes in religione. Quāto putat
verius et lacrimo sius iam dicendum ac cōquerendū
fore. **F**it hoc utiq; ex eo. q; iuxta v̄ba p̄fata senece.
nemo respiciat vitā suam. **F**it hoc etiā nō solū ob hoc
q; nemo respiciat vitā suā. sed ampli⁹ et magis ob
hāc culpam. q; vnusquisq; sic neglecta vitā suā ad
corrigendū et emēdandū respicit ad iudicandū et cō-
tempnandū vitā cuiuslibet alienā. Laborat em̄ et
operat̄ hoc etiā callid⁹ et malignus inimicus. vt nō
solū alienā vitā respiciēs suā negligat. sed etiā
am q; ipsa tali sua curiositate et iudicio temerario
mereatur non solum se et vitā suā propriam
corrigere. sed et easdem culpas quas in alijs teme-
rarie videt ac iudicat. iusto dei iudicio incidere.
Sicut hoc testatur iohannes abbas montis synai

et istātia capi eas i accessu. **Q**ueri poss; Hec cum dñs
nr pastor pastoz bco petro pmisit ad pascedū solas
it oia aialia oues a eide tñ et ondit oia sū dñsi gnis
aialia. vt in actibus aploz legit. in quo facto quid
pfigurati sit notū habeat. cur tñc sole vulpes preci
pianē vt pferē capi. **A**d qd respondendū videt pño
q licet de oibus et singulis aialibus. hoc ē. homib9
naturas aialiu taliu habentibus timēdū sit. merito
tñ de dampno spiritalis pfectus exceptis ouibus.
et spes tamen adhuc de illis esse possit imutationis
a spūalis profectus. tamen de vulpibus. hoc est. su
perbis capitis et ppe voluntatis et cōsili honri
nibus spūitū huius mūdi habentib9 modica aut nul
la spes esse possit. **D**el forte idcirco sit factum. qd cum
omnia et singula alia animalia preter oues certa a
liqua mala habere videantur eligioni ptraia que tñ
immutari possunt. vulpes vero hec pene mala omnia
habē vident. qre et difficilius curari possunt et p cōse
qns de eis modica aut pene nulla spes eē possit. **D**el
forte ideo scptū ē 3° et mandatū eas dūtaxat capi de
tere q vtqz inf oia aut etiā plus q omnia alia noci
ui pestiferi ac pestilentiōsi religioni cōprobāt. **D**ic
igit diligētissime atqz subtilissime obseruādi notan
di atqz pcedēdi explorādiqz atqz fundit9 i quātū fi
eri p̄t pscrutādi discēdi sūt hoies a pmo aduētates
et religionē ingredi cupiētes au9 sint spūs. vtrum

videlicet volpes canes lupi leones serpentes aut alia
de innumera multitudine sint animalia. **Q**ui si repti fuerit
volpes nullatenus scienter admittendi sunt. **E**t quod di-
co subtilissime hoc idcirco dico: quod earum natura ut pre-
fertur est se aliud simulare quam sunt quare a subtilis
valde inuestigatio et exploratio necessaria est. **N**ouit
ego quosdam tales sic se simulantibus usque ad noui-
tatum: quosdam etiam usque professionem et quid
maioris astutie et simulationis est usque ad sacer-
dotium: et tunc se ostendentes id quod in veritate
fuerit videlicet volpes. **Q**ualia autem et quanta ex
huiusmodi simulatione et occultatione ex post seui-
ta sunt dampna mala et scandala: nouit ipse solus qui
omnia nouit. **Q**uia propter seruanda est sollerter pruden-
ter atque caute in huiusmodi captione forma et
prudencia sanctorum patrum antiquorum: qui omni-
bus modis vitijs atque occasionibus necnon exercitijs
vniuersis humiliationibus vexationibus iniurijs
atque contumelijs volucantibus precipue fractionibus continui-
is quibus sancti patres probauerunt temptauerunt ac cognoue-
runt suos sic tales nouit aduentantes iuuenes donec
etiam animalia de quibus spes salutis et immutationis
eis esse poterat. **Q**ui si sic volpes inuenerunt: abiecerunt.
Patet huiusmodi probatio sanctorum patrum vniuersis
scire volens si legerit vitaspatium tractatum abbatibus

iohannis montis synai de triginta gradibus atq; a
lias diuersas legendas scōꝝ quorūdā: qui nō statim
et de facili aī huiusmodi noticiā datā in suas cōgre
gationes hoies suscipiūt et admiserūt: p̄mo quidā
eoz de prudenti sagaci et salubri consilio huiusmodi
hoies ad certos ānos ab ingressu plenario suspende
rūt. Probauerūt tñ p̄cipue et ante oīa huiusmodi
homines p̄fectius et clarius in ipsa simplici obedien
tia et mortificatione vera et p̄fecta: sicut clare hoc pa
tet in beato anthonio et suo discipulo paulo simplici
Quia igit̄ vt sup̄ expressi vulpes tales sūt hoies n̄
dei s; huius mūdi sp̄m habentes superbi imortifica
ti astuti carnales et in suo sensu habūdantes: idcir
co in hys tribus sunt specialiter notandi explorādi
et capiendi. Et sunt in hoc iuxta vocē et iussione si
ue cōsiliū dñi ad ezechielem p̄pham eoz parietes vt
abominaciones maiores inueniri et videri possint
ad emēdationē diligenter p̄forandi. Sed quia hec
saluberima doctrina et forma p̄bationis nō diligen
ter obseruatur: idcirco p̄ talem facilem et leuē harū
vulpū admissiōē atq; ingressū religio sancta heu
vbiq; valde defecit ac etiā sine mora deficiat. Quare
tanto malo p̄mo tot et tantis malis supra memora
tis contraueniendo necesse esset p̄mo omni studio cal
liditate ac industria consideratione q; vigilare vine
arum etiam presentium custodes et imitari sanctissi

420
mos prudentissimos atq; expiissios scōs p̄ces in hac
p̄cia captōe. Hūc sc̄dm volpes capiendi ad immutā
dū siue alterandū: hoc est. si ipi tales volpes siue vol
pini hoies ignorāter causante eoz simulatōe a illu
siōe admissi a iccommissi fuerit vt saltē tūc in oues si
fieri p̄t cōmutent. hoc est. de sup̄bis humiles de imoz
tificatis mortificati a de carnalibus sp̄uales fiant.
Hoc autē ita intelligendū reor. **S**i facta diligentia et
sufficienti diligentia in prima p̄batione et captura
huiusmodi volpini hoies primo p̄pter suam subti
lem simulationem non fuerint id quod in veritate
sunt s; post ingressum et habitus assumptionē cepti
tūc adhuc q̄ desperandum nō est diligentissime est
laborandū conādum a totis viribus insistendū v̄ijs
a modis necnō exercitijs omnibus quibus fieri po
test a solet a sc̄s patrib; vt adhuc de volpib; oues
xp̄i fiant Quia licet de aialibus hui; modi hoc natu
raliter fieri nō possit vt volpis in ouē quertat. tamē
sp̄ualiter hoc fieri grā dei mediātibus sc̄s studijs ex
ercitijs a oīombus deuotis p̄t licet difficult. quē ad
modū exemplificare possum; de scō paulo. qui de sau
lo sup̄bo in paulū humilimū mutatus est. **S**; et va
lerianū leonē ferocissimū in ouē māfuetissimū ope
ratione et oīombus sc̄e cecitie similiter mutatū legi
mus a gaudemus. **I**mitādu; est igit; hic ip̄e sanct;
paulus; i eo qd̄ describit. **F**ilioli mei quos itez par

turio? donec formetur xpus in vobis. **Q**uasi ut heu frequenter assolet huiusmodi vulpes manserint inconvertibiles et incommutabiles: tunc capiendi sunt tandem et finaliter. 3° ad resistendum ut videlicet eis in suis opinionibus sentimentis vix et in vix non consentiant sed fortiter eis resistatur. regiaque via semper et inuolabiliter per oves incedatur: ita quod cum eis vulpibus non declinet ad dextram aut sinistram sed constant inuolabiliter et firmissime id quod iustum est semper effectum sortiatur. **Q**uales quare et quam deuotissime et sanctissime congregationes eius per huiusmodi vulpium huius mundi spirituum habentium operationem periclitate deformata et funditus demolite sunt. Et in tantum utique crudelius atque miserabilius ac plenius quanto vulpes huiusmodi sine spiritu dei in leuam sapientia carnalis et seculari tumebant habundantius. **H**oc igitur finaliter concludendum et per certo habendum est memoria quoque iugiter retinendum: quod sicut omnis religio sapientia diuina et spiritu dei semper feliciter est fundata plantata atque radicata eademque semper magnifice augmentata confortata ac conseruata feliciterque usque in finem producta et consummata: sic e contra omnis religio omnis deuotio omnis sanctitas et omnis perfectio aut spirituali et etiam temporalis profectus est sapientia seculari et huius mundi carnis spiritu mediante et cooperante spiritu maligno funditus demolita deuastata ac deformata: in tantum quod nisi modis iam dictis vulpes spiritu

ales capiant nō possit spes esse de salute aliq̄ a refō-
tōe vera a obseruātia pristina a p̄maria. Quare me-
rito a digne dictū videt̄ oīq̄ studio industria a cona-
mie faciendū. Capite nobis volpes paruulas que de-
moliunt vineas: nam vinea nostra floruit Et tan-
tum de primo.

De 2° p̄cipali.

Nunc de 2° videlicet p̄mouēdo bono videt̄ ne-
cessarie salubrit̄ a fructuose dicendū. Cum em̄
non sufficiat declinare a malo quēq̄ nisi etiam faciat
bonum: a vinea domini religione videlicet sancta
atq̄ cōgregatōe q̄libet laudabili et bona amouē ma-
la. nisi etiā admouēant bona ip̄am p̄mouētia: cōse-
quēter videndū ē que hui⁹ modi sint a esse possint ex-
lia bona religioni scē v̄e vtilia p̄ficua atq̄ salubria
eandēq̄ iuxta p̄maria istitutionē deuotionē a digni-
tate p̄mouentia: et si opus fuerit reformatia. Hoc
ei pater venerabilis inter alia magis tāq̄ magis ne-
cessariū a salubre a me petere a exigere videt̄ vr̄a de-
uotio: merito veneranda. Videtur igit̄ mihi hic tria
p̄cipue a n̄ oia magis necessaria p̄ficua atq̄ salu-
bria que et in vinea materiali qualiter eque videt̄
necessaria et fructifera salubrit̄q̄ et prudenter ob-
uāda que sūt inter alia tria p̄cipue vineis necessaria
videlicet plātatio puritatio a iunguatio: vt videlicet
fiat vinee materiali. ita a n̄c vinee sp̄uali ista tria
suo modo fideliter adhibeantur. vt videlicet primo

vites spūales boni atq; deuoti homines nō vulpes
sed ppi ihu innocentes oues in vineas scē cōgrega-
tionis suscepti et itromissi bene et feliciter vt fūne
necessariū est plantentur: in qua tota virtus salus
atq; pfectus spiritalis vinee fundamētaliter origi-
naliter ⁊ radicaliter cōsistere videtur. Nam cū certū
sit vineā quālibet spūalem videlicet cōgregationem
deuotā et sanctā ex hys duob; periclitari et deficere
q; vel mali et inabiles ad eā assumūtur et boni assūp-
ti nō debite ⁊ pfecte instituunt. **I**dcirco diligentissime
nobis cōsequenter aduertendū ⁊ curādū est quō eti-
am trib; modis ⁊ pfectib; huic vinee nre spūali p-
videatur vt vere et efficaciter pficere et nūq; deficere
possit. **P**ro quo feliciter est sciendū. q; totus pfectus
et tota vis totius pfectus cōsistere videt in pmo
instiatore tanq; fundatore ⁊ plantatore: hoc est in
magistro inchoantiū et nouicioꝝ: q; videlicet talis
diligentissime inquiratur constituatur et ordinet. q;
ad hoc opus maximū ⁊ maxime ante omnia necessa-
rium et saluterimū magis efficac; utilis et ydone;
videatur. **E**t q; talis i quātū fieri p̄t sic formalis ex-
emplaris et irreprehensibilis: vt ope et veritate si-
bi cōmissos magis doceat et instruat que facienda
aut dimittenda sunt q; sermone. **E**t q; etiam talis
sic discretus exp̄tus et astutus: vt videlicet sic sibi
commissorum fōdere parietes ad videndum ab homi-

nationes maiores p̄ emendatione et emūdatiōe pos-
sit. Et q̄ etiam iuxta qualitates sic sibi commissoz nō
dū p̄fectoz p̄ficere tamē curātū se aptare et ad pro-
fectū maiore pie et salubriter cōdescendere possit. Et
q̄ talis in veritate internus p̄punctus et deuotus sit:
ut videlicet hec in se indefinēter exptus sibi p̄missos
ad similia ex sentētia et iugi experientia instruere ef-
ficacius et p̄fectius possit. Quod etiā alacer viuax atq̄
magnanim⁹ sit: ut sic fructū in sibi commissis magnū
sine int̄missione afferre possit. Quod etiā sumope et an-
omnia vigilās sollicitus et indefessus in tali opere op-
timo diuino ac saluberrimo sit: ita q̄ potius oīa mun-
di perire q̄ sic sibi commissos ledi et detrimētū pati ve-
lit. Et q̄ etiam singulariter dulcis benignus et cōso-
latorius sit: ut sibi sic commissos temptatos grauatos
deiectos et pusillanimes p̄gnosces eleuare cōfortare
et cōsolari atq̄ magnanimos efficere in domino pos-
sit. Et ut ante omnia ad huiusmodi faciēda fructu-
osior salubrior atq̄ efficacior inueniatur ab omnibz
alijs commissis negocijs officijs et cauhs sic exemptus
liber et feriatus sit: q̄ in hoc optimo summo et salu-
berrimo officio an̄ omnia maxime felici et necessario
dñoq̄ semp acceptissimo et gratissimo valde p̄ficere
et fructum magnū afferre in domino possit. Cū igit̄
talis ut p̄fertur ex omnibus melior et magis ydone⁹
in quātū fieri potest electus fuerit: tūc necesse et salu-

20

bre sibi sic commissis erit q̄ se tribus modis erga ta-
les habeat. hoc est. tria eis diligentissime exhibeat vi-
delicet optime eos instituēdo. mala diligentissime am-
putando. et eos indefinenter spūaliter ipngnando.
Primo instituendo siue plantando nec̄ ei erit vt añ
et super omnia sumā diligentiam suaz faciat. vt sic
sibi commissos optime et p̄fectissime informet instruat
et instituat iuxta fundamētalē p̄mariā atq; saluber-
rimā institutionē p̄mi pastoris plantatoris et fūda-
toris b̄i petri apostoli. qua saluberrime instruit sic
dicens. Quasi modo geniti infantes rationabiles si-
ne dolo lac cōcupiscite. hec ex grā mediantibus orati-
onibus deuotis et exercitijs cōtinuis acquirētes et
habentes quod infantes habent a natura. q̄ videlicet
ab omnibus peccatis et vicijs sint liberi. et ab omni-
bus alijs curis et sollicitudinibus sint alieni et exone-
rati. et solū lac cōcupiscentes. hoc est. volūtatē dñi
p̄ vicariū suū tanq̄ matrem et matris vbera avidissi-
me vt pueri inquirentes cupientes et fugentes. et in
nullo alio sicut in hoc aliquando satiari et delectari
valentes siue deuotionem habentes. hoc est. q̄ in ve-
ricate in domino et virtute se innocentes simplices et
intermi atq; abnegati sint et iugiter permaneant.
uec vnq̄ ab illo saluberrimo fūdamēto deficiāt aut
deficē et declinā se p̄mittāt. qđ m̄ videt̄ vere toti⁹ sc̄i
tatis p̄fectionis et ois boni et p̄fectus p̄fectissimū soli

dissimū a stabilissimū fundamētū. sine quo bene possi
to fundato a conseruato nūhi videt̄ neminē funda
ri posse sup firmā petraz xpm. sed sup arenā. A quo
fundamēto videntur valde a veraciter declinare a de
clinasse q̄cūq; a q̄cūq; bono initio a q̄cūq; v̄tute sanc
titate et p̄fectione defecerūt declinauerunt a cecide
rūt. deficiunt cadunt atq; declinant. Quia p̄pter an
te omnia a sup omnia diligētissime vigilantissime et
seriofissime auisandi et cum oī studio industria a co
natu informandi sunt cūctis exercitijs studijs v̄ijs
et modis p̄ficere volentes. vt h̄ys trib⁹ videlicet ino
tētia a simplicitate iēmitate a p̄fca obediētia siue mor
tificatione sp̄ p̄ficiāt a ab eis nullaten⁹ aliqñ declinēt
aut deficiāt. vel eē se q̄q; mō deficē ac declinare sināt
ac p̄mittāt. Nā oib⁹ religiosis ab illis declinātib⁹ et
deficientibus. p̄modica aut nulla spes erit vltra p̄
ficiendi. aut aliqñ ad perfectionē v̄mēdi desideratā
Instituāt a informēt deinde seriofius q̄ dñm sibi iu
gic p̄ncipissimū sciāt p̄uideāt atq; sentiāt. et eūcū oīa
sua eē itima atq; secretissima clarissime p̄fectissime
et integerrime iugic vidē. Et ip̄m ad huiusmodi se
fore literimū a tanq̄ ab alijs oibus in celo a in ter
ra vacantē a literū. a sibi sic soli intendere a se solū
in h̄ys oibus obseruare cū oī vigilātia sciāt a p̄timef
cāt. Et huiusmodi p̄perpetuo exercitio habeāt i cū
tis locis opib⁹ a tēporib⁹. Instituāt a informēt etiam

q̄ iugiter sine intermissione aduertant sciant a pa
ueant sibi sic talem nō solū p̄ntē existere: sed etiam
cūq̄ iustissimū seuerissimū a strictissimū iudicem. Et
talem ac tātum iudicē pauēat p̄imescāt ac tremāt
ad ianuā stare: nouissimāq; horam suam a extremā
sue vite oī die a hora indubitāter fore. **I**nstituātur
etiā q̄ cūcta sibi p̄ vicariū x̄pi p̄mo x̄pm p̄ vicariū
nō sicut per seruū a dño ip̄o dño absente sibi dicta
s̄ tanq̄ a dño met p̄ntē. p̄mo p̄ntissimo mediante
ore sui vicarij sibi dicta: quo ore ip̄emet dñs etiā in
hoc v̄tū tanq̄ p̄prio sicut ip̄e testatur sic ad ip̄os
tales inquit. **Q**ui vos audit me audit. **N**ō dicit ser
uos meos audit: sed me v̄tq; p̄sente. **S**icut et hoc
ip̄m cōfirmat ita dicēs. **V**os nō estis qui loquimī:
sed spiritus p̄tis v̄i qui loquitur in vobis. **S**icut a
hoc ip̄m affirmat beatus bernhardus ita inquitens.
Cur nō vtatur ore qd̄ ip̄e creauit? **S**i subditi quīq;
huiusmodi tene intelligerēt a aduerterēt nō solum
iocunde semp ac p̄mptissime obedirēt: s̄ et facillime
ac felicissime p̄ficere possent? **I**nstituātur et informē
tur etiā ante omnia vt superiores ac spirituales p̄rēs
quosq; in magno honore reuerētia ac dilectōe semp
habeant: et dominū in eis vt iam dictum est semper
reuotissime libentissime et attentissime audiant: vt
sic multū p̄ficere a grām atq; benedictionē magnā
ab ip̄o mereant et p̄cipere valeant iuxta promissum

istud. **H**onora prēm tuū: ut superueniat tibi benedic-
tio a dño. **U**bi notant dicitur superueniat: id est. copio-
sius veniat. **N**ā reuera quicūq; subditi honorāt prēm
celestem in suis spūalibus patribus: singulari grā
et benedictione semp remunerantur a dño nō solum
in gloria futura: sed etiā in vita pñti: sicut scriptū ē.
Qui honorat prēm: iocundabitur ī filijs. **S**icut e re-
gione etiā facientibus indubie singularis maledictio
et miseria sicut sepe cōptū et visū est: datur in pñti
cum futura et eterna. **O** si hodie religiosi et subditi
quiq; ita vt presertur instituere et instituti sic
obtemperarēt: quātum vinea nrā florē fructifica-
re viderēt. **I**nstituendia informandi sūt etiā diligen-
tissime et an̄ omnia seriosissime auisandi: vt in hys
et similibus omnibus et singulis atq; etiam quibus
cūq; sibi in regula et statutis scriptis sic immobiliter in-
uertibiliter et inclinabiliter pmaneat et ambulēt
vt nec ad dextram nec ad sinistram vnq; declinent
aut declinare se pmittant: sed semp regia et plana
via incedant et pcedant. nihil iustius nihil melius
nihil sanctius a dño gratius et acceptius certissimū
habentes. **H**ec sic iam dicta et predicta de institutio-
ne et spiritali plantatione videntur et verissime
sunt optima fructuosissima atq; ad proficiendum
semp saluterrima. **O** qualia et quāta mala et picula
dampna et scandala orta sunt et indefinēter oriuntur

in vinea nr̄a religioe videlicet sc̄a: ex eo q̄ negligit̄
aut nescit̄ hec p̄dicta in parte plantationis et insti-
tutionis forma tā sc̄a q̄ tā beata. **O** saluberrimū no-
bilissimū q̄ fructuosissimum officiiu seruitiū q̄ miste-
rium huiusmodi plācatio informatio q̄ institutio no-
uicioꝝ: ars artū q̄ magisteriū magisterioꝝ maxie
meritorium: et sūme semp extollēdum p̄ferendū et
magnificandum: sūme necessarium et incōparabile
bonū. **¶** Jam de ~~sc̄a~~ videlicet putatione aduerten-
dū. Postq̄ nouelle plantationes vt p̄fertur sic plā-
tate institute et informate sunt. necesse erit cōsequē-
ter easdem putari vt fructū plus afferre valeāt: q̄ in
eo in quo sic felicit̄ inchoati et imitati sūt felicit̄ p̄se-
uerent. **N**ecessarium videt̄ igitur q̄ valde salubre q̄
huiusmodi sic plantati iformati et instituti ab alijs
oibus exteriorib⁹ negocijs occupatōibus q̄ euaga-
tionib⁹ causis etiā q̄ occasiōibus officijs cūctis et cō-
missionibus sūent̄ feriat̄ vacātes q̄ literi maxie et
p̄cipue sic adhuc iuuenes ac teneri nōdum q̄bificati
firmati q̄ in religioe q̄ virtutib⁹ radicati. **E**t p̄seruē-
tur q̄ custodiātur p̄mo cū oī studio et diligentia ab-
stracti literi et alieni ab oibus hys cōtrarijs: donec
firmē cōualescāt in hys et in dño radicati et funda-
ti fuerit. **O** q̄ hoc tpe in hys sic q̄ admittit̄ inuria q̄
negligētia: quot exinde secuta sūt et sequūtur p̄mo
innumera religionis et vineaz scandala et dāpna

Putandi sunt etiam consequenter et ante omnia diligentiſſime et fideliffime a ſenſu proprio et voluntate propria: vt fiant abnegati liberi mortificati ⁊ qualiſicati: vt ſic ad religionis profectū et perfectionis ſtātū via ⁊ ſpes eſſe poſſit indubia. Et huiusmodi videtur et eſt añ omnia maxime neceſſariū. Nam q̄ homines religioſi huius t̄pis tam raro ad p̄fectionem veniūt p̄mo qđ magis gemendū eſt tam pauci p̄ficiūt aut in eo quo inceperūt nō p̄ſeuerant: ſed eō trario ab ill' declināt et deſiciūt ex illo p̄cipue ⁊ maxime puenire certū ⁊ aptū eſt: q̄ aut ſemet ad mortificationē horū mortificandorū nō tradūt aut ſe mortificari a ſuperiorib⁹ ⁊ mḡis nō patiūtur. Et q̄ religio ſancta ſicut et ecclā militans recipit indifferentē diuerſi generis animalia non ſolū oues ſ⁹ et leones ſimeas ⁊ v̄ſos porcos canes lupos vulpes ⁊ alia. hoc eſt. homines non ſolum ouinas ſed et horum dictorū animalium naturas ⁊ mala habentes ſibi inata: qui dum vt cernimus ⁊ heu miſerabiliter gemimus in ſuis talibus naturalibus vicij⁹ et paſſionibus deſeruiūt: ⁊ religioni apte p̄trarijs nutiūt ⁊ n̄ imutāt ⁊ alterāt ⁊ vt ſūme neceſſariū eēt ad religionē verā q̄ſificant: qđ rogo de religioe et q̄lite tali religione erit aut ſpes eē poterit? Nōne nō ordo ſ⁹ horoz? Nōne p̄ſuſio poti⁹ q̄ religio? Nōne demolitio vinee tota? Et q̄ hodie deſortā p̄clitātā atq; demolitā religioe

sc̄am in diuisis locis gemimus a plangimus. lex hoc
malo a negligētia tali videlicet nō putatōe debita sa-
lutari a necessaria. hoc ē. vera mortificatōe puenisse
et indefinēter puenire certissimū est. Nā oīa religio-
nis dāpna mala a scādala atqz cūcta superius de vol-
pib⁹ enumerata: radicalit originalit a fundamētaliē
ex hui⁹ mōi imortificatōe a nō putatōe spūali oriri
et venire certissimū a oibus vere religiohis pspiciū
est. Nā qz nō hodie vt quōdam sanctorū patz pmo-
rū religionū fundatorū temporibus hoies religionē
intrare volentes bene putant et exercent per vilia
et humilia exercitia p iccepationes despectiones a in-
iurias ac p alia filia qbus sc̄a p̄res p̄sore solebāt ta-
liū parietes a mortificare a ppria volūtate sensu et
cōsilio pprio ac etiā inata supbia p̄suptione et inani-
ḡa filiabusqz innumeris malis viciis a passionibus
subditis suis innatis: velint nolint etiā boni pasto-
res nutriūt huiusmodi hoies naturas talium aialū
habentes in demotionē vineaz et dāpnationē suā
et subditorū a nō ad p̄fectum atqz salutē. Et idcir-
co sicut scriptū est qz modicū fermētum totā massam
corrūpic: sic in veritate sentiēdum et gemēdum est qz
tale fermētum modicum videlicet pprietas siue im-
mortificatio in sensu et voluntate totum bonum et
religionis p̄fectū atqz salutē impedit corrūpic et ad
nichilum redigit. Inde p̄ch dolor oīa a singula mala

passiones et vicia. **I**nde cōtrarietates discordie et sās
mata. **I**nde murmuraciones susurraciones et scanda
la. **I**nde iflationes aiositates et supbia. **I**nde lites cō
tentiones et iurgia. **I**nde obfuationes suspitiones
et pteruia. **E**t vt scienti breuiter hec atqz alia in dā
p̄mo omnia sub paucis cōprehendam: dico q̄ hec in
mortificatio siue spūalis pprietas ē maloz horū et
oīm alioz genitrix et mater pregnantissima. **Q**uia
p̄m aplm cupiditas q̄ et ppria volūtas radix ē oīm
maloz. **Q**uapropt̄ karissime q̄ hec certissime et veris
sime ita se habent adeo q̄ nulla aut p̄modica aliq̄
spes esse possit in religione sancta nisi in abnegatiōe
et mortificatione vera: idcirco aū et sup oia esset hic
in putatione tali sūma industria sagacitas et caute
la habenda: q̄ int̄ oia officia et officiales hic magis ef
ficax et ydoneus studiosusqz iuestigare et cōstituere
tur: qui tot et tantis iā tactis ac alijs inuincibilib⁹ ma
lis occurrere ac ferre remedia possit: q̄ vix studijs ma
dis ac exercitijs q̄buscūqz excogitatis: tantū bonum
mortificationis in religiosis efficere possit. **N**ā hoc vi
detur et esset reuera bonū sup oia bona: p̄mo causa
origo oīm bonoz. **Q**uales vias modos et practicas
breuitatis causa relinquo huiusmodi putatoribus
ad hoc electis: vt ipsi de scōz partz sc̄ptis exercitijs
et practicis sumant modos et formas sic exercendi
ac mortificandi suos subditos sicut suis temporibus

ſā patres ſuis ſubditis exhibuerūt: et in hoc felicit
a vterime pſecerūt. Et ideo quous diuerſe vie mo
di ac forme necnō exercitia et ſtudia reperiantur in
hominib⁹ religioſis vtriuſq; ſexus bone voluntatis
pro pfectu ſpūali a deuotione acquirēda a habēda
a ipi diuerſimodi in hijs ſe habeant. cū videlicet ali⁹
querit a habet deuotionē ſuā in libris a ſtudijs cer
tis: alius in orōnibus a meditationib⁹ ſanctis: ali⁹
in figuris a ymaginib⁹ deuotis: alius in ieiunijs a
abſtinētijs pāpulis: alius in vigilijs ſingularib⁹ a
ſtrictis: alius in fuga a conuerſationib⁹ abſtractis:
alius in diſciplinis a macerationib⁹ duris: alius in
geruſflexionibus et humilibus exercitijs: alius in ſ
uitijs et obſequijs ſedule exhibitis et ſic de alijs va
rijs. Que oīa et ſingula quous videant et ſint bona
et laude digna. digne a laudabilē a deuotis ſic obſ
uata: et oīa a ſingula ſine vera abnegatione et mor
tificatione videntur inſufficiētia a pene nulla. Nā omni
in hijs deuotione acq̄ſita a habitā p̄t quiſq; talis pri
uari. et nō ſolū p̄uari: ſ; et p deuotione a dulcedine
deuotionis i hijs habitis et acq̄ſitis econtra paſſio
ne a amaritudine repleti: dū videlicet a prelato aut
alio quolibet ab hijs phibēt a ipediēt. Eſt igitur alia
dī videlicet dulciſſima a quietiſſima via: illa viz iā
dicta de q̄ eēt dicit. Si i via dei ambulāſſes habitāſſes
vtriq; in pace ſup terrā. De qua ipſe dñs ihus dicit.

Discite a me quia mitis sum et humilis corde. et invenie-
tis requiem animabus vestris. Hec est vere via firme in-
dissolubilis et sempiternae pacis tranquillitatis et de-
votionis quae vere abnegationis et mortificationis. In-
qua si verus et prudens religiosus suam devotionem ha-
bet et constituit: audeo confidenter ipsi promittere nec pla-
tum suum nec etiam aliquam creaturam immo etiam nec omnes crea-
turas ipsum pervicere posse tali sua devotione: immo etiam
quod mirabile et tamen verissimum est nec ipsum dominum omnimodum
videlicet suam devotionem sicut oportet in domino
sui et vicarii eius mera simplici et integerrima volun-
tate constituit. Quapropter erunt hic necessarie no-
vicia et inchoandi ad religionem quique ante et super
omnia summa diligentia instituendi plantandi et for-
mandi: ut suam devotionem et pacem precipuam immo sum-
mam in hac memorata abnegatione et mortificatione
plenaria et perfecta semper et a se omnia constituent scientes
certissime quod alias non potest eis esse possibilis pax et devo-
tio vera ac permanens. Quot et quanti in diversis or-
dinibus reperiri possunt utriusque sexus homines religi-
osi in hijs iam expressis et alijs satis devoti: et ob hoc
tamquam montes in religione estimati et dicti: qui tamen
quod non sunt in vera et perfecta abnegatione et morti-
ficatione ut dictum est bene et salubriter instituti: aut ut ma-
gis expediret assuefacti et perfecti si fractioe volunta-
tis a aliquo ad usum tacti. vel est modica iniuria despecti

et obprobrio moti. aut etiā infamia derogatione vel
vilificatione pulsati. vel saltem leui et iusta accusati
one redargutione et proclamatione correpti et accu
sati. indubie fumigare cernerētur nō modice. Intel
ligenti satis ē. Nunc de 3° videlicet de ipinguatione
vinee nrē videtur salubriter dicendum. q̄ hec rara
ipinguatō p̄mo p̄chdolor rarissima ex florū et fruc
tū raritate apparet et cōprobat̄. Et igitur cū hoc ve
rum est q̄ omnis p̄nimo tota vis et virtus cuiusli
bet germis trahitur ac puenit necesse ē ex succo atqz
humoribus! et idcirco etiā arescere ac plene defice
re oportet oia et singula terrena scētia sine huiusmo
di humoribus! sic pariformiter ois vere religiois ve
rā vitā et veritatē ipsius sine spūali piguedine et hu
more cōpūctionis et deuotiōis et intēne dulcedinis at
qz saporis omnino sterilē aridā et mortuā manē! et hu
iusmodi mortē atqz ariditatē oim maloz ī religione
cām. oimqz iā denoiatorū maloz de imortificōe veni
ētū cām. tūc necesse erit h̄ diligēt̄ in tueri et bñ p̄de
rare et cōsiderāē! ut tāto malo p̄mo tot et tātis malis
occurrat. Nā sic ip̄a ipinguatō siue piguedo spūalis
saporis cā ē vere abnegationis vere mortificatiōis et
vere resignationis. gñalicqz oim v̄tutū ac oim bono
rū ī religioe. sic ariditas atqz carētia eiusdē cā et secū
dissima m̄t atqz gemitrix ē ois imortificatiōis carnis
et spūs. oim etiā ac singuloz maloz passionū ac vici

or p̄dictor̄. Et idcirco patēter itelligi a p̄cedari p̄
 p̄ntem vinear̄ sterilitatē ariditatē atq; aīe mortem
 maxie a p̄cipue ex eo euenisse a diei adhuc euenire
 q̄ huiusmōi vinea nr̄a etiā nr̄i t̄pis nō est diligent̄
 a fidelit̄ vt salubre p̄mo saluberrimū foret ip̄iguata
Qua p̄pter videamus nūc de eadē. Videt̄ autē talis
 sic sterilis vinea nr̄a tripliciter siue tribus modis salu
 brit̄ ip̄iguari debē a posse: videlicet scōz exēplis cla
 ris a viuis; tractatib⁹ scōz deuotis; atq; exhortatio
 nib⁹ s̄lib⁹ indefessis. **P**rimo in quāū fieri p̄t exēplis
 viuis exēplarib⁹ a deuotis. q̄bus aīis cuiuslibet reli
 giosi vt plurimū iuxta sentētias scōz pat̄z magis
 ad deuotionē cōpūctōnē a amorē trahit̄ a ip̄ellit̄: q̄
 p̄ quācūq; lectionē a doctrinā. Nā obiectū s̄m p̄m
 mouet potentiā. **H**uius figuram habemus clarā in
 factis iacob patriarche in virgis decorticatis quas
 posuit in cānalibus ante cōspectum ouium vt in ea
 rundē cōtemplatione conciperent. **S**ecundo vinea
 nr̄a impinguari debet a p̄t fructuose tractatibus de
 uotoz eque deuotis. **E**t idcirco vinee cultori a sp̄iri
 tuali sp̄itualis vinee impinguatori summoze cura
 dum ē. magis deuotos tractatus a materias magis
 deuotas a incētiuas p̄ponē ouibus suis sp̄ualibus:
 vt in eazdē cōtemplatōe atq; lectōe cōcipiāt a s̄lem
 affectū induāt atq; eandē cōpūctōnē a deuotionē eū
 dēz sp̄m a aīm acquirāt ac p̄cipiāt. **O** q̄ hodie tam

varia et curiosa curiositate magis q̄ deuotione mul-
ti moti p̄quirūt et inquirūt studia nō p̄ficua et sp̄iri-
tū ip̄iguanā! sed potius et frequentius sp̄m̄ deuo-
tionis extinguentia. vnde nō deuotioni et seruari p̄fec-
tui atq; salua! s; magis vanitati et curiositati satissi-
eri queritur nec tū inuenit. certū ē q̄ sp̄s nō acq̄rit
s; op̄lius extinguit. **Esset** hic multū felicius atq; salu-
br̄? p̄mo etiā d̄no gratius et accepti⁹ sentire p̄ntē
cōpūctiōnē q̄ legē et scire eius diffinitionē. **Ventire**
diuinū et fraternū amorē: q̄ legere aut scire qualēcū-
q; historiā et historiāz rumorē. **O** quot et quāti hac
vanitate et dementia illusione q; dyabolica decipiūt
p̄mo seip̄s decipiunt negligūt atq; deludunt! pluri-
ma scientes et scire atq; inuestigare curantes. et pa-
rū aut nihil aliud nisi inaniatē vanitatē et aridita-
tē sp̄s miserāq; plurimam cū conscientia nō bona
inde reportantes. tempus sine fructu et cum tedio ari-
ditate et fastidio exp̄ndentes atq; perdentes. **O** ha-
buerūt olim sancti patres paucos libros! sed mul-
tos copiosos fructus. **Habent** heu nūc vinee nostre
et huius temporis religiosi libros plurimos et fructus
raros modicos et pene nullos! cum tamē scriptū sit.
Sp̄s viuificat et lra occidit. **Hec** nō sentio libris
sacris et scōz dictis et doctrinis et regās aut etiā ea le-
gētib⁹ det̄hēs: s; hijs se sine fructu ip̄licātib⁹ et fruc-
tuosiora et salubriora negligētib⁹ meo me opponēs

Novi ego nō nullos etiā reformatōz grādes habere
librarias p̄ciosis libris plenas. et adeo aridas aut
pene mortuas habere vites ac palmites! q̄ necessita-
tis tpe nec vnā ex oib⁹ q̄dē posse inueniē vitē à pal-
mitē q̄ p̄esse possit ydoneā. ita q̄ tali ariditate a steri-
litate p̄pulsi cogant̄ medicāē ab aliēis q̄d n̄ habēt
i p̄p̄is. Et hec sterilitas idubie puenit ex ariditate
mētis. Que ariditas venit ex libroz ifructuositate.
Ex studijs a libris vtiq̄ que nō impingua ē natura
habent s̄ curiosum a sciolum facē. Malunt semp sc̄
viri a prudentes virgines p̄p̄ scire a multum hēre
cibum potius gustare q̄ eius saporem legere vel au-
dire. Fatue vero virgines nr̄e p̄ntis vinee hoies sic
negligentes hēre oleum in vasis cum lāpadibus. id
est. deuotionē a cōpunctionē in cordibus! cōtenti sūt
sine oleo sic lampadibus et sine feruore lumibus.
Quib⁹ vt sic suo tpe ianua claudēt! q̄ lāpades eorū
extinguūt. Curēt ergo sollicitissime iuuenū a nouit̄
cōuersoz informatores tāq̄ nouellaz plantaz ipin-
guatores! quaten⁹ subiecti et sibi cōmissi nō p̄ suā
incuriā a negligētiā a rescāt! s̄ poti⁹ piguedine a dul-
cedine diuē cōsolationis a itime et ite suauitatis co-
re iugit̄ irrorati. felicit̄ ipiguescāt. Et vt hāc grām
cōseq̄ valeāt tāq̄ coopatoēs a coadiutores dei. Istis
iam dictis modis eosdem iuuet̄ ac pmoueant. Antea
oia sūmo studio et conamie puidēt̄ ne ifructosie

et inutilib⁹ studijs et exercitijs occupatiōibus qz supua
cuis nō p̄pūctioēz et deuotōnē feruorē qz ac alacritatē
ī diuinis laudib⁹. s̄ distractioēz et euagatōnē mētīs
qz ariditatē causantib⁹ se occupent. s̄ magis iugit̄
et idē esse e cōtrario sumo studio et conamie iuigilent
ut sp̄ ea studia et lectōnes habeāt ex quibus sp̄m de
uotionis et suauitatis p̄cipiant. et sic id quod veritas
r̄ligiois expostulat ī ueritate sp̄ existāt. **T**ertio vinea
nr̄a impiguari debet et nr̄a habet cōtinuis et indefessis
exhortatiōib⁹ dulcib⁹ iocūdis ac p̄solatorijs. Itaqz
sp̄ualis ip̄guator sp̄ualib⁹ huius vinee nr̄e vitibus
sue palmitib⁹ applicz atqz apponat ante oia illa ex
scripturis sc̄is et exemplis cōsolatorijs et iocūdis iocū
da et piguia que ip̄guare mentē. id ē. ad deuotionē
atqz feruorē ut tactū ē inducē ac pmouē ualeāt. Et
licz de q̄tuor nouissimis et filijs materijs hortamē
ta ḡnalicet oib⁹ hoibus et p̄cipue sub lege adhuc et
sub timore magis q̄ sub gr̄a cōstituti sint uilia et
qz necessaria. t̄n̄ bone uolūtatīs hoibus vineā d̄m̄ re
ligionē uidelicz sanctā ingressis et nō adhuc sub le
ge. id est. timore sed ut liberi et filij sub gr̄a cōstitu
tis et p̄pterea etiā sepius et forti⁹ a demōnibus tēpta
tis uexatis ac molestatis. et exinde frequētius graua
tis pusillanib⁹ ac deiectis magis uident̄ necessaria
atqz salubria in exhortatiōib⁹ p̄ponēda leta iocun
da ac gaudio sa corda ip̄oz ad hilaritatē uiuacitatez

et iocūditate spūalem inducentia et pmouentia. Et
idcirco eisde vident magis salubria et felicitē pponē-
da seriofiusq; inculcāda ista incētiua et inflāmātiua
vt videlicet vident et sunt p̄cipue et ante oīa ip̄oz
ad talez nobilissimū altissimū atq; felicissimū necnō
iocūditissimū atq; diuissimū statum electō etna ex
caritate dei abissali imēsa et p̄petua et hys filia inume-
rabilia caritatis imēse erga hoīem in tali statu cōsti-
tuto tā apta p̄mo aptissima et certissima signa maifest-
toz vtiq; et cōtinuoꝝ innumerabiliū ex caritate dei ve-
uera nimia indefesse p̄cedentiū et sibi exhibitōꝝ mi-
rāda atq; stupēda collectō imēsa et infinita. Et vt
magis efficacius in hac suoz sibi p̄missōꝝ ip̄iguatione
p̄ficē possit tūc de generalib⁹ descēdat ad singularia
et vnicuiq; singularitē ea que dñs etiā certissime et ve-
racissime singularitē singularib⁹ exhibet et declarat ap-
tius ac manifestet: vt videlicet p̄cipue de dilcōe eius
erga vnūquēq; singularitē certissimā. Et vt i hoc cere-
ra innumera breuitatis causa qz sciēti scripturā scri-
to p̄termittā: hec apli pauli et augustini vba de dño
et ad dñm in veritate plura causa exēplū ip̄is singu-
larib⁹ p̄sonis frequēter et seriofius p̄ponat. Quib⁹
vnus videlicet beat⁹ paulus sic veracitē et cōfidentē de
dño inq̄t. Qui dilexit me et tradidit semetip̄m p̄ me:
intellige i mortē. Et augustin⁹ ad eūdē dñm sic clari⁹
ait. Et tātam dilexisti me: vt sanguinē tuū dāres mi

paui p me dilexisti em̄ me plus q̄ te: q̄ voluisti mori
p me. **U**bi notāter neū horū verissimū dicit p nob
h̄ p me. licet tñ a hoc v̄z p̄mo verissimū sit h̄ dicit
p me. **I**nfinuet q̄ eis singulis nō min⁹ veracit̄ felicit̄
a cōfidēt̄ iocū dissim̄ q̄ posse ad dñm dicē hec eadē v̄ba
certissimū q̄ vnūquē q̄ fore de eadē vt p̄fer̄t circa se
imēsa et̄na a abissali dilectōe. **N**ā sic est ad singulos
eius talis libera a naturalis caritas qua vnūquē q̄
diligit singularit̄ a dilexit ab et̄no nōdū diligentē h̄
etiā cōtrariante sibi at q̄ effectu offendente: vt et in
ip̄is iā no iatis exēplificare possum⁹: q̄ nō sit aut in
ueniri possit qui se abscondere possit a calore eius. **D**e
qua etiā dilectōe ait veracit̄ **J**ohes crisostim⁹ in hec
v̄ba. **N**emo amatoꝝ carnaliū etiā si sit in hoc sup̄
modū isamēs sic exardescē p̄t i amorē dilc̄te sue hanc
de⁹ effundit̄ in amorē aiāz nr̄az. **E**t itēz. **N**ō ē inq̄
aliq̄s nō pater nō mater nō amicus nec aliq̄s quisq̄
qui sic nos dilexerit q̄zadmodum ille qui fecit nos.
Hec sentiēda arbitror p̄cipaliter de dilectione gra
tuita qua sic prior vt dictū est dilexit nos nōdum di
ligentes: h̄ a offendētes. **D**e qua vtiq̄ dilectōe: vn⁹
quisq̄ certissim⁹ est. **P**otest a intelligi de alia meri
toria dilectione: de qua dicit **E**go diligētes me diligo
De qua tamen cum scriptum sit **N**escit homo si amo
re an odio dignus sit: habet tamen et habere po
test testimonia credibilia valde hanc scriptum est

Ipe spūs testimoniū phibz spūi nōo q̄ filij dei sum⁹
Q si filij: utiqz dilecti. Pro cuius dilectionis etiā q̄
dāmodo certitudine ē istud et sunt signa ista p̄ ipi-
guatione vinee spūalis. q̄ accepit tot a tanta p̄mo
certissima et aptissima signa sibi certissime ostensa
a exhibita. cū sit certissimum in filialem grām et sta-
tū abet. nō p̄scitus a p̄electus cū certissime sit i tēpōe
grē in illū statū cōstitutus. **Q** si fili⁹: a dilectus. **Q**
et si etiā vere diligit. cur nō vere dilectus cū utiqz ve-
rissime scptū sit. ego diligētes me diligo. Sic ergo
et in hūc modū fideliter feliciter et fructuose multum
p̄cedere et ipiguare necesse habet spūalis cultor: a im-
piguator vinee spūalis: ut videlicet omnibz alijs i
quātū fieri p̄t pretermisiss illo dignissimo dūmissi-
mo et saluberrimo op̄a a officio sūne necessario in-
sisterē a in illo p̄ficē possit. Hanc cōsuetudinē sanctā
venerādā a oi laude dignissimā plantationis putati-
onis a impiguationis ut p̄fertur h̄c vidēt fr̄es mi-
nores de ob̄suātia. i certis suis puincijs ut videlicet
vnū quētū de tota puincia magis p̄doneū a cōueniētē
eligāt: in q̄ de oibz quētibz illius puincie nouicios su-
os oēs plantari putari a ipiguari ut declaratū ē faci-
āt. Pro quo etiā nobilissimo fructuosissimo a max-
ime necessario ope ut desideratū obtineant intentuz
felicius: vnū de tota puincia eligūt ut sup̄ tactū est
qualificatū qui ab omnibus alijs liber a feriat⁹ tot⁹

illi saluberrimo officio a operi intendat: ut videli-
cet sic nō solū bonos bñ vt dictū ē instituat instruat
informet edificet euellat riget et plantet: sed et pre-
cipue vulpes vt declaratum est capiat. et ne in eoz
cōgregationes intrando dampnū inferant. feliciter
obstat. Quantum isti tales prudentes et venerabi-
les patres in hac sagacissima et saluberrima cautio-
ne p̄fecerūt et hodie p̄ficiūt: ex hoc luculenter appa-
ret. q̄ nō vt nōnulli deficiūt: sed in dño p̄ficiūt. Rā-
tū certū est q̄ nō nulli alij religioſi r̄formati vt p̄ch-
dolor palpari tacto videri p̄t deficiūt a p̄mo feruore
rigore et vigore et infelicit̄ declinant: isti cooperā-
te gratia dei mediante hac iam tacta felici cōsuetudi-
ne vtiq̄ p̄fecisse et dietim p̄ficere pbantur. Quod
ex huiusmodi clare videri et p̄gnosci potest. q̄ cum in
primordio reformationis sue adhuc organis balne-
is et pelliceis vt ceteri nō obseruantes vſi fuissent:
hijz hodie nō vtunt̄. cū tñ plurimi alioz reformato-
rū ordinū ecōtra hodie nō nlla p̄ra puritate ordinis
a obſuātiā admittē: cernūt q̄ i p̄ncipio r̄formatiois
detestabāt a merito abijciēbāt. **O** vñ aceteroz ordi-
nū obseruantes eosdē saltē i hoc in parte imitatē. ita
saltē q̄ q̄ eis nō cōuenit sic emittē suos nouicios ad
loca alia: q̄ saltē ad mi⁹ i domib⁹ a quētib⁹ p̄prijs p̄
hui⁹ mōi sūmo a salubriō officio eligerēt magis vt
nācē ē p̄dneos magistros: q̄ ita sollicitē a felicif vt

pmissū ē fructū q̄ pmanē posset in eternū afferret
nobilissimū o dignissimū o saluterrimū officiū oib⁹
alijs officijs et curis pferendū lōge et venerādū. Et
tū de secūdo. ¶ Sequitur de 3º principali.

Repulsis et ablatiis sic ut pferēt et declarata
tū ē malis a vinea dñi et paratis atq; ad
hibitis bonis religioni pficijs atq; salutari
b⁹ p vulpū captione p salutare vineaz plācatōez
puracionē et ipinguatōez. nūc de t̄cio p̄cipali videli-
cet de taliū bonoz p̄huaōe diligentissime vidēt vidē-
dū et tractādū. ut videlicet bene et felicit̄ correcte et
emēdara plācata putata et ipinguata p̄seuerātia sa-
lubria felicit̄ ut necessariū ē i esse et vigore cōseruent̄
atq; pmanēat. Qd q̄ p̄ rax et difficilimū vidēt p̄serā-
hys infelicib⁹ et piculosis dieb⁹. Ad̄circo n̄cē est pla-
tū quēq; sic ut p̄ferēt correcte et emēdare cōgregatōez
vigilantissime circūspectissime atq; sagacissime cū oi-
cura et sollicitudie toto mentis nisu atq; conamine ad
huiusmōi vigilare et laborare. ut vineā suā sic bñ et
felicit̄ plācata putatā atq; ipinguatā i eē vigore et
feruore custodiat atq; p̄seruet. Ad hui⁹mōi faciendū
nulla alia vidēt melior efficacior et salubrior via for-
ma atq; doctrina. q̄ q̄ q̄libet talis respiciat sp̄ inces-
neter atq; vigilantissime ad exēplar qd sibi i monti-
b⁹ sās. sp̄ ab⁹ p̄mittiuis et p̄mis fundatorib⁹ erecto-
rib⁹ et plācatōib⁹ ordinū datū a demōstratū ē p̄mo

respiciat ad exemplar maximū quod sibi in monte excelso
 christo ihesu summo pastore et vinee cultore postensū est.
 Qui tanta sollicitudine diligentia et vigilātia in vinea et
 pro vinea ista laborauit: quod ut eam saluaret ac saluam pater
 celesti custodiret et presentaret. sibi ipsi non peperit: sed pro
 omnibus tradidit semetipsum. Et hoc tanta caritate sollici
 tudine et affectu: quod potius voluisset omnia proire quam palmitē
 unam animam videlicet. Respiciat saltem et ad minus homo pu
 rus ad homines puros antecessores suos primarios vinea
 rum cultores et custodes: quomodo saltem et quibus modis ipsi pro
 custodia et pseruatione huiusmodi vinee vigilauerunt
 laborauerunt et solliciti fuerunt. vigilauerunt et labora
 uerunt non solum pro eiusdem felicitate ut tactum et ostensum est pla
 tatione putatione et inspersione: sed etiam diligentissime
 instantissime et fidelissime pro eiusdem integritate ac rec
 titudinis pseruatione et cōseruatione. Et hoc tribus ma
 dis specialiter vijs et exercitijs quibus nunc etiam nostris vi
 nearum cultores vigilare oportet: si vineas sic emenda
 ras inesse felicitate cōseruare intendunt et intendunt. **Vigilaue**
runt primo sedula exhortatione. 2° indefessa oratione: et 3°
 primo sedula et indefinēti exhortatione: et ut efficaciter
 fructuosius et salubrius hoc potuissent tripliciter se in
 hoc habuerunt: primo eiusdem omnibus sibi commissis in qua
 tum unquam potuerunt se presentauerunt. Secundo quod illam
 suam sic cōtinuam et indefinētem exhortationem non

solū verbo et sermone? sed opere et veritate exempla
ri innocente et sancta vita et cōuersatione perfecit
Et tertio q̄ a doctrina sancta et exhortatione effica
ci salubriori etiā sermone i quātū fieri potuit nūq̄ ces
sabant. Iudicabāt isti tales p̄res prudentissimi et il
luminatissimi viri huiusmodi exhortationes et ex
ditiones indefinētes maxime a sup̄ oīa necessarias ac
saluberrimas moti et sollicitati ad hoc n̄ solū suoz si
bi commissorum periculo? sed et proprio. Sicut de hu
iusmodi b̄tis bernard⁹ p̄iculo lamētabilis a quōloso
scrībēns sic ait. Quid ego ifelix homo q̄ me verū si
tantū thezaurū si p̄ciosū depositū illud qd̄ sibi xp̄us
sanguine proprio p̄ciosius iudicauit p̄tigerit negligē
tius custodiri? Si stillatē i cruce xp̄i sanguinē col
legissem collectusq̄ a repositus ess̄ ap̄d me i vase vi
treo qd̄ portare sepi⁹ oportet. qd̄ ai habitur⁹ eē i tā
to discrimie? Et certe id suādū accepi p̄ q̄ mercator
nō insipiens ip̄a vāq̄ sapia sanguinē illū dedit. Et
et habeo thezaurū istū i vasis fictilibz? et quibz mul
to plura q̄ vitreis imminē pericula vident. Isto itū
tu a cōsideratiōe tali prudentissima p̄moti ouibz suis
thezaurō sic nobilissimo a p̄ciosissimo sic sibi p̄mis
so suā talem cōtinuā p̄ntiā et etiā aie sue saluti salu
tērrimā dñi oq̄ ihu xp̄o gratissimā a acceptissimā so
re hoc sollicitate egerūt prouideri. ut et ordinauerunt
semper omnibus modis vjs a occasiōibus quibus

poterant: ut eidem thezauro iugiter pro tam necessa-
ria & salubri custodia adesse potuissent. Nec aliqui in
pace & bene p̄tenti esse poterant nisi eidē p̄ntes: more
gallinarū et aliorū diuersorū animalium que nisi suis
pullis presentes q̄eti et pacifici eē nō possunt. Quid
ad hec dicent heu multi qui illusionē dyabolica ceca-
tate & demencia ac incuria p̄pria decepti vanitateq;
ac curiositate sepe tacti nec suū nec suorū sibi sic com-
missorū thezauri utiq; incōparabilis et preciosissimi
periculum videntes atq; aduertentes se raro p̄sen-
tant; Qui non sequuntur huiusmodi sanctos patres
ut preferatur neq; dñm ihesum: de quo scribitur q̄ ste-
tit in medio discipulorū suorū: a quibus se raro aut
nūq̄ alienauit aut absentauit: nisi pro exemplis eis
dando solus orans. Exiit vero huiusmōi ceca pasto-
res derelinquētes greges facilima causa habita: aut
ficta occasione iam huc iam illuc nō nūq̄ sine aliqua
causa solliciti de minimis et vilibus: negligentes p̄-
ciosissima et maxima. Sollicitantes atq; tractātes
res atq; causas quasq; minimas p̄mo etiā sepius vi-
lissimas: negligentes pro huiusmodi et perire non
formidantes p̄ciosissimas et nobilissimas sibi commis-
sas animas: domino utiq; carissimas et ab eo pre-
tiosissime creatas atq; redemptas. Solliciti magis
de imūdis & fetidissimis animalibus: q̄ de nobilissi-
mis dignissimis atq; pulcherrimis aīab⁹. Legim⁹

dn̄m dixisse ad sanctū petrū. **S**i diligis me pascere
ues meas: hoc em̄ est nobilissimū dignissimū atq;
saluberrimū opus cuiuslibet pastoris p̄cipuū a sum
me necessariū. **U**nde ad huiusmodi custodiā cōtinuā
aiāz pastorib⁹ inculcāda quidā inter alia de hoc sic
ait. **F**aciat p̄latus aliū p se molere. hoc est. curā pos
sionū a sollicitudinē alteri cōmendet: et ipse saluti
aiāz sollerter et diligenter intendat. **E**t quia mag
nis addictus est: nō debet minimis occupari. **M**inima
et vilia sūt: quecūq; ad seculi questū et nō ad aiāri
ptinet lucrū. **V**acuū a secularibus oportet eē a iū di
uine fuitatis obsequio cōsecratū. **M**odis ergo om̄i
bus caueat p̄latus: ne secularibus se iuoluat. **P**ul
la em̄ cōsonantia est spūs dei: ad sp̄m huius mūdi.
Semp̄ sit p̄latus in exercitio scripturarū: et cū om̄i
diligētia nō solū verbo sed et ope atq; exemplo cu
ret parare dn̄o plebē p̄fectā. **E**dificet subdito sibi
eis iugit̄ p̄sens vultu aspectu gestu habitu atq; ices
su. **H**ec ille. **N**ō etiā iohannes crisostom⁹ in quadā
omelia ait. **D**octor debet esse mūdus corde vt nō solū
nō se misceat circa negocia secularia: sed nec cogi
tet de mūdo. **S**icut em̄ oculus quāto mūdior fuerit
a sollicitudie mūdiali: tāto amplius p̄ximior deo ē.
Qui⁹ aut̄ oculus mūdū aspiciat: illius mēs nō p̄t̄ deū
vidē at̄. **H**ec a similia aduertētes s̄ssimā p̄cedēt
simi vicia p̄latū a p̄cipuū a maximi. a vt ex p̄lib⁹ pan

omnes expmā Ambrosiū Augustinū Gregoriū cōmisse
et ipi curā et sollicitudinē seculariū alijs ydoneis ut
iphi eo libeioēs dūmīs et p̄ciosissimis vacare potuissent
uberi⁹ et fructuosi⁹ obsequijs. **C**lalet hoc in iphis ap-
te q̄ cū iphi cāi p̄ficiēs fuerāt et tū tot tā gloriosos
et insignes libros etiā in istis suis officijs scripserūt
Nō scriberēt iā cēnū abbates et priores etiā si scirent
tot libros quot Augustin⁹ scripsit sol⁹. **N**ō ego repre-
hendo id qd̄ laude dignū ē quosdā inueniri ut ap̄t
ambidextros! sed detestor merito detestandos in hoc
ut tactū ē errātes et p̄ciosū a vilī nō separantes. **Q**
nesciebat egipti⁹ teste ioseph qd̄ haberet ī domo sua
que iphi cōmiserat omnia. **S**ed sancti p̄res pruden-
tissimi et fidelissimi sic suis sibi cōmissis p̄ntes existē-
tes fecerūt exhortationes doctrinas et eruditiones
vivas efficaces et exēplares: nō solū verbo et s̄mone
s̄ multo magis exemplo ope et veritate. **Q**uecūq; em̄
sciebant subditis suis fore cōtraria: hec in actionibz
suis iudicabāt formidanda et nullaten⁹ admittēda.
Et quecūq; sciebāt ouibus suis bona ac salutaria hec
in pp̄ria sua actione et cōuersatione suadebant opere
et veritate magis q̄ s̄mone semp̄ faciēda. **N**e forte a-
liud docētes et aliud faciētes iuste et obprobriose au-
dire aliqñ haberēt hoc euangelicū. **M**edice cura trip-
sū. **S**anctissima felicissima et saluberrima hec eorū
talīs exhortatio instructio et doctrina. **Q**uid itē ad h̄c

cyot

dicere possunt nō pauci qui nec vō nec ope neq; exē
plo oib⁹ suis p̄sunt a p̄sūt: h̄ sepi⁹ qđ a magis ge
mendū q̄ scribendū aut dicendū ē obsūt. **Qui nō p̄s**
sūt hoc dicē Judiciū Qđ me videtis facē facite. Sed
magis timē habent sibi a de se dia illud ewangelicū
Sūp̄ cathedrā moysi sedet̄ scribe a pharisei quēcū
q; dixerit vob̄ facite: h̄m opa autē illoꝝ nolite facē
Sciānt se p̄lati tales n̄ fore p̄sonas singulares aut
p̄uatas: h̄ cōmūes: a ideo h̄m gregorium tot se fore
mortib⁹ dignos: quot subditis a posteris suis relin
quūt exēpla praua. **O cepit ih̄sus facē a docē.** **O dō**
rēt tales p̄lati subditis suis sibi cōmissis esse exēpla
ria p̄fecta a luia sūp̄ cādelabꝝ p̄sita a lucētia cōsta
rū v̄tutū a bonoꝝ sanctificatis atq; p̄fectionis exēpla
ria viua atq; clarissima. **S; agit̄ p̄choloꝝ cōiter a**
frequētē dyabolica a volpina opatione in cōtrariū
Ram a si interdū reperiunt̄ aliq̄ edificātes a docētē
v̄bo et doctrina: sunt tñ destruentes factis re p̄bis a
vita nō bona. **Tertio s̄ p̄rēs a fidelissimi plantato**
res a cultores vineaꝝ laborabāt sedule diligētissime
et vigilantissime quācūq; et quātūcūq; potuerunt
v̄bo sacre exhortationis et doctrine: h̄m id qđ scriptū ē
Clama ne cesses. **Sciētēs etiā a pauidi aduerētēs**
id qđ scribit beatus gregorius q̄ pastoris taciēt̄ m̄tas
licet sepe sibi: s; tñ subditis obest. **Et ob id cauētēs**
suū p̄riū atq; etiā subditoꝝ dāpnū atq; periculū p̄

suā taciturnitate incurrere? cū sunt speculatores et
clamatores a dño cōstituti: et etiā sup hoc pro certo
sciētes malignos spūs nūq̄ dormientes et ab inmissio
ne mala atq; illusione cōtinua nūq̄ cessantes: fuerūt
hic in quātū vnq̄ potuerūt vigilantes. et in quātū
ipsis vacabat tēpus. atq; possibile ipsis erat doctri
nis atq; exhortationib⁹ sanctis cōtra huiusmodi in
micōz inuisibiliū cōtinuas inmissiōes malignas vigi
lantes et reclamātes atq; a doctrina et exhortatione
scā nūq̄ cessātes. Et q̄ ec̄ isti tales prudētissimi prēs
p̄ certo sciētes hos inuisibiles malignos spūs malici
a et inuidia totos plenos inuidiā suā maxie et maximā
erga tales sibi spūales filios in hoc exercētes: idcir
co eo āpli⁹ p̄fecti⁹ et solliciti⁹ erāt i huiusmodi doctrinis
factis exhortatioib⁹ et cōsilijs scās seduli⁹ et seriosius
vigilātes. Quid nūc t̄pis prēs et vinearū custodes et
sollicitissime diligētissime atq; vigilātissime facē: ita
q̄ q̄ ipsi soli maxime et p̄cipue cōstituti et positi sūt p̄
talib⁹ sibi cōmissis ouib⁹ pastores speculatores atq;
custodes aīarū: q̄ ipsi nūc oīa superi⁹ de magistris in
ueniū et nouicioz scripta que ipsi tanq̄ vicarij sui in
tales exercent et exercere debent ipsimet pastores et
p̄ncipalis magistri i tantum āplius sollicitius et
p̄fectius hec oīa in eos exercent: quanto de manu
eorum sanguis hominū et singulorū est requirēdus.
Et huiusmodi nō solū in iuuenes et nouicios: h̄ ec̄ i

oēs quācumq; antiquos . sciētes ac fortitudines
nō solū p iuuenib⁹ . h etia p senibus se reddituros
esse rationē . Et qz etiā certū est a ipi tales pastores
capere possunt huiusmōi inimicos inuisibiles et ma
lignos spūs ad hoc maxime et p̄cipue sūmo studio
et conamē laborare ut oēs et singuli a p̄maria isti
tutione et seruoze atq; sup̄memoratis bonis et vir
tutibus paulatī et dietim desistant deficiant et decli
nēt . sicut p̄ch dolor experiētia miserabili et lacrima
bili discimus a videm⁹ . videlicet qz licz paucissimo s
inuenire possum⁹ qui in religiōe sua et in bene incep
tis a initiatis bonis a virtutibus ap̄lius p̄fecerūt atq;
p̄ficiūt . h et paucos valde inuenire possum⁹ qui sal
tē i istis virtutibus ac bonis adhuc p̄manserūt . **I**de
o valde necessariū a salubre ē qz ipi tales nū cōp̄is
pastores custodes ac speculatores p̄cipue et marie
ad hoc in cōtrariū talium inimicōz vigilant atq; in
stantissime laborēt suāq; sollicitudinē et exhortatio
nē ad huiusmodi dirigant oēsq; a singulos ad hoc
intencissime et seriofissime sollicitēt qz in p̄ma sua a
p̄maria institutiōe innocētia et virtutibus atq; bonis
primis sup̄ enumeratis itegerrime semp p̄maneāt .
nec vnq; ab istis bonis et virtutibus felicē assump̄is
deficē aut se declinare p̄mittant h potius p̄ficiāt . **E**t
qz hoc p̄rax a difficilimū heu videtur hoc maligno
tempore nisi indefinēter ab imp̄fectione et cōtādia .

his infirmitatibus et negligentis etiam ab unoquo
que resurgat. idcirco huiusmodi pastores custodes et spe
culatores etiam ad huiusmodi inesse impermissis et om
sollicitudine vigilent ac laborent. quod sic sibi commissis o
ues non solum iusticiam sed et iudicium diligant et tale iudi
cium non solum cotidie. sed et indefinenter faciant diligent
atque custodiant. ita quod semper scire possint quod sibi de pri
mis bonis bene ac feliciter nichilominus desit. utrum in eodem
statu adhuc consistant. aut utrum in aliquo defecerunt
aut profecerunt. Et propterea valde necesse habent huius
modi pastores omnes sine cessatione sollicitate et sollici
tos reddere sic sibi commissos. ut ad perseverandum atque
amplius proficiendum in hoc sacrosanctis presertim imitentur. Et ut
de alijs innumeris sanctis patribus taceam et id quod exem
pli causa in sancto patre bernharde factum legimus po
na eundem hoc memoria dignum verbum in ore frequenter
semper autem in corde habuisse. videlicet bernharde bern
harde ad quid venisti. Ad quod faciendum etiam suos
proprios atque cunctos exhortabatur hijs verbis ut in me
moria tuis scribitur sic inquit. Integritatis tue
curiosus explorator. condigna discussione vitam tuam exa
mina. attende diligenter quantum proficis. quantum de
ficiis. Qualis sis in moribus. qualis in affectibus.
Quantum similis sis deo. et quantum dissimilis. Qui
prope et quod longe. non locorum intervallis. sed morum affec
tibus. Haud cognoscere tempus. Redde ergo te tibi!

et si nō semp. sepe tamē. **S**altem interdū rege tuos
affectus. **C**orrige excessus. **D**irige actus. **I**n te nichil
maneat in disciplinātū. **D**one oēs transgressiones tu
as ante oculos tuos a sic teipm plange. **E**t etiam se
neca de eodē ad idē exhortans in libro de ira sic in
quit **C**otidie ad ratōnē vocāndus ē ai⁹. **E**t hoc facie
bat **C**ircius gentilis: ut cōsumato die interrogaret
aīm dicens. **Q**uod hodie malū tuū sanasti? **C**ui vi
tio obstitisti? **Q**ua ex parte melior effect⁹ es? **E**t post
Vtor hac potestate q̄tidie apud me causam iudicio to
tā diē meā scrutor. facta qz atqz dicta mea remetior.
Nihil mihi abscondo: nihil transeo. **Q**uare em̄ ex er
roribus meis timeam quiddā: cum possim dicere vice
ne istud amplius facias. **E**x hys dictis debent me
rito confundi religiosi qui se non diiudicant nec fac
ta sua scrutantur: cū audiant gentiles se et facta su
a scrutari modo dicto. **C**onsiderare potestis meā ha
rissime q̄ necessariū sit prelatīs subditos cunctos di
ligentissime pro obsequiātia et pseuerātia sine cessati
one exhortari: et ad huiusmodi q̄tidianum et cōtinu
um iudiciū atqz examen faciendum incitare: et eis
seriosius inuicere: eo qz sine tali iudicio nulli omni
no p̄t eē p̄fectus atqz sal⁹. **M**oreqz hui⁹ rei negligē
tiā cām p̄cipuā oīs p̄uāricationis deformationis et
desolatiōis scē religionis ex magna iuidiā astutiā et ne
q̄tia dyabolica mediāte cecitate et opatōe vulpia et in

curia nr̄a semp detestanda a maledicta. Quare etiāz
merito cōqueritur dñs p̄ ysaiam p̄pham sic dicens.
Non est iudiciū in gressibus eorū. Quātū ex hoc op
tino feliciſſimo atq; saluberrimo exercitio dñōq; s̄q
gratiſſimo s̄a p̄rēs sic suos ad huiusmōi exhortātes
ut p̄ferēt p̄fecerūt a fructū spūalē attulerūt. ut bre
uitatis cā plurimos p̄mittā vnū talismodi vigilan
tis clamantis et sic exhortantis fructū a p̄fectū p̄ ex
ēplo a imitatione adducā. referāq; qd̄ veridica hist o
ria a legēda b̄i bernardi de ip̄o testat̄. fuit em̄ in ex
hortationib⁹ a sacris instructionib⁹ circa suos ita cō
tinuus indefessus a puigil. q̄ ibidē legit̄ q̄ dñō coo
perāte a huiusmodi sollicitudine sua efficiēte tantāz
multitudinē deuotoꝝ fratrū ipse in suo monasterio
cōgregauerat et dietim augmentauerat. q̄ ex illis
centū a sexaginta monasteria fundauerat ac refor
mauerat. p̄ter tamē septingentos fr̄es. quos adhuc
ab hoc seculo ad cristum p̄gens in eodem monasteio
dñō famulātes reliq̄rat. Quō eē a quātū huiusmōi p̄
tales suas cōtinuas a indefessas exhortatiōes spūali
pulchritudine speciosos formosos a decoros mirabili
decore fecerat. ex hoc clāe a luculēt̄ apparet q̄ tal̄ ac
tāta mltitudo sic ornata spūali pulchritudie a decora
ta sūmū p̄tifice Innocentiū papā ad cōuētū suū et
talē quētū videndū attraxerat. Qui eē ut scribit̄ ibi
tali a tāta mltitudie cōspcā taliq; pulchritudie spūali

decoratā in tantū edificatū a motū fuisse. vt p̄ deuo-
tione lacrimasse phiteat. Qua etiā sanctitatis a pul-
chritudinis spūalis habūdātia hoc factū p̄ certo sci-
tur q̄ plures ex talibz nō ob aliud nisi ob talē sanc-
titate p̄fectionē a spūalē pulchritudinē i epōs a archi-
epōs assumpti a electi sūt. p̄mo etiā eugeni⁹ ei⁹ spūaliter
fili⁹ in sumū pōtificē a papā elect⁹ a assumptus sit. **Q**
aūc huiusmodi magna atqz mirabilis fertilitas or-
nat⁹ atqz spūalis pulchritudis habūdātia ex tali-
b⁹ p̄tinuis a frequētib⁹ suis sās doctrinis a exhorta-
tiōib⁹ causata sit a q̄ ip̄e q̄tidian⁹ i huiusmodi p̄er-
etiā ordinis sui cōsuetudinē fuerit. clare indicāt ser-
mones sui q̄tidiani q̄s nō solū i domo s̄ etiā nōnūq̄
in cāpo a latē messis factos ex ip̄is s̄momib⁹ a p̄pro-
bam⁹. Sicut etiā ex s̄momib⁹ ei⁹ plurib⁹ a p̄pue
sup̄ Qui habitat a s̄ cātica factos clāet. i q̄b⁹ sepe de
hei hodie a cras facit mētōnē. Scribit etiā hoc i lau-
dē ei⁹ a huius rei approbationē q̄ iugit̄ dū sibi va-
cabat aut erat legēs aut orās scribēs aut meditās
doctrinisqz a iformationibus siue exhortationibz fra-
tz istis. **O** qd ad huiusmodi nū tēpōis canes p̄chro-
lor muti dicē p̄nt q̄ nīmū excecata a illu s̄iōe dyaboli-
ca decepti si vidēt ā vidē curāt. unde qz n̄ pape volūt
tā mltas a p̄ciosissias a ias sedai dāpnai atqz i h̄ mū-
do q̄ totz i malig⁹ ē p̄ficz tā miserabilē piclitaī. q̄ q̄
rē vidēt q̄ sua s̄ n̄ q̄ ihu s̄. **Q**ui stilitatē suā a viciat⁹

suaz ex alienis causis arbitrantur et querulantur:
tū tū reuera a idubitat ipoz negligētia iuria et ma-
ledicta taciturnitas sit manifestissime in causa. **Q**
autē sterilis sit eoz vinea heu omnibus patet. **U**t ei
fileā hic de fratribus clericis qz tūc magna erat mul-
titudō vt i exēplo iā posito patuit: habuerūt etiā isti
sā patres sua oratoria refectoria dormitoria gradia
plena bonis et deuotis laicis fr̄ibus: p̄ qbus iā i hoc
seculo neq̄ a periculoso statu de relictis habent nostri
moderni vulpini religiosi seruos a ancillas. **E**qui-
bus talibus religiosi cū semel vnus amirās nū or-
dimis a domoz nr̄az vineaz videlicet gratiosam fer-
tilitatē i bonis a mltis huiusmodi fr̄ibus laicis a sue
domus a ordinis magnā fertilitatē ad me ptuliss; hec
vba. **N**iz videt̄ vos hr̄e tū bonos et deuotos laycos
fr̄es a tam mltos: cū tamē apud nos neqz aliqd̄ va-
lent aut se emēdaē volūt neqz etiā pseuerare. **A**d qd̄
ego respōdi. **V**os negligitis v̄cos a eos fame spūali
moriz piclitate p̄mittitis a eos dē sc̄is exhortationibz
indefinētibz a doctrinis salutaribus: bonos a deuo-
tos facē nō curatis. **E**t si eos dē mēdū instruitis a cor-
rigitis tū parū a nihil p̄ficiatis. qz forte magis eorum
laborem et transitoria v̄cam vtilitatem in eis q̄ aia-
rū ipoz salutē queritis. **E**t forsitā vt apparet magis
ouiu tū vaccaz ac porcaz ipiguationē q̄ ipoz talū
fr̄eaz laicaz aiaz piguedinē. hoc est. deuotionē pro

fectū et salutem queritis et curatis. Et ut hoc verū
cōprobet̄ ex eo clare liquet. q̄ ex eorūde aīaliū iā dic
toꝝ a similiū dāpno a periculo citius faciū a graui⁹
doletis a igemiscatis q̄ illoꝝ. Ad q̄ verba nihil in res
ponſū fuit. **H**z q̄ hoc ita sit q̄ videlicet vulpia oꝝa
tione a sapiētia ita agat̄ ex huiusmodi cōprobat̄. q̄
plures tales etiā reformati dicti plures hodie cernū
tur hęc suos a ancillas in tēporale a spūale dāpnū
q̄ frēs laicos p̄mo q̄dā eoz plures ancillas q̄ laicos.
Indubitāt ego credo a teneo si beatus bernardus ad
huc hodie in carne existēt̄ i monasteio in quo in mor
te dereliquerat septingentos bonos frēs hodie pene
vacuo. q̄ i breui istud itoz replet̄ deuotis a religi
osis sc̄ibz sicut ab initio suis sc̄is a deo q̄tissimis ex
ercitijs a exhortationibz p̄fatis. **N**ō aut̄ sufficit ex
hortatio hec ad p̄suationē a obſuatiā dictā. s̄ neces
sario ē etiā adiūgēda 2° ut p̄ferēt̄ oꝝo indefessa sic sc̄p̄
tū ē. **O**z semp̄ oꝝaē. a nūq̄ deficē. **O**portet ergo neces
se est p̄ tribus fieri huiusmodi iuges oꝝes patz p̄
ficere in se a in sibi cōmissis volētū. hoc est p̄ se p̄ a
lijs oib⁹ a etiā p̄ singulis. **P**rimo et aī oīa p̄ semet
ip̄is. **C**ū em̄ vere scriptū ē q̄ p̄flant altissima venti.
hoc ē q̄ mōtes spūales p̄es a speculatores i excelso
et sublimitate positi maiores q̄uiorez at q̄ frequētio
res sustinēt̄ utiqz tēptationes inimicoꝝ q̄ qlitet sub
ditā. **P**ropterea sciēdū ē q̄ sp̄licat̄ ab inimicis tēptat̄

et impugnantur ipsi. **S**cientes enim lupi inferna-
 les q̄ sicut absentia pastoz valde obest gregibus a-
 ausū atq; facultatē dat librā iuadēdi eas atq; strā-
 gulandi: et pariformē spūaliū pastoz absentia fa-
 cit. idcirco hoc suggerūt hoc p̄mo istigāt a hoc agūt
 oib⁹ modis vix et occasionib⁹ qb⁹ fieri p̄t vt huius
 modi spūales pastores a gregib⁹ spūalib⁹ sibi p̄mis-
 sis separēt et elongent: q̄ten⁹ iphs sic elōgatis a ab-
 sentib⁹ gregē dñicū iuadē librā a strāgulare licētī-
 us letaliter a mortalit̄ possint. **M**ore etiā inimicorū i
 campo bellantiū qui absentiam ducū capitū a p̄ci-
 pū p̄gnoscentes audacius securi⁹ a ferocius exercitiū
 quēq; iuadēt a subiugant atq; vincūt. **S**cientes etiā
 2⁹ q̄ duces a pastores ceci et excecati nec sibi nec ex-
 ercitiū suo p̄uidē a p̄uidē possūt de p̄iculis cauēdis
 habereq; se posse vt sic oēm suam volūtatē i p̄cipē a
 exercitiū: idcirco aū oīa solliciti sūt excecāe duces sic
 i figuris legim⁹ de sampsonē a sedechia r̄ge factū. **S**i
 milic̄ inimici gregis dñici agere naturā hñt: idcirco
 2⁹ p̄cipalib⁹ tēptatā s̄bplātāt spūales duces a r̄ges
 ipa spūali cecitate. **S**cientes etiā 3⁹ q̄ i infectio capitū
 fuga a p̄ditio ē s̄bditorū sic de oloūne a saul exēplifi-
 cati possunt: sic ipi spūales iimici a i infectores oib⁹ vi-
 is modis a occasiōib⁹ qb⁹ possūt exrogitatis hoc aū
 omnia studio suo agūt a agere nitunt̄. vt spūalia li-
 morte necare possint duces et pastores spūales qua-
 ten⁹ ipis morans nulla sal⁹ a nulla vicia ēst et subdi-

tis. Reuera ei istis tribus temptationibus inimici hu-
mani generis et domini gregis maxima dampna primo
innumerabilia mala intulerunt semper ac hodie inferunt
ipsis. Quapropter pro certo ad nihil in tantum vigilat et
soliciti sunt sicut pastores a gregibus elogari. ipsos pas-
tores spiritualiter excecari et spiritualiter interficere. et cordi-
bus mortificare. quatenus ipsis elogatis et remotis exce-
catis et infectis literam facultatem et potestatem in oues etiam
excedendi occidendi et pedes habere. **Q**uod et quanta primo in-
numerabilia mala ex huiusmodi elogatione et absentia
pastorum excecatione atque morte spirituali ipsorum sancta sunt et
facta gemimus et deflemus merito. utique tot quod defleri et
si non sufficiunt sed utique numerari non possunt. Quae non solum
ab omnibus et singulis subditis sed indefinenter necesse est fideliter
orare pro platis. sed etiam omnia et supra omnia iugiter a platis pro
semetipso. ita ut iugiter leuet puras manus in oratione
ad dominum. habeatque semper oculos cum humilibus et indefi-
nitibus precibus ad ipsum dominum suum pro quo gerit huiusmodi
officium et sustinet huiusmodi periculum et bellum atque peri-
culosum statum. **O**portet etiam 2° platum orare pro omnibus et sin-
gulis sibi commissis ouibus et in tantum fideliter seruatis et se-
dulius. in quantum ipsis inuidia singulari et maxima inimi-
cos invisibiles istos cognoscit. **E**t in quantum est nunquam ad
nocendum et pedes eos cessare a dormiente intelligit. et in quantum
est eos tam subtiliter tam dolose et tam fraudulenter temptare et
subplantare certissime conspiciat. **E**t in quantum etiam

talem thezaurū tam p̄ciosum sibi cōmissum in vasis
fictilibus vt sup̄ patet habet et portat. Et in quātū
etiam p̄ oib⁹ dño rationē reddere n̄ce habet. Et in
tantū fidelius ⁊ cordialius ⁊ deuot⁹ in quātū p̄ certo
scit suā diligētiā vigilantia atq; custodia sine di-
uina p̄tectōne vigilantia atq; custodia p̄modicā aut
pene nullā fore: sicut scriptū est Nisi dñs custodierit
ciuitatē ⁊ c. Et nichilomin⁹ q̄ ad hoc p̄stitutus ē tāq̄
aduocat⁹ ⁊ medi⁹ q̄ p̄ hui⁹ mōi apud dñm incessor
sic ita q̄ eidē dño oēs ⁊ singulos fidelit̄ ōtombus cō-
mēdet ⁊ p̄ oib⁹ oret: tūc n̄ce ē etiā eū diligētē aduer-
tē q̄ i quātū p̄ ip̄is puras m̄as i ōtombz ad dñm le-
uauerit: q̄ itāū cūphabūt p̄tra hostes ⁊ p̄ficiēt ⁊ sal-
uabūt. Et eōt̄ in quātū m̄as suas ab ōtione submise-
rit: q̄ in tāū iinnici ip̄is p̄ualebūt. sicut apte figuratū
de moyse ⁊ filijs isrl̄ ⁊ amelech legim⁹. Sciat etiā iā
3° nō sufficē sicut ⁊ alij sc̄i p̄res hec duo videlicet p̄tinuā
exhortatōne ⁊ incessā oꝛoēz ad memoratā p̄fectōne
⁊ p̄seuerātiā sibi p̄missoz: quinetiā etiā vtz oimodā
atq; p̄fectā sui p̄molatōe addat: q̄ vt ip̄i sc̄i p̄res ex-
p̄t̄i sūt vidēt ⁊ est oim̄ exhortationū atq; ōtom vita-
vis ⁊ v̄tus maxima: sine qua qd̄ tñ pauci hoc ceo ⁊
maligno tpe sciūt ⁊ aduertūt alia oia iam dicta vidēt
tur ⁊ sūt pene nulla iutilia atq; insufficientia: nā vidēt
sine fr̄u et vita. Est igitur hec p̄molatio p̄fecta ac
oimoda dupliciē cū exhortatōne ⁊ oꝛōe faciēda: p̄t̄o

¶ videlicet prelatus non aliū se exhibeat et dominus
iparet q̄ oēs ac singulos sua doctrina exhortatione
atq; oratiōe efficere curat. ita q̄ nō doceat suos aut
eis suadeat orationibzq; precet̄ a aliud ip̄e faciat. 2°
vt se oimōe et perfecte dño suo in ara cordis tanq̄
plena p̄fecte mortuū sibi atq; tāq̄ vas p̄ditū semp
exhibeat mactet a ymolet. Ita q̄ vnū spm̄ vnū vol
lea vnū velle cū dño suo iugit̄ habeat. Et ab hac un
one vniformitate et plenaria sui ymolatione nūq̄ t̄
cedat. Si hoc sic prelatus fecerit. fructū vlt̄rimū
mirabiliter vt sancti patres fecerunt faciet. Et id
circo q̄ miramur supra memoratū fructuosissimū
agricolam beatū bernardū in vinea dñi sui p̄fuisse a
tm̄ fructū vt p̄ferēt̄ p̄tulisse. ex tali ymolatione a ca
ritate indubie sciam⁹ puenisse a v̄tute accepisse. Et
idcirco vt simile p̄latus in exhortationibz a orōibus
suis tā p̄ se q̄ etiā sibi cōmissis ymo etiā p̄ oib⁹ hoī
bus saluter a fructuosus fieri possit ymolet se iugit̄
vt p̄feratur cū exhortationibus et doctrinis p̄ se ac
pro oibus ac etiā semp p̄ singulis. et sic sui ac alio
rū omniū necnō etiā singulorū salutē a p̄ferē auidē a
pure in deo et p̄pter deū q̄rat. vt sic fructū multū af
ferre sicut sancti p̄res possit. sicut scriptū a a dño dic
tū ē. Qui manet in me et ego in eo. hic fert fructū inf
tū. Manebant semp s̄a p̄res prudētissimi vere i p̄p̄o
p̄ eādē vnionē ymolationē a caritatē. q̄re vtiq; sic se

80

rebant et fecerunt fructum multum. **O** si preses et cultores
sive custodes vinee nostre putatis abiectis mentis tenebris
postpositisq; sua mira et miserabili incuria. accidia
dampnabili ac negligētia mortifera atq; male dca. hec
predca omnia et singula enarrata atq; expressa sicut quondam
sancti preses et primitiui fundatores sanctorum ordinum
poderant et obseruaret. credo et teneo pro certo eosdem non
tot dampna scandala et mala visuros in vinea spirituali. religione
videlicet sancta. sed e contra non solum magnam religionis
sancte fructum atq; perfectum reuerti et reuenire. sed et
aurea tempora felicia atq; beata. **Q**uod ipse vitis vera
conditor ac redemptor custos atq; cultor eiusdem vinee
pater ihesus misericorditer nobis concedere et largiri
dignetur. qui cum patre et spiritu sancto est benedictus
in secula seculorum. Amen. **D**eo gratias.

71

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in approximately 12 horizontal lines.

ruy

40

72

Incipit tractatulus de perfectiōe institutione no
uiciorum.

Capitulū primū. :

Xgressus karissime militia xpi in qua quia
tibi nō ihpiēt formidas ab scōdi ab iūnico
ois homi ad decipiendū laqueos et temptati
ones atq; pericula tibi imminere in tātum maiora et
plura in quātū hec ipsa via pfectior sublimior et deo
atq; saluti vicinior gratiorq; atq; felicioz cōprobat.
Cernensq; ut asseris tot et tantos et tā deuotos et pie
voluntatis hoies in ipsa deceptos periclitatos et a
spe sua elongatos : ut nō solum sūm piū ppositū suū
nō pfectisse in ea sed heu plurimū defecisse pbantur.
Timensq; tibi ob hoc non immerito ne tibi similia
aut forte peiora euemiant. et de remedijs cogitans i
dño necessarijs et gratiohis . obnix et humiliē ob hec
me pulsans et inuocans : ut tibi in hys que dñs sua
infinita benignitate et misericordia dederit : tibi confi
lij et auxilij causa nō negē. Ego hec a te memorata
vera proch dolor ac manifesta cernēs . instantiamq;
tuā rationabilem et salubrē sciens faciam i dño que
ipse interueniētibz tuis deuotis et humilibus preci
bus dignabitur largiri. ppono igitur tibi verba bre
uia sed vbera et salubria beati Anselmi ep̄i. que sic
sonāt. **S**tudiose te moneo ne his negligēs . ordinē
quē accepisti discere et custodire . et his intēto toto cor
de ad ea q; p̄tinēt ad pfectōnē mōachi p̄ficere. **Dez**

f. 1

73

est em̄. **S**i monachus nouicia⁹ in suo proposito fuerit tepidus aut vix aut nunq̄ in sua religione monachica erit feruidus. Quibus vobis satis apte et clare indicat. p̄fectum et p̄fectionē religionis ex fundamento prime et p̄marie institutionis et inceptions plurimū pendere. **N**ec de facili aliquē posse fieri p̄fectum a bene ut expedit p̄ficiētem. nisi bene a p̄fecte felicitateq̄ incipiat. **Q**ua p̄pter ego hec tibi arbitror p̄ assentione tui p̄positi tria fore p̄cipue necessaria atq̄ solubria in hac via qua ambulare cepisti et p̄ficere in domino p̄posuisti. videlicet ut bene et p̄fecte incipias. ut mala et tibi contraria in via hac fugias. et ut bene et p̄fecte inchoata vsq̄ in finem illibata retineas atq̄ cōsumas. **N**am si hec ita feceris nō vtiq̄ ut plurimi. deceptus et illusus in fine cum deficientibus dolebis. sed feliciter cum proficientibus et p̄fectis in domino gaudebis. **H**ec ipsa tria tibi signata arbitror in hys verbis sapientis ita dicentis. **F**ili accedens ad seruitutem dei. sta in iusticia et timore a p̄para animam tuam ad temptationem. **N**am in eo q̄ dicit. sta in iusticia. tangit p̄imum. in eo q̄ dicit. p̄para animam tuam ad temptationē tangit secundū. a in eo q̄ dicit. sta in timore tangit tertium. **C**um igitur certum sit non paucos nec bene et p̄fecte incipere. nec mala a p̄fectui contraria vitare. neq̄ in finem in bene inchoatis perseue-

rare? nō est mirum eosdem non proficere et saluari?
sed deficere et dampnari. Et cum eque certum est nō
nullos bene et perfecte incipere? sibi nociua et noxia
in profectu religionis non ut expediret declinare et vi-
tare. et rursum quosdā bene et perfecte incipere et mala ac-
tore. et rursum quosdā bene et perfecte incipere et mala ac-
profectui eorum contraria diutius declinare et vitare.
nec tamen sic usque in finem perseverare? et sic corona
que perseverantibus solis permittitur infelicitate privari?
idcirco necesse videtur de his tribus clarius et perfec-
tius in finem intentum et profectum optatum tractandum.
Queris igitur o frater forsitan primo a me quomodo possis
et debitas bene et perfecte incipere. **Ad** quod ego. **Ha-**
bes karissime in hoc innumera viva exempla in om-
nibus sanctis et tui propositi antecessoribus sanctissi-
mis patribus. quorum si vias inspereris et imitia eo-
rum imitatus fueris. non utique errabis sed felici-
ter proficere poteris. **Ad** quod tu forsitan inquis?
Hoc rogo quod tu in hoc sentis ut clarius intellige-
re et capere valeam ad imitandum mihi explices.
Certus enim sum huiusmodi sanctos patres feliciter
perfecte et sancte incepisse? sed quomodo rogo quod sen-
tis mihi indicare non neges. **Ad** quod ego. **Incep-**
erunt hi omnes ut ego arbitror precipue in his tri-
bus seriofius intentius et perfectius. videlicet in
simplicitate et innocentia. in conversatione abstrac-
ta et interna; et in abnegatione perfecta et pura.

In quibus fundamentis si quis incipit permanet
aut proficit. vterque felicissime et fructuosissime profi-
cere poterit. Si vero in his non incipit. non capio quomodo
vnde proficere et ad perfectionem pervenire poterit. Et
ergo quicumque in religione profecerunt et perfecti
fuerunt. in istis inceperunt et permanserunt. Quare et
ad hec non solum scripturis sanctis provocamur et
instruimur sed et per dominum et suos exemplis
seriosus exhortamur. Ad que inquis. Hec michi ro-
go indica et reuela. Ad quod ego. Ecce dominus noster
ihesus christus volens suos sequaces et discipulos
sic incipere proficere et perfectos fieri. aduocans
puerum statuit eum in medio eorum et dixit. Nisi
conuerfi fueritis et efficiamini sicut paruulus iste. non
intrabitis in regnum celorum. Satis hic ipse et om-
nibus religionis eorum imitatoribus dictum fuerat.
Nichilominus tamen per beatum petrum hec clari-
us et manifestius omnibus religionis indicat et cla-
rat et manifestat ita dicens. Quasi modo geniti infan-
tes rationabiles sine dolo lac concupiscite. In qui-
bus verbis nobis indicat pueri huius quem debe-
mus imitari innocentiam conversationem internam
et abnegationem propriam. Nam in hoc quod dicit.
quasi modo geniti infantes. satis indicat nos debere
esse primum videlicet simplices et innocentes. et
quod addit sine dolo. quod debemus esse interm et non

externi videlicet id i veritate quod habitus idiat et
religio: et q̄ rursum adiungit lac concupiscite satis
nobis inuit et imperat q̄ debemus esse vere abne-
gati et nō sensus nostri. Ad que tu forsitan inquis.
Hec rogo mihi declares et lucidius ponas et expo-
nas. Ad quod ego. Sicut in modo genitis infanti-
bus ut certum est nullum omnino reperitur pecca-
tum saltem proprium: nulla iniquitas nulla fraus
nullus dolus nulla trusa nulla malignitas et gene-
raliter omnino nullum malum sed plena tota et per-
fecta ab omni malo simplicitas et innocentia: sic et
tu incipere debes si bene et perfecte incipere vis. ita
q̄ pponas et omnino velis id esse et fieri rationabilis
virtuose voluntate bona et perfecta cum gratia: ut sic
ista habeas cum gratia et ex gratia: qd̄ illi habent a
natura. Et sicut illi sine dolo et fictione et in verita-
te in nullo extrinseco sunt effusi et occupati. in nul-
lis omnino causis et negocijs rebus et implicationi-
bus in hoc naturaliter in hoc mundo: quod tu sic si-
militer facias cum gratia et virtuose abstractus liber
et alienus sis ab omnibus. Et sicut isti in nullo alio
aut nulla alia re delectantur aut delectari possunt q̄
in lacte matris et etiā nō solū in hoc delectant et p̄tentant
s̄ etiā auide concupiscunt querunt et sugunt: sic et tu simi-
liter in nulla alia re delecteris facieris aut deuo-
tionem tuam queras et habeas nisi in lacte spirituali

quo nutria habes. hoc est. verbo dei et voluntate di-
uina et hoc ex verbis⁹ matris tue spiritualis spirituali-
ter te gignētis ex corde videlicet et ore patris tui spiri-
tualis cristī vicarij presidentis. quale lac a domi-
no deo tibi ministratum nō solum auide ut puer co-
cupiscas. sed et auidius queras et desideranter atqz
importune fugas. ut videlicet sic nichil tue omnino
voluntatis aliqñ queras et perficias. sed solum lac
unde nutriaris ut dictum est domini videlicet et tui
patris spiritualis voluntatem desideranter queras
et fugas et sic abnegationem et obedientiam perfectā
in veritate ostendas atqz perficias. ut sic cum puero
domini psalmista iocunde dicere possis. Dominus
regit me et nichil michi deerit. in loco pascue ibi me
collocavit. Et ut hec a te impleri virtuose rationa-
biliter ac bona voluntate et non naturaliter ut pue-
ri intelligas. adiunctum est hoc verbum consolato-
rium. rationabile. cōq̄ diceret. Et si non potestis
in tanta gratia et virtute hec ita perfecte ut infan-
tes modo gemitū naturaliter perficere. tamen sufficit
saltem si melius non potestis rationabiliter proposi-
to videlicet firmo et pia voluntate dicentes etiam
cum sanctissimo et innocentissimo spirituali puero
retrato paulo. Velle mihi adiacet. sed perficere
non inuenio. Nam ipse dominus est utiqz factus.

huiusmodi bonę voluntatis hominibus non solum
eorum redemptio: sed et sapientia iusticia et sancti-
ficatio: hoc est. omnis eorum imperfectionis adimple-
tio. Legimus tamen non nullos etiam valde ad hu-
iusmodi innocentiam se extendisse et in ea in tantuz
profecisse vt etiam eius merito sibi subiecta haberēt
vt in primo homine adhuc innocente animalia irra-
tionabilia: sicut exemplificare possumus de sancto
francisco qui ad tantā fertur puenisse innocentiaz.
q̄ quando voluit certas aues aduocauit et vt sup
manū suā volarent et sibi cantarent: hoc illa inno-
centia promerente vt ita fieret optinuit. Legimus
etiam non paucos a deo internos factos et in interi-
oribus ita occupatos et delectatos contemplatione.
q̄ diuina ita suspensos. q̄ que foris circa se ageren-
tur penitus ignorarent. quę ad modū exemplificare
possumus singulariter de beato bernardo: de quo le-
gitur q̄ a deo internus fuit q̄ cū longo tempore i cel-
la nouicioꝝ habitasset: amen ignorabat eandem ce-
latam fore. Et etiam cum multo tempore intrasset et
exisset per ianuam oratorij. adhuc ignorabat fenest-
ram fore supra ianuam eiusdem oratorij. De quo e-
tiam scribitur q̄ a deo internus et in diuinis suspen-
sus et captus frequēter fuit: q̄ audiens non audie-
bat. videns non videbat: et sentiens non sentiebat
Unde etiam aliquando accidit q̄ per ignorantiam

ministrantium sibi oleum in quodam vitro ꝑ ceru-
sia portatum. ipsum oleum ꝑo ceruisia biberet sapa-
rem non attendens aut sentiēs. Inuenimus nō nul-
los adeo in abnegatione vera et simplici obedientia
castificasse corda sua. qꝫ ex eo quodā mō cōtra omni-
potentem potentes ista virtute facti sunt. sicut speci-
aliter legimus de paulo simplici discipulo sancti an-
thonij. qui illa virtute ipso in gratia curationum po-
tentior et maior effectus est. adeo qꝫ quos magister
et pater suus curare non poterat. ad ipsum vt cura-
retur transmitteret. Et etiā nō solum supra magis-
trū suū sic potens factus est sed etiā aliquo modo con-
tra ipsum dominū maiestatis. in eo qꝫ minando ip-
sum quodam tempore ad ipsum dominū maiestatis
in hec mte audacie et libertatis verba prumpe-
dicēs. Domine non manducabo neqꝫ bibam. nisi il-
lum sanaueris. **O**mnis felix et beatus si huiusmo-
di sanctos viros in virtutibus istis imitatus fueris
in incipiendo proficendo et pseuerando. **N**am in hoc
laboraē summe in tantū magis necesse habes. in quā-
tum resistētiā et obstentā in huiusmodi habes
ampliozem. **H**abes enim ad minus resistētiā ꝑe-
grandem. et hanc triplicem. **H**abes enim primam a
parentibus primis originaliter. habes secūda a pa-
rentibus tuis proximis tibi innatam. habes tertia
a dyabolo tibi summe et incessanter in hys resistēti-

tem. Et ideo quia funiculus triplex difficile rumpi
tur: magna tibi gratia cum magno et indefesso studio
resistendi necessaria est. Quae ante in primis parenti-
bus et in eorundem corruptione corruptus et in radice
viciatus sis. et consequenter similiter ab immedia-
tis quae certum est et pro certo experiris. Et quae a dyab-
olo inimico humani generis et omnis boni tibi sum-
me et sine intermissione in huiusmodi resistatur. hoc
in eo pro certo probare poteris quod cum idem inimicus
hijis primos parentes nostros bonis et virtutibus
spoliavit vniuersis. non solum ipsos. sed et totam
posteritatem dampnificauit infecit et dampnauit.
adeo quod non potuit salus et restitutio fieri nisi per fi-
lium dei. Et etiam quia ipse scit et expertus est can-
tam multitudinem innumerabilium etiam valde re-
ligiosorum omnibus bonis in tempore et eternitate
spoliasse et priuasse: laboresque eorum et virtutes ali-
as multas istis profanis perdidisse et finaliter in va-
num et vacuum miserabiliter laborasse idcirco sum-
mo studio et conamine omni industria et astutia
calliditate et subtilitate ad huiusmodi inimicus la-
borat ut similiter hijis bonis et virtutibus vere fun-
damentalibus priuet et spoliet. omnibus modis
vix et occasionibus agens ut intentum et propo-
situm suum obtineat fraudulenter. Quia cum pri-
mos parentes nostros ad hoc creatos nouerat

ut in hys memoratis virtutibus tibus summe felices esse deberent. ut videlicet in innocentia et conscientia bona in similitudine dei sibi diuinitus data et conservata in domino creatore et largitore valde iugiter gauderet et in interna conuersatione et contemplatione atque sua uitate sui que ipse atque domini sui contemplatione cognitione et fructu exultarent. nec non in uera ac plenaria sui atque perfecta subiectione mortificatione simplici que atque omnimode caritatis obedientia incesse iubilarent. motus ipse atque actus inuidia magna et precipua istis sublimibus atque fundamentalibus omnium que bonorum genitricibus prememoratis virtutibus dolose et fraudulenter multum que subtiliter priuauit et spoliauit. Nec non etiam eosdem eterna felicitate et gloria priuans et spolians et eternis cruciatibus et dampnationibus subiiciens infelicissime dampnificauit. Cognoscens que rursum te ob hoc in ipsum monasterium tanquam in secum dum paradysum de mundo dampnabili translatum et modo genitum in ipso atque innocentem per gratiam atque internum ac etiam sibi per omnia subiectum tibi que tanquam uas perditum et plene mortuum factum ut illi soli in tali innocentia conuersatione et sua uitate interna et subiectione plenaria non solum feliciter sed et valde quantum uiatori possibile est dulciter iocunde atque deliciosissime uiuas. idcirco non

cessat aliquo modo sed dentibus suis frendet contra
te omnes excogitans et exquirens vias occasiones
et insidias: vt tibi in tuo illo. 2° paradiso hoc faciat
infelicitatis quod tuis primis fecit parentibus mul-
tum atq; incomparabiliter te perfectioribus innocen-
centioribus intermoribus atq; deformioribus.
Quapropter diligentissime et acutissime vide hic
quid facias: quomodo te cum diuino adiutorio custo-
dias vt eidem aduersario cum omnibus suis tam con-
tinuis nimisq; subtilibus insidijs et laqueis preua-
leas temptationibusq; tam varijs atq; innumeris
resistas: vt in ea gratia que data est tibi perseue-
res ac permanes. et in loco voluptatis religione vide-
licet tua sicut oportet et expedit tam innocenter tam
interne et tam deiformiter et abnegate viuere inci-
pias. vt nunquam ab eodem tam sanctissimo iocundissi-
mo atq; felicissimo statu deficias. aut te eo priuari
aliquo modo etiam ab omni creatura permittas hoc
pro certo sciens qd inimicus non multum curat qua-
lemcunq; etiam aliam virtuosam et sanctam con-
uersationem duramq; ac strictam vitam etiam vs-
q; ad martirium et ignis concremationem: dummo-
do te saltem hys prememoratis virtutibus. **A**tonis
priuare possit. Qua etiam eius calliditate illusio-
ne et excecatione hoc agitur. vt multi multa et
magna virtutum agant. et etiam tamen innocen-

et

tiam dictam internāq; conuersationem atq; verā
mortificationem siue omnimodam obedientiam a dei
fornitatem nō habeant atq; custodiant. Nam repu-
tantur a estimantur nōnulli ppter diuersa alia certi-
monialia a virtutum opera a exercitia in ecclesia q̄si-
montes exelsi. qui tamen quia hic deficiunt. si tan-
gerentur aliqua saltem leui iniuria contumelia des-
pectuq; ac aduerficate qualibet licet modica siue est
am ad minus correptione ac increpatione etiā iusta
atq; necessaria. fumigare forsitan potius q̄ i pace ac
lemitate equanimitateq; pmanere viderentur. **O** q̄
et quanti hic decipiuntur a seducuntur ac seipfos sic
ab illufore seduci a illudi permittunt. dicentes pax
pax a in veritate non est pax. Habuerunt sancti pa-
tres prememorati a sibi similes suam deuotionē io-
cunditatem a delectationē in hys tribus a precipue
in sui sensus a voluntatis fractione a omnimoda sub-
iectione atq; abnegatione. sed nō habent ipsi tales
tam prudentes atq; felices viri heu hys cecis a peri-
culosis temporibus plures imitatores. Nam est iam
inuenire non nullos bonos a pie voluntatis a intē-
tionis religiosos non sic affectionatos et vere in ta-
li vero ac stabili fundamento deuotos atq; funda-
tos. qui neglectis siue non attentis istis prememo-
ratis a ipsa vera stabili immobili immutabili atq;
sempiterna deuotione iocunditate atq; dulcedine.

que in istis iam memoratis a sanctis et vere perue-
nibus p̄ibus gustantur et possidentur. **S**ed habent ipsi
alias diuersas vias et diuersa studia atque exercitia.
in quibus habent et ponunt suam deuotionem ac delectationem: sordietes sibi iuxta p̄p̄am cisternas dissipatas. que continere non valent aquas. **N**am quidam eorum querunt et habent suam deuotionem in libris et studijs certis: quidam in orationibus et meditationibus sacris: quidam in figuris et ymaginibus deuotis alij in ieiunijs et abstinentijs p̄cipuis: alij in vigilijs singularibus et plongetis: alij in disciplinis et macerationibus duris: alij in genuflexionibus et humilibus exercitijs alij in seruitijs et obsequijs sedule exhibitis. et sic de alijs. **Q**ue quous omnia et singula bona et commendabilia sunt et domino grata: tamen sine deuotione memorata de vera abnegatione et mortificatione p̄p̄ij sensus et p̄p̄ie voluntatis atque obedientia simplici et caritatis habita. videntur insufficientia et pene nulla: quia imperfecta et instabilia. **N**am omni deuotione in hijs iam enumeratis acquisita et habita quilibet priuari et spoliari poterit: dummodo saltem ad minus ab hijs etiam a vicario christi ex officio impeditus et prohibitus fuerit. immo sic de licite per prelatum fieri potest quis impeditus aut prohibitus non solum amittet suam talem deuo-

tionem: sed etiam indubie vice uersa pro tali deuoti-
one habebit singularem indignationem et passio-
nem. **V**ides igitur hic karissime quid sentire debeas
et ubi tuam in domino deuotionem querere et possi-
dere immobiliter inuiolabiliter et sempiternè debe-
as et valeas. **U**tique in tuipsum sensus et volunta-
tis plena et perfecta mortificatione: et tuipsum ple-
na et integra abnegatione: et in tua simplici et om-
nimoda resignatione et obedientia. **N**am sic que-
rens et habens audeo tibi secure promittere nec tu-
um prelatum neque etiam omnes creaturas. immo
etiam nec ipsum creatorem tuum et omnium licet om-
nipotentem tibi posse auferre talem tuam deuotionem.
Nam si voluntas dei est etiam voluntas tua et ipse
est sua voluntas: quomodo ipse agere poterit con-
tra semetipsum? **H**ec pars optima karissime que non
auferetur: aut auferri poterit a te in eternum. **D**ic er-
go rogo hic in veritate cum psalmista. **H**ec requies
mea in seculum seculi: hic habitabo: quoniam elegi
eam. **O** nunc et in eternum felix et beatus: si hic sic
quesieris requiem et deuotionem tuam. **H**ec autem
sic inimicus omnis boni et salutis intelligens hoc a-
dit hoc sollicitat omnibus vix occasionibus et mo-
dis quibus potest: ut in istis enumeratis et similibus
imperfectis maneat et nunquam perfecte incipias: et sic etiam
nunquam ad perfectam atque perfectam veram atque sempiternam que in

ipsa sola abnegatione perfecta consistit peruenias liter
tate. Nam p certo sciēs ipse inimicus nichil ardere
in inferno nisi ppriam voluntatē. et eque nichil cru
tari et punire hoīem religiosum in pñci q̄ ipam ean
dē ppriam voluntatē sciens p̄inde te nō solum p̄ua
ri eterna felicitate atq; gloria per eandē: sed et p̄nci
felicitate in vera atq; p̄fecta memorata mortifica
tione ⁊ abnegatione ⁊ te cū eadē p̄nci infelicitate tur
batione atq; miseria ex huiusmodi immortificatione
acquisita mereri dampnationem et miseriam sempi
ternam. idcirco bene et lucide capere potes quid ani
mi inimico sit in sua tali sollicitudine ad decipiendū
te nimia atq; indefessa. Audeo igitur veraciter dice
re q̄ nunq̄ in eternū ad perfectionem a te intentam
et veram atq; immutabilem imperturbabilemq; ac
q; sempiternam pacem aliquando posse peruenire: ni
si sic ut suggero feliciter et perfecte incipias et in ea
inceptione immobilis semp permanes. Nam hec
est reuera via dei de qua scriptum est. Si in via dei
ambulasses habuisses utiq; in pace super terram.
Q̄ innumera bona et gloriosa dici et scribi possunt de
ipsa tali perfecta mortificatione que tamen tot et tā
tos eligiosos utiq; innumeros utriusq; sexus sic ve
in facto et experientia quotidiana procholor appa
ret ignorare videntur aut saltem nō curare. Q̄ mi
rabile et satis miserabile est: ⁊ utiq; magis deflen

dum amarissime. q̄ scribendum aut dicendū. Quate
te frater karissime totis visceribus exhortor. quate
nus hanc vere optimā partem in via dei hac qua am
bulare cepisti pre omnibus a n̄ omnia diligentissi
me inquiras eligas a teneas. in qua nō solū a futu
ris malis eripi et eternis gaudijs perfrui poteris. s̄
a presentibus omnibz malis et passionibus protegi
et interim a qz spiritualibz bonis repleri a gaudere
valeas. percipeqz in veritate et experiri illud centu
plum quod sic abnegatis a abnegantibus semetip
sos ē repromissum. **O** q̄ pauci h̄mo paucissimi illud
capiunt a experiri. **O** quot a quanti notabiles re
ligiosi utriusqz sexus patiuntur et agunt tam mag
na in sua religione. et in istis supra memoratis speci
ebus deuotionis se expercent. q̄ se tamen decipiūt de
ludūt ac se decipi deludi ac defraudari hoc centuplo
qd̄ in sola et in vera atqz p̄fecta abnegatione capi a
experiri potest patiunt. Qui ob hoc raro aut nūq̄ ad
verā atqz immobilem pacē a tranquillitatē taceo p̄fec
toꝝ deuotionē delectationē libertatē atqz iocūditatē
pueniūt. Et apparet utiqz in hoc mira atqz mirāda
h̄mo etiā toto ymbre lacrimaz deploranda cecitas.
qz tot malis et passionibus ex huusmodi imortifica
tione sibi sedule venientibus et occurrentibus repati
a quassati a tribulati. adhuc tamē nō euigilant a vn
de sibi hec mala vniuersa originaliter veniant a ori

ita dicēs. Penitus in quibus vituperam⁹ primū siue
i spūalib⁹ siue i corporalib⁹ in ipis icidem⁹. Et si hoc
ita nō esset tamē valde stultū est se intromittere de
vita corrigenda et emendanda aliena. cum certū sit
vnūquēqz nō sufficē sibi p satisfactione et correctio
ne pprioz corrigēdoz. sicut idē venerabilis iohan-
nes apt in hec vba. Si em aliquis sua ipius mala
sub amoris arrogātie velo apta. disuelans diligēte
inspicēt nullus alteri⁹ in vita de cetero curā gerēt.
existimās neqz sibi sufficē suū tēpus ad ppriū luctū.
et si centū vixerit ānis atqz iordanū fluiū totū lacri-
mās ex oculis suis viderit pcedentē. Cū frat hoc ita
sit. cōspice qd stultum sit quēqz alienis se intromittē
defectib⁹. vñ nō solū idiabile dāpnū. s; a grandē cul-
pam incurrat. At em etiā idē venerabilis p̄t ioh̄es.
Nō em homibus sufficiūt dies vt possint suū debitū
dño solūe sine dīnutōe et defectu. Hoc ergo ego tibi
fidelissime et seriofissime cōsulo et p̄mitto. qd vitā tuā
et statū diligētissime et integerrime cōsidēs a sine dis-
simulatōe diuidices. si vis n̄ solū i bñ et felicit nicho-
atis vsqz in finē p̄seuerare. s; et in eis vt dignū est
ampli⁹ p̄ficē. Itaqz tu id facias erga eterna et incōpa-
rabilia bona qd verus et p̄fētus trapzeta facit erga
terrena etā sitonia atqz caduca. Ita qd nō solū singul⁹
diebus lucz aut dāpnū tuum cōsideres et cōputes. s;
et singulis horis. qz admodū idem iohannes vt sup̄

allegatū est ait. **P**erfectus triagezeta penitus respē
ris singulis diei vel lucz vel dāpnū cōputat. **N**ō em̄
p̄t ista prudēt cognoscē. nisi in oibus horis in ratio
nis sc̄ptura notent. **E**tem qđ q̄adianū est declarat
atqz demōstrat i singulis horis ponē rationē. **C**ū em̄
certū est qđ septies ymo plusq̄ septuagies septies ca
dit iustus in die a resurgit: septies tamē hoc est sep
tē nō tātū vicib⁹ h̄ sp̄ibus. certū vtiqz etiā relinquit
nisi etiā plusq̄ septuagies septies resurgat nō resur
gēs et stans h̄ cadens a iacēs iudicabit. hoc est. defī
ciēs et nō p̄ficiēs. hoc est. ab initio bono a inceptiōe
bona et sancta descendens atqz deficiens. **Q**ueris
forhican hic nō insensate qđ tibi a quō in huiusmodi
agendū h̄t. **A**d qđ ego. **I**mitare illum qui dicit se
a iudiciū et iusticiam. **U**bi notanter dicit nō solum
iusticiam: sed et iudiciū se fecisse. **N**e forte et tu de il
loz sis numero: de quib⁹ dominus cōquerit in ysaiā
sic inquit. **N**ō est iudiciū in gressibus eoz. **R**espo.
debis forhica ita dicēs. **E**t quo modo. **A**d quod ego.
Audi in hoc nō me. sed beatum bernhardum in medi
tationibus suis ita dicētem. **I**ntegritatis tue curio
sus explorator. cōdigna discussione vicam tuam exa
mina. **A**tende diligenter quātum proficis. quātum
re deficis. **Q**ualis sis in moribus. qualis in affectiōi
bus. quātum similis deo. et quantum dissimilis. qđ
ape et qđ longe. non locoz intervallis. sed morozum

affectibus. **S**tude cognoscere te ac. **F**redde ergo te tibi: et si non semper sepe tamen. **S**altem interdum rege tuos affectus: corrige excessus: dirige actus: in te nichil remaneat indisciplinatum. **P**one omnes transgressiones tuas ante oculos tuos: et sic temetipsum plange. **A**udi eundem in epistola ad carthusien. ubi sic ait. **D**isce vitam tuam ordinare: mores componere: temetipsum iudicare et accusare: sepe et contempnare nec impunitum dimittere. **D**edeat iudicans iusticia: stetera et se accusans conscientia. **N**emo te plus diligit: nemo fidelius iudicabit. **M**ane preterite noctis fac a te metipsum examinationem: et venturae diei tibi indicitionem: **V**espere preterite diei rationem exige: et superuenientis noctis fac indicationem. **S**icque districto nequaquam tibi lasciuire vacabit. **Q**ui sic facit: semetipsum diiudicat et iudicium dei euadit. **V**nde ad chorinthios. **S**i nos ipsos diiudicauerimus: non utique iudicabimur. **A**udi quod de huiusmodi iudicio sentiant etiam gentiles. **S**cribit seneca in libro de ira sic. **C**otidie ad rationem vocandus est animus: et hoc faciebat certius gentilis ut consumato die animum interrogaret dicens. **Q**uod hodie malum tuum sanasti? **C**ui vicio obstitisti? **Q**ua ex parte melior effectus es? **E**t post. **H**oc: hac potestate cotidie apud me causam iudico. **T**ota diem mecum scrutor. **F**actaque atque dicta mea re: **M**etior: nichil michi abscondo nichil transseo. **Q**uare ex

erroribus meis timeam quicquid cum dicere possim. vide
ne istud amplius facias. Ex hijs dictis deberent me
rito confundi religiosi et christiani qui se non diiudicant.
nec facta sua scrutantur: cum audiant gentiles a se et
facta sua scrutari modo dicto. Audi de hoc beatus bern
hardus quomodo sine intermissione se et statum suum diiudica
uerit ita dicens. Bernharde bernarde ad quod remisisti?
Hoc ei frequenter in ore. sed autem in corde erat. hoc no
ta semper in corde. Et quod semper ei erat in corde. profecit in
corde: profecit et in opere. Si hec in ipso aduerbis. non
vitijs miraberis in eo tantam habundantiam gratiarum
et benedictionum super expressarum. Tu igitur serue dei
si proficere et nunquam deficere a bene inceptis vis. fac
similiter. Dic semper in corde tuo. O frater. R. ad quid
remisisti? Loquatur etiam ut decet ex habundantia cor
dis os tuum similiter: et hoc frequenter si non semper.
Et quod inuisibiles et maligni spiritus nunquam cessare pos
sunt a super memoratis immisionibus malignis. tem
ptationibusque ac fraudibus. idcirco quod nullus tibi vi
ce uersa ita instanter indefinenter et sollicitate consilij et
auxilij causa adesse et tibi pro salute vacare potest
contra eos et eorum malignas immisiones. et tibi
valet diuinas et saluberrimas appinere ammonitiones
auisaciones et correcciones sicut tu ipsemet tibi vti que
frequenter et indefinenter tibi valde necessarias:
videatur magni et saluberrimi consilij et auxilij.

q̄ tu tibi ip̄i foda tales cōtinuas a indefinētes illas
qui tibi semp̄ presens es isto modo videlicet q̄ q̄ s̄m
p̄m̄ obiectum mouet potentia. tu tibi illas exhorta
tiones amonitōes a correctiones describas i illis cel
le a habitatiois tue locis. que tibi frequēti⁹ occurrūt
a visui tuo patēt. ut frequēte illis visis obiectis fre
quēter etiā moueāt potentia a sensū visus a cōsequen
ter cor. Ita q̄ in vno loco scripta cōtineant̄ hec v̄ba
beati bernhardi. **R. R.** ad q̄d venisti nomē tuū scri
bens. In alio loco. **R. R.** quousq̄ venisti? Et sic cō
sequēte. Q̄ntū te hodie emēdasti? In quo hodie offē
disti? Q̄m̄ lōge vel p̄pe es a vera innocētia a sup̄me
moratis bonis? Tu malo hodie restitisti? Quid bo
ni hodie p̄posuisti? In quibus bonis a v̄tutibus p̄se
cisti? Et sic de alijs pluribus. Et licet hec ad v̄sperā
siue i fine diei a te fieri valde salubre a fructuosū ad
emēdatiōē a desideratā p̄seueratiōē innocētie p̄seue
valde ad p̄fectū tuū et cōtinuatiōē innocētie p̄seue
ratiōemq̄ exp̄dit te toties quoties horū aliq̄d visui
tuo occurrerit etiā occurrere aīo ad emēdandū tu
minandū a p̄ficiendū. ac si illa hora redditurus sis
rationē. Simili modo a forma poteris etiā scribere
hec sequētia. a sibi similia v̄ba sic. **O s̄. R. R.** Quid
iā oparis? Quid iā intēdis? Quid iā p̄ponis? Quid
iā cogitas? Quid iā meditaīs? Quid iā m̄te t̄ctas?
Quid iā loq̄ris? Quid iā oras? Quid iā boni p̄pōis?

In q̄ iam p̄facis? Quid iā negligis? Singla hec et
sibi filia in singlis locis scribēdo: ita ut singla singla
rē tibi et visui tuo occurrētia singlarē et sp̄ pariat cō
siderationē fructū emēdatiois et correctōis. Scribē
etiā potes tibi similit̄ hec et filia v̄ba. **O** f̄. **N.** hic incipe
hic corrige hic p̄fice. **J**am emēda. **J**ā surge **J**am po
ne. **M**odo pugna **M**ō resistē. **M**odo triūpha. **N**unc
te cōsidera. **N**ūc te examina. **N**ūc te iudica. **J**am mo
rieris. **J**ā iudici p̄sentaberis. **J**am rationē eicē red
des. **E**t sic de alijs. **H**ec oia et similia multa s̄t hanc
sine tibi sic et te singulis locis scripta et tibi singla
occurrētia. sic et tu accipe tāq̄ ab angelo dei tibi i hoc
dato dicta toto corde accipe et in veritate in effectū nō
differas p̄ducē. sciēs p̄ cō q̄ hec ē via et militā tua.
Sine q̄ nescio si bñ p̄ficē. am bñ no p̄seuerare vsq̄
ad finē poteris. **E**t cū sc̄ptū sit sic. **C**ū defecerit li gna
igis deficiat. **E**t iubemur ignē i altari cordis n̄i appo
sitōe lignoz̄ cottidie et iugit̄ p̄seuare augē et augmē
tare necessariū vidēt. valde ad p̄seueratiā et cōsūma
tionē felicē vsq̄ ad finē in p̄fatis felicē bñ et p̄fecte
ut p̄ferēt inchoatis ut eadē sp̄ ad memoriā et cor reuo
cēt q̄ ignē ip̄m p̄mo generaē et parē et pepisse p̄bāt.
ut q̄ absit nō in te infelicē dyabolica illusiōe paga
tur id q̄ dicit. **D**eficiente causa deficiat et effectus. **N**ā
reuera nisi tu s̄t cottidie et sine int̄missiōe hec sup̄ me
morata salubrina p̄fectus et emēdatiois exercitiā et

incitamenta ad mentem et opinionem redupereis. et imo
bilis et integer in hijs sine dissimulatione et trans
gressione permanseris nescio quomodo tu in tantum ut profertur
ad imperfectionem defectus et peccata malaque om
nia ex corruptione inclinatus et ad huiusmodi sine
medio tantis misibus et conatibus studijs et exerci
tibus suballicatibus et machinationibus inimicorum iugiter
impulsus et coartatus proficere et ad perseverentiam desideratam
et utique ad salutem summe necessariam pervenire possis
Quare rogo oculos cordis et vere considerationis aper
tia vide. ut ne vera sunt que scribo. et tibi in domino tam
studiose et seriose suggero. Estimasti tibi forsitan sic
ut profertur satis consultum satis scriptum. et sufficientem hijs
scilicet. Sed ego non sic. Sed addo adhuc unum summe
extreme necessariam sine quo hec omnia imperfecta et insuf
ficientia videntur et sunt. quod utique est iugiter et interca
oratio. sicut ab ipsa veritate et veritatis magistro do
mino nostro ihesu christo dictum et consultum habemus. Ait
enim. Oportet semper orare. et nunquam deficere. Necesse igitur
est te semper orare et nunquam deficere. In eo enim quod oras et necessitate
est et omnibus iudicium. Quare cum vigilaes et oras anectit ita di
ces. Vigilate et orate. Non enim sufficit nobis ad salutem et
omnia mala premeditata vitanda nisi vigilaes nisi oremus dominum
ut ipse pariter vigilet super nos et pro nobis. Quia non dominus auf
todieit aetate. frustra vigilat qui custodit eam. In deo enim
faciemus. utique. et ipse ad nihilum deducet tribulantes nos

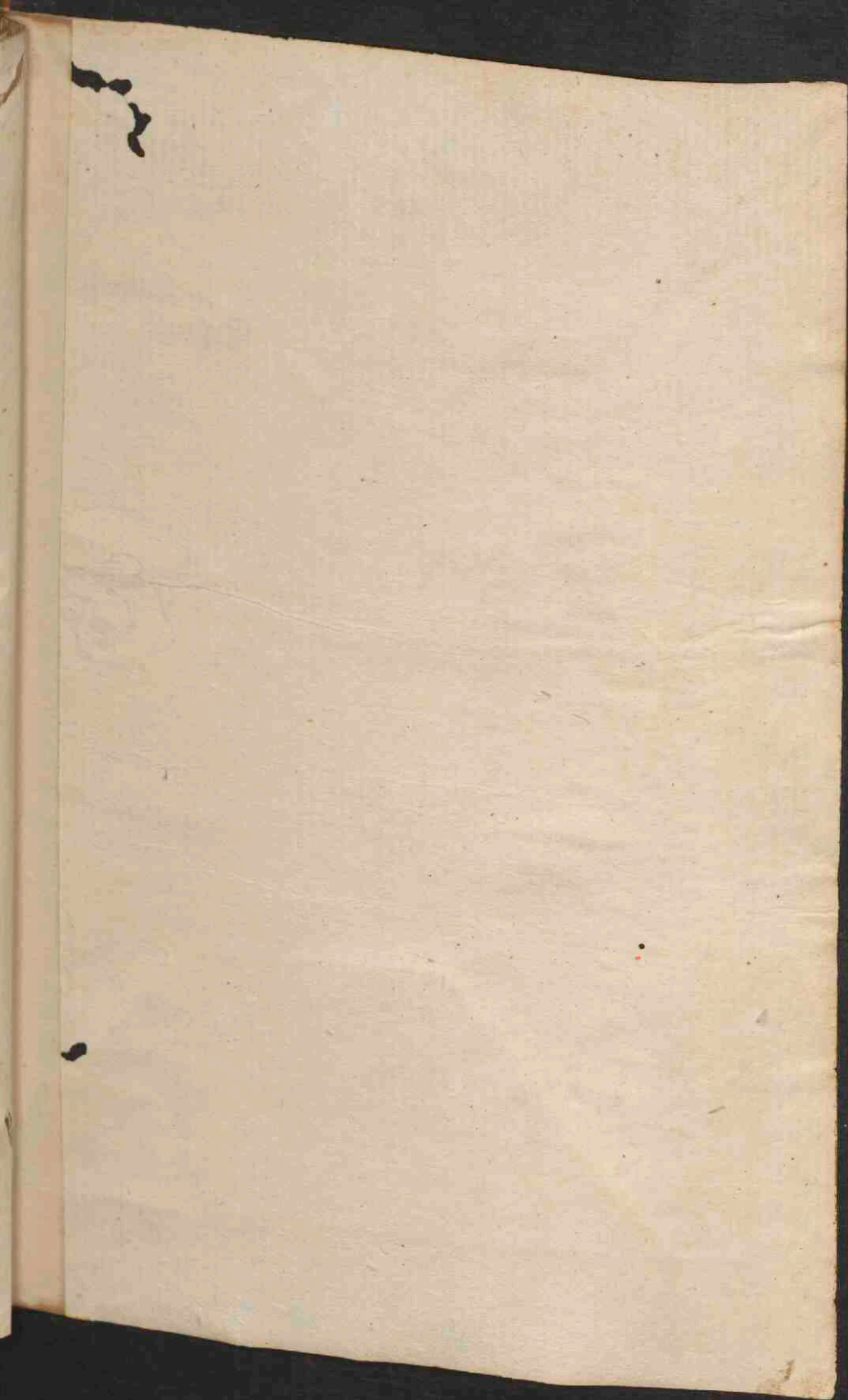

Ipsē em̄ est saluz nr̄a. refugiu n̄m. p̄tectoz noster.
spes nr̄a. cōsolatio nostra. redēptio nr̄a. vita nostra
gaudiu n̄m ⁊ omnia. **N**̄m igitur est vigilare cō-
tra hec oīa sup̄ dicta mala et alia oīa. et ip̄m exorare
nichilominus vt p̄tegāmur custodiamur et liberemur
a malis istis omnibus. **T**u igitur serue dei ⁊ nouelle
tyrūcale. vigila ⁊ ora. vigila cōtra hec omnia ma-
la. **V**igila p̄mo vt tene et perfecte incipere merearis
vigila 2° vt a malis vniuersis p̄dictis ⁊ omnibus
alijs semp ab ip̄o p̄tegāris. **V**igila tertio ⁊ vltimo
vt in p̄fatis inceptis bonis nō solum inuolabiliter
vsq; ad finē perseuerare possis. sed et vt in ip̄is sic
bene ⁊ feliciter inceptis cotidie amplius in domino
p̄ficere possis. **S**i karissime mecū hec tibi p̄memora-
ta diligēter inspeceis. ⁊ luculenter sine dissilatōne
pensaueris ⁊ ruminaueris. periculumq; tuū in hys
corde p̄ceperis ac formidaueris. crede firmiter euigi-
la bis ⁊ ora bis. **O**ra nichilominus vt tibi oculos ap̄-
riat et te euigilare atq; etiam orare faciat. ⁊ te nō
p̄mittat obdormire in morte. **O**ra etiā rogo pro me
vt et ego hec oīa tibi scripta et cōsulca in veritate te
cum p̄ficiam. **O** karissime q̄ pauci p̄chdo loz hys peri-
culosis cecis ⁊ malis diebus sunt qui hec intelligunt
et corde capiunt. aut vt intelligāt et capē possint in-
merus sup̄ modū ceoz deficientiū et valde miseroz.

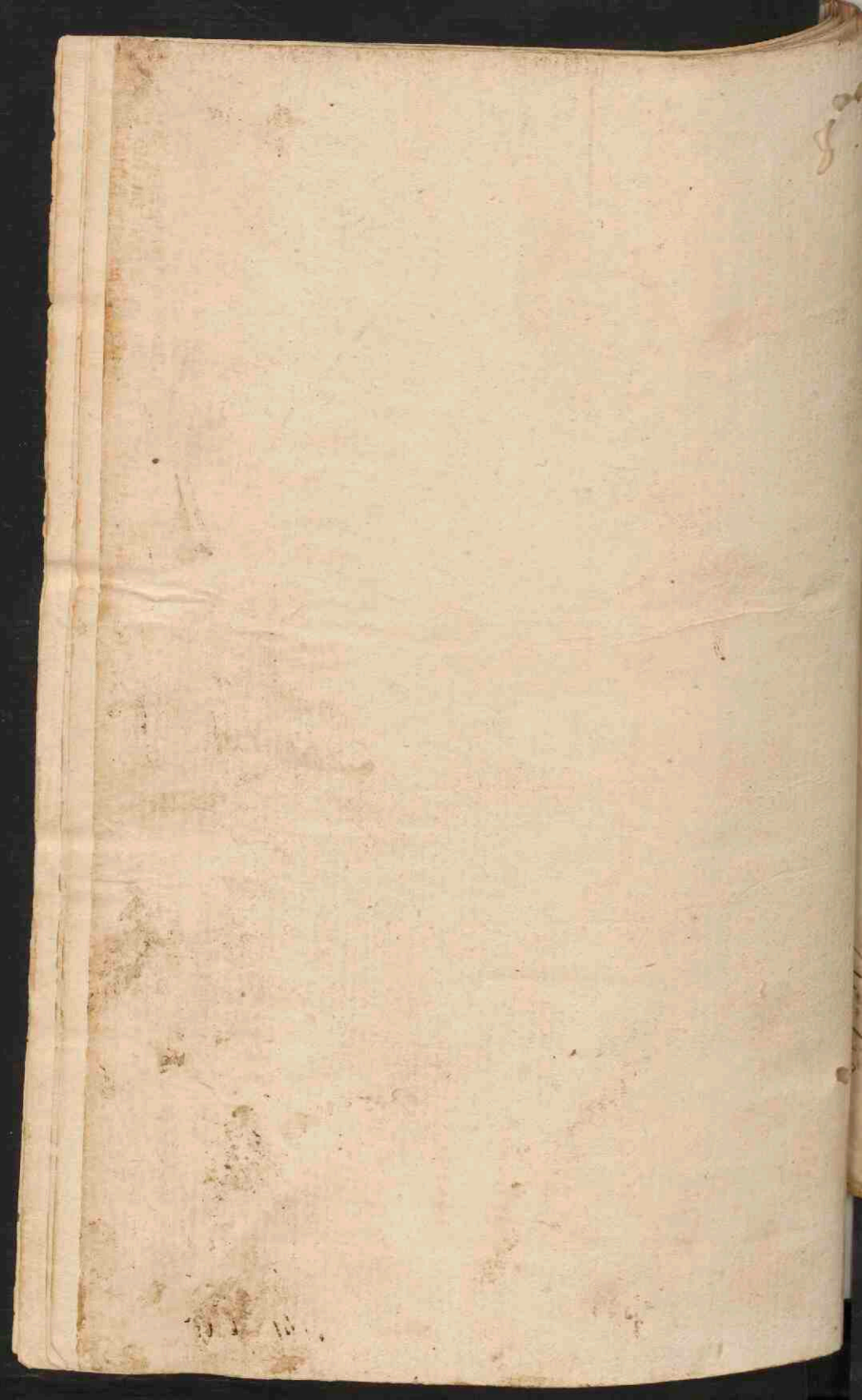
Tu igitur karissime vigila et ora instanterq; ac dili-
 gentissime toto corde et totis mihibus ac conatibus i-
 desse labora ut de numero talium cecorum et erra-
 tium nō sis a inueniaris. sed potius atq; felicius his
 a inueniaris semper in veritate de numero feruenter
 bene et feliciter incipientium. sedule ac in desse i do-
 mino p ficientiū a perfectoz. Quod ipse nobis lar-
 giri dignetur qui hanc perfectionē diligit et persua-
 det. qui est benedictus in secula seculoz Amen.

A 2180843

Handwritten text on the left edge of the page, possibly a page number or title fragment.

